

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nervi Sine Mole: h. e. Controversiarvm Roberti Bellarmini
S. Rom. Ecclesiae Cardinalis Eminentissimi Compendium,
à cavillis & imposturis Guilielmi Amesij ... Vindicatum**

Erbermann, Veit

Herbipoli, 1661

Liber VI. De Justificatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9498

LIBER SEXTVS.
DE
JUSTIFICATIONE.

CAPVT PRIMVM.
De formali eius causa.

§. I.

Status Controversia exponitur.

Vinque sunt principales errores à Concil. Trid. Sess. vi. c. 7. dam-
nati. Nam cum dicitur, *Unita
causa formalis*, reicitur error Bu-
ceri, Pighii, de duplici iustitia,
inhærente scil. & imputativa: 2.

Cum dicitur *esse iustitia DEI*, non qua ipse iustus est; dam-
natur hæresis Osiandri, qua homines volebat iusti-
ficari per ipsam essentialem DEI iustitiam. 3. Cum
dicitur, *quâ renovamur Spiritu mentis*, & *qua inhæret*,
& *qua iusti verè nominamur & sumus*, reicitur iustitia
imputativa Lutheranorum. 4. Cum dicitur, *iustitia
consistere non in sola remissione peccatorum*, reicitur hæ-
resis Calvinii de iustificatione more forensi. 5. Cum
dicitur *iustitia nostra esse Fides, Spes, Charitasque infusa*,
reicitur error Lutheri de sola Fide. Contra hos om-
nes errores, aut hæreses status Controversiæ revo-
cari potest ad hanc simplicem quæstionem, *Sitne
formalis causa absoluta iustificationis sola iustitia in nobis
inhærens, an non? Amesius. Potest quidem status quæstionis
huc*

Cap. I.
huc revocari,
tur iustitia vel
vita est inchoat
tio referatur ad
3. 20. in consp
accuratius mu
etiam solvit. H
luta nostra iust
Verum trica
Quæstio à Bell
ita sufficienti
post Concil. T
tholicis certa
etiam C. Con
nobis imputa
tolerari possit
plicem forma
alteram extrin
neum dogma

Pro

I. Ron
cari esse iustur
per iustitiam
iniusti per ino
per inobedien
iustos iniustiti
non iniustitia
lis causa absol
inhærens. Am
nihil constitui p
tam. DEVS en
facto constituit
suo. Resp. Hæc
positum in dec

huc revocari, sed ea lege, ut voce absoluta non excludatur iustitia vel sanctitas inherens ac infusa, quæ in hac vita est inchoata & imperfecta, & ut absoluta illa iustificatione referatur ad iudicium DEI, ut Apostolus loquitur Rom. 3. 20. in conspectu eius. C. Contarenus in Tr. de Iustif. accuratius multò quaestionem illam proponit, & simul etiam solvit. Hoc sensu nos negamus, formalem causam absolutam nostræ Iustificationis esse iustitiam in nobis inherentem. Verum tricatur futiliter hîc in limine Amesius. Quæstio à Bell. proposita sicut est perspicua per se, ita sufficientissima, & sententia affirmativa est iam post Concil. Tridentini definitionem omnibus Catholicis certa de fide. Nam etsi Bucerî, Pighii (& ferè etiam C. Contarenî) opinio de iustitia CHRISTI nobis imputata, in aliquo bono sensu utcunque tolerari possit (ut infrà dicetur) absolutè tamen duplicem formam iustificationis, alteram intrinsecam, alteram extrinsecus imputatam, simpliciter ut erroneum dogma damnamus.

§. 2.

Probatur Assertio Catholica.

I. Rom. 5. 17. declarat Apostolus 1. Iustificari esse iustum constitui. 2. Sic nos constitui iustos per iustitiam Christi, quomodo constituti sumus iniusti per inobedientiam Adami. Constat autem per inobedientiam Adami nos constitutos esse iniustos iniustitia in nobis verè ac reipsa inherente, non iniustitia Adami nobis imputata. Ergo formalis causa absoluta Iustificationis est iustitia in nobis inherens. Amesius 1. Ex illa phrasi, iustum constitui, nihil constitui potest pro iustitia inherente contra imputatam. DEVS enim dum imputat alicui iustitiam, eo ipso facto constituit eum ex imputatione iustum in conspectu suo. Resp. Hæc est merissima principii petitio. Opusculum in decursu patebit. Amesius 2. Ex compara-

tatio.

ratione inter Adamum & Christum Pontificiorum sententia manifestè satis refutatur, & confirmatur nostra. I enim §. 15. gratia & donatio per gratiam, opponuntur morti per peccatum ingressæ. 2. Bellarminus ipse l. 4. de amig. grat. c. 10. fatetur; peccatum Adami ita posteris omnibus imputari, ac si omnes idem peccatum patravissent; idemque ait l. 5. cap. 17. & cap. 18. illam imputationem probat ex istis verbis Apostoli, Rom. 5. 19. Per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi. Unius delicto in omnes homines ad condemnationem, in quo omnes peccaverunt. Sequitur igitur proportionem comparationis, iustitiam Christi primò nobis imputari, & illà nos iustos fieri coram DEO, quamvis sit etiam sanctitas quadam iustitia cuique fideli inherens. Bellarminus igitur misererrimam causam suam prodit egestatem, dum primum ei præsidium quarit ex illo loco, qui (ipsomet fatente) contrarium planè testatur. Resp. Amesius ope sua Quodlibeticæ audet quidvis mutare in quodvis. Verba Apostoli §. 16. nihil ad rem, aut contra Bellarminum faciunt. Plus enim non dicit Apostolus, quàm donum & gratiam Christi, scil. Redemptionem, Satisfactionem & Meritum eius plus nobis præstitisse, quàm Adami ruina peperit nobis malum. Nam etsi delicto unius Adami omnes homines incurrerint reatum & poenam mortis tum corporalis, tum spiritualis, tum præsentis, tum æternæ: multo tamen maius esse beneficium meritorum Christi, quo longè plura & maiora bona nobis contulit, quàm Adam abstulerit; ut patet ex gratia & gloria omnium Sanctorum. Quid hinc, quaeso, præstidii est imputativæ iustitiæ? Bellarmini autem dicta adhuc absurdius contra eius apertam voluntatem detorquet in sensum alienum. Fateretur enim Bellarminus cum omnibus Catholicis, peccatum actuale Adæ tanq. Capitis imputari omnibus posteris, ac si ipsi singuli personaliter illud admisissent, eò quod omnium posterorum voluntates in Adami volun-

voluntate fuerit
unius imputa-
catum habitu
re ipsa in hære-
iustitia, quâ te-
suum ultimū
trinsecè ergo
ginale (quater-
privationem
antea macula
ullam suam causam
sua Sycophan-

ab illo donatam
tionis nostræ, Ro-
mentum Ame-
in priori testimo-
quarit ex his ip-
Puritanicam)
for Disputator.
ferè audaciùs
mè lectores si-
mini integrum
ti gratis per gra-
Christo IESV, qu-
sanguine ipsius
tionis. Nam ip-
liberalitate, qu-
liberalitas est
gratiam ipsius, &
& infusam; &
camur item pe-
& hæc est cau-
mur per Fiden-
est causa d-

voluntate fuerint positæ: ac vi huius reatus actualis unius imputati omnibus, singulos contrahere peccatum habituale, & iniustitiæ maculam unicuique reipsa inhaerentem, & privantem illa rectitudine & iustitiâ, quâ tenebantur esse habitualiter ordinati ad suum ultimum finem & primum principium. Intrinsecè ergo unumquemque afficit peccatum originale (quatenus originatum:) sicut & iustitiâ illam privationem pellens intrinsecè exornat animam antea maculatam. Non ergo prodit hîc Bell. egestas nullam suæ causæ; sed Amesius prodit opes inexhaustæ suæ Sycophantiæ quodlibeticæ.

II. *Iustificamur per gratiam, id est per iustitiâ ab illo donatam & infusam, hæc est causa formalis iustificationis nostræ.* Rom. 3. Ita truncatè proponit hoc argumentum Amesius, ac mox subdit: *In hoc etiam sicut in priori testimonio, certo quodam studio, præsidium causæ quarit ex iis ipsis verbis Scripturæ, quæ ipsi (iuxta glossam Puritanicam) maxime aduersantur, ut habeatur animosior Disputator.* Sed verius nos dicimus, Nunquam ferè audaciùs se iactare Amesium, quàm cum pessimè lectores simplices decipit. Argumentum Bellarmini integrum hoc est: Apostolus cum ait: [*Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est in Christo IESU, quem proposuit propitiationem per Fidem in sanguine ipsius*] explicat ferè omnes causas iustificationis. Nam *iustificamur à DEO gratis*, id est, ex mera liberalitate, quantum ad nostra merita. Et hæc DEI liberalitas est causa efficiens. *Iustificamur autem per gratiam ipsius*, i. e. per iustitiâ ab illo donatam & infusam; & hæc est causa formalis. *Iustificamur item per redemptionem quæ est in Christo IESU;* & hæc est causa meritoria. Denique *iustificamur per Fidem in sanguine propitiationis;* & hæc est causa dispositiva. Hanc expositionem

Con-

Conformem esse S. Augustino aliisque Patribus, Calvinus, Kemnitius &c. aperte profitentur; sed hi mustei magistri pluris fiunt ab Amesio, quam mille Augustini. Ipsa certe verba Apostoli nisi contra naturam vim torqueantur, id sponte ingerunt. Cum enim inanem Tautologiam affingamus Apostolo, ut idem quod per *ly gratis* expressit, mox velleret rare addendo *ly per gratiam*? Hæc ergo recte intelligitur effectus illius gratuitifavoris. Adhæc benevolentia DEI non est inanis ac sterilis, sed efficit id bonum quod vult. Si ergo bene vult homini absolute & efficaciter, efficit illud bonum, iustum, recte ordinatum ad suum finem ultimum. Vtteriùs, *Gratia* dicitur dari per Christum. Ioa. 1. non recte hoc dicitur de benevolentia Patris, uti nec dici potest facta sicut ibidem dicitur, *Gratia & veritas facta per IESVM Christum, & data ad mensuram donationis Christi*, quod certe de benevolentia DEI dici nequit. Item comparatur essentia, quæ datur per creationem (*creati in Christo*) Eph. 1. & esse nova Creatura, Gal. 5. Certe id per quod creaturæ dicimur, est intimum ac inhærens nobis. Sic etiam comparatur luci. Cor. 6. Eph. 5. 1. Ioa. 1. Lux autem non facit corpus lucidum, nisi inhæreat. Quomodo igitur potest homo iustificatus non tantum lucidus dici, sed etiam *Lux in Domino*, cum antea tenebrosus esset; si adhuc tenebræ peccatorum ipsi inhærent, & gratiæ lux extrinsecus manet? Denique *Gratia* per quam iustificari nos ait Apostolus, dicitur etiam *Charitas diffusa in cordibus nostris per Spiritum S. Rom. 5.* Frustra Amesius cum suis gregalibus & excentrico Caietano, hoc detorquent ad benevolentiam quæ est in ipso DEO, non modò quia S. August. 1. de Spir. & lit. c. 33. aperte pronunciat, *Charitatem DEI dictam esse diffundi in cordibus nostris, non quia nos ipse diligit, sed quia nos facit dilectores suos*; sed etiam quia ipse Apostolus Rom. 8. de hoc ipso Spiritu nobis dato loquens; accepistis, inquit, Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater!

At ita clama-
DEVM, non
dicimur vivere
xerit, nos vi-
cùm nihil sit
gumentum it-
cit ex asse. Q
Effugiola! N
asserit, vocula
gitur de Iustific
uitum DEI fact
tum ex dictis e
que nec attigit
ficat Amesius,
gratia non sum
est subinde un
tinsca & intr
venientia. S
quod ait, inter
tur talis gratia in
Resp. Nulli
dent, dubium
tem erroneum
etiam Medina
tem esse quali
se, plerique d
c. 3.

III. 1. C
lutione & sanc
vocationem n
Spiritus S. Ha
remissione pec
ne interna san
& declaratio f
vinus) non in
aut virtute Spi

At ita clamamus per charitatem qua diligimus DEVM, non qua diligit nos DEVS. Et ibid. dicimus vivere propter iustificationem. Quis verò dixerit, nos vivere per extrinsecum DEI favorem, cum nihil sit magis intimum quàm vita? Hoc argumentum ita à Bell. deductum rem planè conficit ex asse. Quàm frivola sunt è contrario Amesii Effugiola! Nam 1. mera principii petitio est cum asserit, voculam GRATIA ubique apud Paulum, ubi agitur de Iustificatione, nihil aliud significare, quàm gratuitum DEI favorem in Christo revelatum. At oppositum ex dictis est planè perspicuum, quorum pleraque nec attigit Amesius. Nec verò tantillum proficit Amesius, quòd oggerit nonnulla loca, ubi gratia non sumitur pro dono inhærente. Verum est subinde universaliter indicare omnia bona extrinseca & intrinseca ex meritis Christi nobis provenientia. Sed quid hoc ad rem? Frivolum est 2. quòd ait, inter Pontificios non planè certum esse, an detur talis gratia infusa: cum Medina neget id esse de fide. Resp. Nulli Catholicorum post definitionem Trident. dubium est, dari gratiam intrinsecam. Saltem erroneum, aut temerarium (ut apertè fatetur etiam Medina) esset negare, Gratiam sanctificantem esse qualitatem infusam. Imò de fide id esse, plerique docent cum Suare lib. VI. de Gratia. c. 3.

III. 1. Cor. 6. 11. Iustificatio collocatur in ablu-tione & sanctificatione, & fieri indicatur per invocationem nominis Christi, & operationem Spiritus S. Hæc autem non possunt affirmari de remissione peccatorum, & imputatione justitiæ, si-ne interna sanctificatione. Imputatio enim illa & declaratio forensis (quam urget præcipuè Calvinus) non indiget invocatione nominis Christi, aut virtute Spiritus S. quod tamen asserit Aposto-lus.

H h h h

lus.

Ius. Amesius. Nos (Puritani) contra, ablutionem totam vim Baptismi notare dicimus, cuius partes sunt sanctificatio & iustificatio. Resp. Hoc responso nihil laeditur Bellarmini probatio, etsi admitteretur. Est autem ea interpretatio merè voluntaria & quodlibet; imò & contraria iis quæ Tomo III. contra efficaciam Sacramentorum ipse disputavit, ubi negavit sanctificationem conferri virtute Sacramentorum. Nec cohæret etiam cum iis quæ proxime Lib. V. de sola fide iustificante differuit.

IV. Tit. 3. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus S. quem effudit in nos per IESVM Christum, ut iustificati gratia ipsius habeamus secundum spem vitæ æternæ.* Vbi dubitari nequit describi iustificationem per regenerationem & renovationem, adeoque formaliter per donum inhærens, Tum quia regeneratio essentialiter dicit intrinsecam mutationem, per quam ex filio diaboli fiat DEI filius adoptivus: Tum quia id patet ex causis huius Renovationis, quas enumerat eo loco Apostolus. Nominatur enim *Benignitas DEI*, quæ est causa efficiens: *Christus*, qui est causa meritoria: *lavacrum Baptismi*, quod est causa instrumentaria: *effusio Spiritus*, seu primarium ejus donum in nos effusum, quæ est causa formalis: Tum quia fatentur etiam adversarii, esse in nobis renovationem inhærentem, per Spiritum S. datam; negant tamen eam esse propriè iustitiam, ideoque confugiunt ad imputatitiam. Sed Apostolus hanc ipsam renovationem appellat Iustificationem. Quid ergo ultra desideramus? Amesius tamen præfractè negat ibi describi iustificationem. Et quomodo hoc probat, & arguente Bellarmini diluit? Cùm, inquit, *Apostolus vult iustificationem describere Rom. 3. & 4. non regenerationi & renovationi, sed remissioni, imputationi & fidei in Christum illam adscribit.* Sed has esse meras prin-

Cap. I. A
principii petiti
superioribus c

V. Hebr.
dicuntur iusti
ficia probatur
rum principium
Amesius conc
lege ordinaria ab
opus habeat peter
nialia quæ su
lunt aut minu
nè ergo fugitu
si iustitiam.

esse bonorum ope
quæso, hic m
causat. Præcl
ca potest caus
est?

VI. Ex E
mer imagini Chr
tem non est j
trinsecæ, incr
bere iustitiam
rentem. An
exemplar suum
tia imputatione
tionis, quàm acc
probat? & v
posset impius
manam, ac di
typon divinu
per huius pl
Eadem sanè p
Ergo non imp

VII. Per Iust
resurgimus iust

principii petitiones & figmenta neo-Evangelica, in superioribus ostensum manet.

V. Hebr. II. Gen. 6. Ps. I. Luc. I. &c. aliqui dicuntur iusti, perfecti, immaculati, & eorum iustitia probatur ex effectu, bonis scil. operibus, quorum principium est iustitia inharens, non imputata. Amesius concedit daritales iustos, sed *negat dari de lege ordinaria absolute iustum iustitiâ inharrente, ita ut non opus habeat petere remissionem peccatorum.* Resp. Venialia quæ subrepunt sanctis & perfectis non tollunt aut minuunt nitorem gratiæ habitualis. Vanè ergo fugitur ad imputativam extrinsecam Christi iustitiam. Nimis falsum est, *Etiâ imputativam esse bonorum operum causam* SVO MODO. Quis, quæso, hic modus? *Imputativa, inquit, inharrentem causat.* Præclare! Ergone denominatio extrinseca potest causare physicè in subiecto in quo non est?

VI. Ex Rom. 8. & I. Cor. 15. iusti sunt conformes imagini Christi & portant imaginem Christi. Hic autem non est iustus per imputationem iustitiæ extrinsecæ, increatæ &c. Ergo & nos debemus habere iustitiam intrinsecam, veram, propriam, inharrentem. Amesius concedit Conclusionem: *at quia exemplar suum non exæquat, gratiosam, inquit, ideo iustitia imputationem requirit, ut fundamentum tam donationis, quàm acceptationis coram DEO.* Vnde verò hoc probat? *αὐτὸς ἐφ' αὐτό!* Nunquid pari jure vel injuria posset impius explodere etiam Christi iustitiam humanam, ac dicere eam non adæquare suum prototypum divinum, ideòque debere illius defectum per huius plenitudinis imputationem suppleri? Eadem sanè proportionaliter utrobique est ratio: Ergo non impar utrobique impietas.

VII. Per Iustificationem, quâ morimur peccato & resurgimus iustitiæ, repræsentamus Christi mortē & resur-

Hhhh 2

resur-

resurrectionem. Rom. 6. Christus autem verè mortuus est & resurrexit verè. Ergo & nos. Amesius. *De Conclusionem non dubitatur. Sed mori peccato & resurgere iustitia negamus esse partes vel actus iustificationis. Omnia illa quæ Rom. 6. disputantur, pertinent ad sanctificationem vitæ ex iustificatione Fidei fluentem, sicut series contextus manifestè ostendit.* Resp. Omnia loquitur Apostolus eo toto capite de justificatione tam prima quàm secunda, docetque primam illam gratiam iustificantiem, qua mortui sumus peccato & resurreximus vivimusque iustitiæ, debere semper augeri. Omnis autem hæc iustitia tum prima tum ejus augmentum, est vera, realis, intrinseca, toto cœlo distans à commentitia illa imputatione. Quomodo enim potest ex illa cum in nobis minimè sit, fluere in nos sanctificatio & renovatio?

VIII. Adoptio quam habemus in Spiritu per justificationem, vera est, non putativa. Rom. 8. Amesius. *Quis enim negaverit?* Resp. Qui imputativam iustitiam fingunt, negant veram, realem, intrinsecam, propriam; ponunt alienam, putativam, fictam, non minùs, ac si fatuum velint denominare verè, propriè, realiter, intrinsecè sapientem, eo quod ei imputetur aliena Sapientia. Quæ hic vel umbra disparitatis?

IX. Sicut regnavit peccatum in mortem, ita & gratia regnet per iustitiam in vitam eternam. Rom. 5. 21. Per iustitiam hic intelligitur interna renovatio, ex qua procedunt opera vitæ. Iustificatio igitur in illa renovatione consistit. Amesius frustra negat per iustitiam intelligi renovationem. Nusquam id Apostolus, sed glossæ tantum Lutheri, Calvinicæ ita docent. Sed inquit: *Etsi concederetur, gratiam regnare per iustitiam inherentem, non inde tam sequeretur, iustificationem in illa consistere, quia iustifi-*

tatio antecedit regenerationem
antecepsit continuatur
queretur omnino
confisteret potius
trinsecè denomi
fectum &c. fun
tam vulgus quàm
piant; nec ullu
ctus, iustus dici
Sanè nec ipsa æt
est radix omnis
natum in peccat
perfectum, beat
tominus aliæ q
ut paulò post in

10. Ergo si iusti
& facit vivere v
peccatorum ext
suis dum contr
sibi ipsi contrac
mat. Si enim
sitiâ Christi ex
serè vivunt omni
pariter fatetur
Christi nobis in
propriè, reali
sanctificantem
Gal. 3. 21. Si d
esse ex Lege iustit
quid, quod vi
tu & actione c
libeticæ persuas
non significare
Etc. hoc? Qu
et. Denique

ratio antecedit regnum iustitiæ, sicut in Adamo reatus antecessit continuatum regnum peccati. Resp. Sequeretur omnino: Cur enim iustificans forma non consisteret potius in iustitia inhærente, quàm extrinsecè denominante? Esse iustum, bonum, perfectum &c. sunt prædicata homini intrinseca, ut tam vulgus quàm Sapientes communiter concipiunt; nec ullus potest verè bonus, beatus, perfectus, iustus dici & esse, per aliquid extrinsecum. Sanè nec ipsa æterna D E I electio ad gloriam, quæ est radix omnis boni salutaris, hominem prædestinatum in peccato adhuc hærentem reddit bonum, perfectum, beatum, amicum & filium D E I: quanto minùs aliæ quævis denominationes extrinsecæ, ut paulò post magis dicetur.

X. Spiritus vivit propter iustificationem. Rom. 8. 10. Ergo si iustificatio seu iustitia formalis est vita, & facit vivere vitâ spirituali, non est sola remissio peccatorum extrinseca, sed aliquid inhærens. Amelius dum contradicere vult tam liquidæ veritati, sibi ipsi contradicit, veritatè quæ potius confirmat. Si enim (ut ipse cum Cajet. vult) propter iustitiam Christi extrinsecè, & participationem eius intrinsecè vivunt omnes iusti vitam spirituales; cur non pariter fateatur, illam participationem iustitiæ Christi nobis inhærentem, esse formam nos verè, propriè, realiter intrinsecè iustif. vivificantem, sanctificantem? Idem optimè confirmatur ex illo Gal. 3. 21. Si data esset lex, quæ posset vivificare, verè esset ex Lege iustitia. Ergo iustificatio formalis est aliquid, quod vitam animæ præbet, eamque in motu & actione constituit. Amelius ope suæ Quodlibeticæ persuadere satagit, ly vivificare, hoc loco non significare, in motu & actione constituere. Et cur hoc? Quia alioqui Thesin sustinere nequirit. Denique Apostolus renovationem mentis, & no-

vum hominem ait, secundum DEVM creatum in iustitia & sanctitate veritatis. Eph. 4. 23. nec abnu-
Amesius idiplum. At nunquid *novus homo creatum*
in iustitia veritatis, aperte dicit tum intrinsecum
principium vitæ spiritualis, tum etiam iustitiam
non qualemunque, sed quæ à DEO infusa est co-
ram DEO talis in veritate, qua faciat amicum &
filium DEI.

XI. Probatur idem Ratione naturali; Iusti-
ficatio sine dubio motus quidam est de peccato ad
iustitiam, & nomen accipit à termino ad quem
ducit, ut omnes alii similes motus, illuminatio,
calefactio &c. Non igitur potest intelligi veri-
iustificatio, nisi aliqua, præter remissionem pec-
cati, iustitia acquiratur. Amesius. *Indubia ius-*
iustificationis descriptio auctorem habet Thomam Aquin-
1. 2. q. 113. qui sui Præceptoris Alex. Alensis INSA-
NAM imaginationem (iustificatio est liberi arbitrii
restitutio p. 4. qu. 17. m. 4.) *isto commento super-*
vis. Est enim horribilis depravatio Evangelii (Luthe-
ro-Calvinici) & caput errorum Scholasticorum, non
tantum in Scripturam, (quodlibeticis Glossis inter-
polatam) sed etiam in Rationem & sensum commu-
nem (Puritanorum) impingens. Ita blasphemia
impius Novator, quod vel non intelligit, vel intel-
ligere non vult. Conatur quidem probare suas
Calumnias: sed tres primæ probationes sunt me-
rissima principii petitio, adeoque simplici inficia-
tione submoventur, quorum oppositum perspicue
in superioribus ostensum est. 4. hæc est: Pugna-
tum sensui communi, ut unus & idem motus sit remissio
peccatorum & infusio iustitiæ, quia remissio est actio mor-
alis, & infusio qualitatis est actio physica, subiectum suum
realiter mutans. Resp. Erii Scor. Gabr. & alii apud
Suar. Tob. 7. de Grat. c. 11. affirmant, remissio-
nem peccati, & iustificationem distinguere realiter.
Richardus verò & alii apud Vasq. Disp. 204. ne-
gent

gent realem di-
antur utrique,
ter & subordin-
tionem; esto
Sicut enim cal-
ordinatione u-
esi duas muta-
distinctas incl-
abjectionem f-
totalis mutati-
sed ex remissio-
sita; quas qu-
quo modo di-
gratiæ fuit in-
peccati. Est
tio duplex.
citur transitus
de subiecto in-
trema, quor-
negativum.
positiva. Fa-
possit fieri sin-
tur jam jam.
gum, quod pei-
tionem, everiti-
docent, posse
habitus aut de-
in ipso homine,
& acceptetur a-
nam. Ita M-
citatur & sequi-
titur hoc arg-
gorum opinio-
tur. Nam l-
soluta: de l-
auctoritate
expositorum

gent realem distinctionem : facile tamen conciliantur utrique, si dicatur, Iustificatio impii moraliter & subordinatione quadam esse unicam mutationem; esto metaphysicè & à parte rei sit duplex. Sicut enim calefactio aquæ physicè & quadam subordinatione unus quidam motus totalis est, tam-
 essi duas mutationes parciales, quasi metaphysicè distinctas includat, scil. productionem caloris & abjectionem frigoris : ita iustificatio una quadam totalis mutatio est, non quidem omnino simplex, sed ex remissione pecc. & infusione gratiæ composita; quas quidem mutationes esse à parte rei aliquo modo distinctas, vel inde patet, quod infusio gratiæ fuit in Adamo & Angelis sine remissione peccati. Est itaque hic motus unicus, sed mutatio duplex. Mutatio enim rectè à Philosopho dicitur transitus de non subiecto in subiectum, aut de subiecto in non subiectum, & versatur inter extrema, quorum alterum est positivum, alterum negativum. Motus verò versatur inter extrema positiva. Falsum verò esse; quod remissio peccati possit fieri sine physica mutatione peccatoris, dicitur jam jam. Obicit enim s. Amesius. *Totum hoc argumentum, quod petitur à necessitate iustitiæ infusæ ad Iustificationem, everitur prorsus & ex professo à Scholasticis illis, qui docent, posse homini remitti peccata, sine infusione ullius habitus aut doni intrinseci, & sine ulla mutatione physica in ipso homine facta, idque ita ut homo diligatur à D. E. O. & acceptetur ad eius amicitiam, & ad beatitudinem æternam.* Ita Medin. Curiel. post Scot. Gabr & alios quos citat & sequitur Suarez. Resp. Non ideo everitur hoc argumentum, etsi quis horum Theologorum opinionem minus mihi probatam sequatur. Nam loquuntur illi tantum de potentia absoluta : de lege autem ordinaria, fatentur illi ob auctoritatem tot testimoniorum Apostoli suprà expositorum, & Ecclesiæ definitionem, jam

Hhhh 4 sem-

semper intervenire talem mutationem physicam peccatoris in Iustificatione. Resp. 2. Absolutè probabilior est sententia S. Thomæ, Vasqui, & aliorum quos etiam sequitur Bell. hic cap. ult. §. ad tertiam; novissimè autem egregiè illustravit & confirmavit Eusebius Comes Truchsefs, seu potius ejus Præceptor P. Martinus de Esparza Artieda in Quæstionibus Romæ disputatis de Iustific. qu. 8. ad quam remitto Lectorem subtilitatum Scholasticarum capacem & avidum. Ad defendendum Fidei dogma de iustitia inhærente non est quidem absolutè necessaria illa S. Thomæ sententia, etsi negari nequeat, eam multò esse opportuniorè, adeoque vel hanc ob rationem alteri Scoticæ præferendam. Quod ex Medinæ 1.2. qu. 110. a. 4. bis recitavit Amesius, [*Certè ex Theologorum omnium sententia, DEVS rectissimè potest iustificare hominem absque habitibus infusis.*] nihil juvat imputationem extrinsecam; nam stare ea assertio posset etiam si DEVS ex.gr. aliquam Visionem claram sui transcendentem homini peccatori immitteret; aut dilectionem DEI super omnia, ut multis placet cum Vasquio; aut saltem Unionem hypostaticam, de quo puto nec Amesius dubitaverit.

§. 3.

Rejicitur specialiter Iustificatio constituta in imputatione iustitiæ Christi.

I. Nullus omnino locus Scripturæ invenitur, ubi legitur Christi iustitiam nobis imputari, vel nos justos esse per Christi iustitiam nobis imputatam. Amesius. 1. *Quamvis totidem verbis hoc non legeretur, non inde tamen sequeretur, sententiam ipsam in Scripturâ non contineri. Sic Bell. paulò post &c.* Resp. Sic quidem nobis loqui fas foret, qui Scripturam non privato, sed communi Ecclesiæ sensu accipimus: non

non sic verò L. quidissimum e phantasmatis rûmque greg prodit, cum Scriptura & Pa introduxisset in E de meritis huma pturis (Gloss. apparent, & in sticis fuisse, per niam bene spi non modò rel alioqui excipe §. 15. Sed vel h Imputativæ j & Doctorum potest (in arti fatentur adver hæc aperta co in aliis articulis vis pio instar testandam no Non equidem Nos nos fieri, & tem, sanguinen & illam iustiti [Hoc totum illi fuis: at pessi ri iustitiam C iusti fiamus. Nam sicut ne ptionem, au litatémve Ch debeamus h bum, aut sa incarnatam

non sic verò Luthero-Calvinici, quos haecentis li-
quidissimum est, verba sacra versare ad libitum suis
phantasmatis velandis. Ipse Amesius suam suo-
rumque gregalium perversitatem non obscure mox
prodit, cum subdit: *Malè coniunguntur hac in parte,
Scriptura & Patres: palàm enim est, Patres ex Philosophia
introduxisse in Ecclesiam varios modos loquendi, præcipuè
de meritis humanis, & de iustitia Evangelii, qui in Scri-
pturis (Glossà Luthero-Calvinicà expositis) non
apparent, & inde occasionem datam & acceptam Schola-
sticis fuisse, perniciosos errores fabricandi.* Hanc calum-
niam bene spissam didicit à suo M. Calvino, qui
non modò reliquos PP. sed & Augustinum (quem
alioqui excipere solet) hinc repudiat, l. 3. Inst. c. 11.
§. 15. Sed vel hinc satis evertitur commentum illud
Imputativæ iustitiæ. Neque enim sensus Patrum
& Doctorum Ecclesiæ per 1300. annos alius esse
potest (in articulo præsertim tam capitali, uti hunc
fatentur adversarii) quàm ipsius Scripturæ. Itaque
hæc aperta confessio Luthero-Calvinicorum (quod
in aliis articulis hodie rarò solent) debet esse cui-
vis pio instar Notæ perspicuæ & infallibilis, ad de-
testandam novitatem tam insolentem & impiam.
Non equidem negamus, legi passim apud Paulum, ju-
stos nos fieri, & iustificari per Christum, per Christi mor-
tem, sanguinem, redemptionem, obedientiam & iustitiam;
& illam iustitiam imputari nobis à DEO absq. operibus:
[Hoc totum illud est quod hac de re profitemur:] ait Ame-
sius: at pessimè hinc infertur, ideò nobis imputa-
ri iustitiam Christi, ita ut per hanc nos formaliter
iusti fiamus. Hæc sanè nimis inter se discrepant.
Nam sicut non legimus nobis imputari redem-
ptionem, aut sapientiam, aut obedientiam humi-
litateve Christi, quasi nos redemptores haberi
debeamus humani generis, vel ipsum DEI ver-
bum, aut sapientiam Christi, sive increatam sive
incarnatam, cæterarumque ejus virtutum pos-
sesso-

lessores: ita nec legimus, nobis Christi iustitiam imputari ea ratione ut per illā formaliter iustificemur. Est igitur accuratè Notanda versutissima equivocatio, in usu vocis *Imputari*, aut *imputatio*. Nam omnes Catholici profiteamur, *imputari* nobis merita, sanctitatem, obedientiam, passionem Christi *effectivè*, ut nimirum ex illorum virtute & valore conferantur nobis quæcunque dona gratiæ: detestamur autem vicissim omnes talem *imputationem formalem*, vi cuius Christi sive sapientia, sive iustitia, sive obedientia, sive quodlibet aliud increatum aut creatum bonum, fingitur formaliter esse nostrum; uti magis patebit infra §. 4. ex solutione Objectionis 5. Vnde evanescit illa cavillatio, qua eludere conatur distinctionem inter imputationem meritorum & iustitiæ Christi, à Bellarmino assignatam, & huic planè fraudulenter opponit dictum Vasquezii in 1.2 Disp. 222. cap. 2. hoc ita truncando, ut genuinum Vasquii sensum occultaret & ad suum errorem perverteret. Omisit enim hæc verba [*cūq; ex meritis Christi multa nobis dona conferantur, ad omnia ista dicuntur nobis imputari.*] Hac arte nimirum Enervatur non modò Bellarminus, sed & omnes Theologi!

II. Nulla necessitas ejusmodi imputationis adferri potest. Nam si necessaria esset imputatio ista, ideò potissimum esset, quod homo post remissionem peccati sit verè peccator, peccato scilicet tecto, non deletò. Sed hoc dici nequit, nisi evidentissimis Scripturis contradicendo, quæ omni genere vocabulorum, quæ excogitari poterant ad veram peccati remissionem & abolitionem, passim utitur &c. Ergo. Amelius. *Necessaria est, 1. Ut peccata remittantur. 2. Ut illa remissio continuetur nobis. & nos ex illa non solum gehenna pœnas evadamus, sed etiam ad vitam æternam evadamus. 3. Ut imperfecti nostri conatus in DEO glorificando, coram ipso grati & accepti esse*

esse possimus. R. Nil probare; modi voluntati quæstionis m

III. Iu
etiam in hac v
tio iustitiæ Ch
Consequentia
saria est, ubi in
DEI communic
quendam. Re
Omnis gratia
fecta & suffici
liū DEI ex in
trum, sit pretio
ticipes natura.
lege ordinariā
tifero. Quo
de imperfecti
nilhil facit, cū
Comprehensio
in Scripturis si
fectam, negar
maximè perti
num & parti
habitualement,
tuat filios ad
IV. Fieri

*imputeretur eo
nominemur &
imputari Chr
quia nobis do
ferre pro pecc
abest ab illa in
volunt nos p
esse. Hoc c*

esse possimus. Resp. Si sufficit Amesio affirmare & nihil probare; cur non potius sufficiat nobis ejusmodi voluntaria commenta negare, & merissimam questionis mendicationem?

III. Iustitia inhaerens, Fides, Spes, Charitas, etiam in hac vita potest esse perfecta. Ergo imputatio iustitiae Christi non est necessaria. Amesius. Consequentia nulla est. *Iustitia enim imputata necessaria est, ubi inhaerens est imperfecta; deinde ut gratia DEI communicetur nobis ad perfectionem illam consequendam.* Resp. Iterum affirmat & nihil probat. Omnis gratia sanctificans est substantialiter perfecta & sufficiens ad constituendum amicum & filium DEI ex inimico & filio Diaboli, cum juxta S. Petrum, sit pretiosum illud donum, quo divina sumus participes naturae. Fieri autem non potest (saltem de lege ordinariâ) ut hæc filiatio stet cum reatu mortifero. Quod opponit Contareni confessionem de imperfectione iustitiae nostrae in Via, ad rem nihil facit, cum sermo non sit de perfecta iustitia Comprehensorum, sed Viatorum quorum multos in Scripturis simpliciter dici habuisse *charitatem perfectam*, negare non potuit Amesius. Ad rem verò maximè pertinebat ostendere, pretiosum illud donum & participationē divinæ naturæ per gratiam habitualement, non esse ejus dignitatis, ut nos constituat filios adoptionis. At hic alium filet!

IV. Fieri non potest ut Christi iustitia nobis imputeretur eo sensu, ut per eam formaliter iusti nominemur & simus; licet concedi possit, nobis imputari Christi merita & iustitiam idèò tantum, quia nobis donata sunt, & possumus ea DEO offerre pro peccatis nostris &c. Hoc quippe procul abest ab illa imputatione Lutheo-Calvinica; qua volunt nos per Christi iustitiam formaliter iustos esse. Hoc cum recta ratione pugnare probatur.

H h h h 6

Nam

Nam tametsi aliquando denominatio fiat à forma extrinseca (quo modo res dicitur cognita à cognitione quæ est in mente, & paries visus per visionem, quæ est in oculo &c.) tamen cum in aliquo sunt duæ formæ contrariæ, una inhærens, altera extrinseca, sine dubio denominatio absoluta sumitur ab inhærente forma potius, quàm ab extrinseca. Sic æthiops candida veste indutus, absolutè diceretur niger, non albus; cum magis ad eum pertineat propria nigredo quàm candor vestis adscititius. Amesius 1. ait, *Bellarminum contradictione seipsum implicare, ut Lutheri-Calvinicis possit contradicere.* Verùm quàm futilis & fraudulenta sit hæc objectio, patet ex eo, quod paulò antè arg. 1. dixi de versuta illa æquivocatione in vocula *Imputata iustitia*, confundendo imputationem formalem cum effectivâ. Nec valet exemplum ab humanis debitis eorumque remissione. In DEO enim moralem illam mutationem sine physica non posse habere locum, infra monstrabitur. Amesius 2. tricatur de vocula *potius*. Sed frustra. Cum utraq; forma tam extrinseca quàm inhærens queant denominare subiectum, rectissimè dicitur, *potius* aut absolutè denominari talem ab inhærente, quàm non talem ab opposita extrinseca. Absolutè autem asserimus (secluso ly *potius*) Iustitiam esse tale prædicatum quod nisi inhæreat non possit subiectum denominare iustum verè, & intrinsecè, ut dictum est §. 2. arg. 9. Amesius 3. *nugatur* perspicuè, *iustitiam* obtrudendo *relativam*, quæ sine dubio est commentum antè Lutheri evangelion Orbi incognitum. Omnis vera & non phantastica aut chimærica iustitia creata, aut est actus, aut habitus de prædicamento qualitatis. 4. Disparitas ab Amesio assignata inter denominationes extrinsecas à Bellarmino prolatas, & suam illam de iustitia extrinsecè imputata, formaliter prorsus nulla est. Nam *moralis illa habitudinis ratio* quam ponit in iustitia imputativa,

tiva, commentum magis constabat *imputativam* [In fidelis est] prorsus ineptum decretum ut non essent creata versale de re divina Catholico Calvinicos) præcisè, nemini perfectus; nam affectus; dictum.

V. Si verè peream iustitiam ac si propria iustitia, profectò deberemus, remus dici Remus quod est abfconatur, ne iustitiæ, quæ fiam nunquid super nos extrinsecè hndit faci aliud quàm g revelatum; rens? Est ergo æternus (in ptionem, & plicissimus, tus; quonam dici inadæ cuiusque c revera simu ut sit nobi tia sicut fu

tiva, commentitia est, ut partim constat ex dictis, & magis constabit ex dicendis. Exempla quæ ad suam imputativam explicandam ex Scriptura arcessit; [*Infidelis est condemnatus: peccator est redemptus &c.*] prorsus inepta sunt, & nimis dissimilia. Nam per decretum universale condemnationis omnium qui non essent credituri; aut vicissim per decretum universale de redimendo omni humano genere (juxta Catholicos) aut prædestinatis tantum (juxta Calvinicos) per hæc, inquam, & similia decreta præcisè, nemo fit aut denominatur verè bonus, justus, perfectus, beatus; malus, iniquus, morte æternâ affectus; uti suprà etiam de Prædestinatione dictum.

V. Si verè nobis imputareretur Christi justitia, ut peream justi haberemur, ac censeremur perinde ac si propria nostra esset intrinseca formalisque justitia, profectò non minùs iusti haberi censerique deberemus, quàm CHRISTVS; proinde deberemus dici Redemptores & Salvatores mundi &c. quod est absurdissimum. Amesius frustra elabi hinc conatur, nescio qua distributione imputata illius iustitiæ, quæ fiat *pro cuiusque necessitate & capacitate*. At nunquid suprà th. 3. contendit ipse, formam illam nos extrinsecè iustificantem, & quam fides apprehendit facitque quasi suam propriam, esse nihil aliud quàm gratuitum DEI favorem erga nos in Christo revelatum; non verò aliquid creatum nobis inhaerens? Est ergo juxta Ames. favor ille, actus DEI liber æternus (in tempore revelatus per Christi redemptionem, & per fidem à nobis apprehensus) simplicissimus, infinitus, Divinæ essentia identificatus; quomodo ergo potest ille hinc ab Amesio dici inadæquatè communicari credentibus pro cuiusque capacitate, aut necessitate? Vnde si revera simus subiectum illius formæ infinitæ, ita ut sit nobis unita & communicata illa DEI iustitia sicut fuit in Christo, sine dubio æquè nos faciet

faciet & denominabit Redemptores & Salvatores, ac Christum. Longè alia ratio est in valore Missæ infinito, & meritis Christi & Sanctorum, qui finito quodam modo applicantur fidelibus. Neque enim intervenit hîc ulla imputatio formalis, sed effectiva tantum, ex quarum confusione omnis ferè error & deceptio in hoc puncto nascuntur, ut suprà notavi.

VI. Christus id nobis restituit, quod perdidimus in Adamo, ut docent SS. Iren. Aug. &c. Atqui perdidimus in Adamo non imputatam, sed veram justitiam inhærentem, per quam verè similes eramus DEO. Ergo, per Christum veram justitiam & similitudinem DEI intrinsecam, non tantum exterius imputatam recipimus. Futilis evasio est, cum ait, *ampliora nos accepisse per Christum, quàm per Adamum perdidimus: & dari nobis donum respicientie per Christum, quod in Adamo non perdidimus.* Doctrina enim illa SS. Iren. & Aug. non loquitur universaliter & reciproce, sed præcisè de justitia & gratia inhærente quâ DEO assimilamur, ac ut S. Petrus loquitur, per quam *divina sumus participes nature.*

VII. Si per justitiam Christi nobis imputatam, verè possumus dici justi & filii DEI, ergo poterit etiam Christus per injustitiam nostram sibi imputatam dici verè peccator, &, quod horret animus cogitare, filius diaboli. Amelius negat parum esse utrimq; rationem. Disparitatem assignat, quia non est finis injustitiæ nostræ ut in Christum transferatur, sed illud accidit ex singulari DEI dispensatione. Resp. Neutri inest illa translatio tanquam finis intrinsecus, sed sicut ex dispensatione DEI extrinseca transfertur in nos justitia Christi (imputatione effectivâ, non formali,) ita vicissim voluntate extrinseca transtulit DEVS iniquitates omnium nostrarum in Christum, (imputatione itidem effectivâ non formali,

formali, ut i
2. ait, *Injusti*
eius mutetur ab
Christo, & ei
Resp. Neutra
tum eius cui
secè, & ideo
mentitia, effe
tres disparita
sunt, ideoque
duo reliqua
mum valent
stitiam sine
quia utramq;
mittit. Trad
no nobis rel

Dilucidum

I. Iustij
cipue cum D
significatione
ciare aut decla
ne: manifestu
benter damna
significatione
mus id ubiq;
ex c. 3. Rom
sitai multos
tur, ubique
nihil hinc
Quisquis en
ciatur, is ver
ram eo, à q

formali, ut illi incumberet satisfactio pro nobis;
2. ait, *Iniustitia nostra non imputatur Christo ut status
eius mutetur absolute, sed & nostra iniustitia imputatur
Christo, & eius iustitia nobis, ut noster status mutetur.*
Resp. Neutra imputatio mutat revera absolute sta-
tum eius cui imputatur iustitia vel iniustitia extrin-
sece, & ideo imputatio formalis utrobique est com-
mentitia, effectiva pariter utrobique convenit. Aliæ
tres disparitates ab Amesio assignatæ materiales
sunt, ideoque non elidunt vim argumenti. Omitto
duo reliqua Bellarmini argumenta, quæ potissi-
mum valent contra eos, qui solam imputativam ju-
sticiam sine inhærente ponunt; Amesius autem
quia utramque admittit, facillè ea argumenta ad-
mittit. Traditionem SS. Patrum facillè cum Calvi-
no nobis relinquit Amesius.

§. 4.

Diluntur argumenta Luthero Calvinica.

I. *Iustificare, ut semper ferè in Scriptura, sic præ-
cipue cum D E V S dicitur impium iustificare accipitur
significatione forensi, pro iustum habere, censere, pronun-
ciare aut declarare, non pro reali iustitiæ communicatio-
ne: manifestum hoc est ex Rom. 5. & 9.* Resp. 1. Li-
benter damus, aliquoties hanc vocem usurpari in
significatione forensi pro declaratione: at pernega-
mus id ubique fieri, cum suprà demonstratum sit
ex c. 3. Rom. *per obedientiam unius hominis, iustos con-
stitui multos &c.* Resp. 2. Etiam si gratis dare-
tur, ubique vocem *iustificare*, accipi pro declarare,
nihil hinc evincerent adversarii pro suo errore.
Quisquis enim veraciter ab aliquo iustus pronun-
ciatur, is verè habet iusticiam aliquam internam co-
ram eo, à quo iustus pronunciat. Sed homo
veraciter

veraciter à DEO iustus pronuntiatur, ut fatentur
adversarii. Ergo habet verè inhaerentem iustitiam
quæ talis habeatur in conspectu etiam DEI. Maior
patet Inductione. Semper enim tam apud sacros,
quàm profanos scriptores, adeo que communi usu
loquendi etiam forensi, is qui iustum pronunciat
alterum, tribuit ei suâ æstimatione iustitiam inter-
nam eius generis, quæ ad forum iustificantis perti-
net. Sic iudex politicus, qui reum absolvit à scelere
intentato, tribuit ei innocentiam ab imputato sce-
lere &c. Est tamen disparitas inter forum huma-
num & divinum; quòd in illo externo iudex non
confert iustitiam ei quem absolvit, & nonnunquam
in hoc fallitur: DEVS autem absolvendo & iusti-
ficando hominem & facit iustum, & nunquam fal-
litur. Hoc evertere debuisset Amesius, quod ta-
men non tetigit, sed totus fuit in probando eo
quod non negamus. Confirmatur autem & vehe-
menter illustratur Catholicum dogmà ex hac ipsa
DEI pronuntiatione & declaratione forensi, quam
tantopere cum suis prædicat Calvinus. Etenim si
sit duplex iustitia diversa, una interior, quæ per se
non sufficit ad extrahendos nos è statu peccati;
quomodo potest à DEO verè iustitia vocari, & ius-
tus qui ita denominatur? anne poterit calor vo-
cari qualitas non sufficiens ad efficiendum subie-
ctum calidum? Quomodo poterit *super nivem deal-
bari* (ut loquitur Ps. 50.) id quòd antea instar *vermi-
culi rubebat*, quamdiu hæc tinctura remanet in no-
bis, nec supervenit candicans fulgor iustitiæ? Quo-
modo verificabitur illud Cantic. in anima iusta,
quòd *tota pulchra sit Sponsa Christo dilecta* in qua
ille sibi complaceat, si ea semper dum hæc vivit,
secundum ea quæ intrinsecus sunt, foeda sit &
abominabilis instar *panniculi menstruati*,
quantumcunque DEVS hanc spurcitiam
nollet

nollet imputare
illam tractari ac
mofa?

Esto! at quome
fram iustitiam, q
Glossa Calvin
ait, fidem ipsam
non est iustitia
sed iustitia nost
ly imputare, ib
sed existimatio
Fides igitur spe
Abraha ad iust
effectus est. Ne
nec ullum repu
fiat. Vtitur tam
rinus) Scriptu
insinuet, fiden
tura sua, ut est
sed hoc ei solu
tia DEI, h. e. ex
statuit, ut ad
animæ gratia i
ille ipse actus
tantum tam
mereantur. Re
quod ex se ta
Sic voluntas r
opere.

per gratiam fac
4.6.7. Ergo no
quodlibetica
procè prædic
peccatorum
sine peccato
E frustra & sin

nollet imputare, sed in gratiam Redemptoris veller illam tractari ac si revera esset speciosa, nitida & formosa?

II. Rom. 4. 5. *Fides imputatur ad Iustitiam*. Esto! at quomodo hinc sequitur, nihil aliud esse nostram iustitiam, quam fidem in Christum? Repugnat hæc Glossa Calvinica Apostolo; Tum quia Apostolus ait, fidem ipsam imputari ad iustitiam. Fides autem non est iustitia Christi, seu quâ Christus iustus est, sed iustitia nostra, seu qua nos iusti sumus: Tum quia *by imputare*, ibi non significat nudam putationem, sed existimationem cui veritas in re ipsa respondeat. Fides igitur sperans, diligens, obediens *reputata est Abrahæ ad iustitiam*, quâ reverâ intrinsecè iustus effectus est. Nemini enim D E V S imputat iustitiam, nec ullum reputat iustum, nisi verè talis sit, vel talis fiat. Utitur tamen (ut in eum locum rectè notat Tittinus) Scriptura potius verbo *reputari*, quàm *esse*, ut insinuet, fidem tum Abrahæ, quàm nostram ex natura sua, ut est actus hominis, non parere iustitiam, sed hoc ei solum concessum, *secundum propositum gratiæ D E I, h. e. ex gratiosa, liberali voluntate D E I*, qua statuit, ut ad actum Fidei iam formata infundatur animæ gratia iustificans, non obstante, quòd nec ille ipse actus fidei ex se, nec ulla præcedentia opera tantum tamque pretiosum donum ex condigno mereantur. *Reputari* enim propriè pro tali dicitur, quod ex se tale non est, sed ex solo reputantis nutu. Sic voluntas reputatur pro facto, & conatus pro opere.

III. *Iustitia, quam habent fideles, ex imputatione per gratiam facta, est remissio & tectio peccatorum*. Rom. 4. 6. 7. Ergo non est qualitas inherens. Resp. Illatio est quodlibet, ideoque negatur. Neque enim recipiè prædicantur inter se Iustificatio & remissio peccatorum, uti patet in Angelis & Adamo, qui sine peccatorum remissione fuerunt iustificati. Frustra & sine ullo fundamento urget cum Calvino

Ame-

Ameſius, dari hîc ab Apoſtolo definitionem Iuſtificationis per remiſſionem & teſtationem peccatorum. Non magis ſanè hîc eſt definitio, quàm in iſtis *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: & Beatus vir qui timet Dominum.* Verbo, Iuſtificatione ſe habet ut illuminatio, quæ ſubiectum illuminat, formam introducendo, oppoſitamque privationem pellendo. Sicut ergo potuit primò aër produci illuminatus, privatione nulla eius præexiſtente, & deinceps per vices in eodem aëre reperiri nunc lumen, nunc privatio eiusdem: ita & in Iuſtificatione. Ameſius. *Remiſſionem peccati ab infuſione iuſtitiae poſſe ſua natura ſeparari, docet ſatis experientia hominum, qui remittunt debita & iniurias illis, quibus nec divitias, nec iuſtitiam infundunt.* Bell. ipſe ſaſetur c. 6. *Reatum poenæ & offenſam poſſe tolli ſine infuſione iuſtitiae.* &c. Reſp. 1. Bellarm. aperte negat ibidem, maculam ſine infuſione gratiæ poſſe tolli: & licet de potentia abſoluta poſſet tolli reatus poenæ & offenſa, tamen nunc de lege ordinaria per eandem formam Iuſtitiae infuſæ & reatum poenæ æternæ, & peccati maculam, & offenſam DEI, & iniuſtitiam, qui ſunt quatuor effectus formales iuſtitiae infuſæ. Et ſic ſufficienter ſolvitur hæc Obiectio Calvinica, quia ſaltem macula per pecc. mortiferum contracta, nequit deleri (etiam divinitus) ſine forma quâ privabat ea macula; quicquid ſit de condonatione offenſæ & poenæ extrinſecæ. Abſolutè autem veriore meo ſententiam S. Thomæ, Vaſq. Valent. Eſparzæ &c. qui aſſerunt, non poſſe DEVM homini remittere peccatum mortale abſque intrinſeca mutatione peccatoris, ac per nudam imputationem aut condonationem extrinſecam. Cùm enim iuxta Ariſt. & S. Th. amare aliquem ſit velle ei bonum, & odiſſe ſit velle ei malum;

DEVS

DEVS nemini illi bonum, quod malum quod tuitur, ut vult aliquando. amet, & alius ſint æquales intrinſecè. DEVM autem accipiſſe, & ſimiliter ſed neutrum ſtare; quod ſecundum exitum, duos ibi bitos à DEO accipere, aut vinum ſit in gopoteſt diſtinctum conſiſti. DEVM hominem per aut odio habere poribus conſiſti ſpeciale maius divini ſint effectus præciſè ſingulis rebus ullam fortiter ſeu deus DEO autem propter diſtinctum tendant ac Thom. 1. DEVM diligere, facta in

DEVS neminem potest amare, nisi conferendo illi bonum, quod ei vult; nec odisse, nisi inferendo malum quod ei desiderat: non enim viribus destituitur, ut voluntati respondere nequeat effectus aliquando. Repugnat itaque ut DEVS aliquem amet, & alium odio habeat; & nihilominus ambo sint æquales in bonis & malis afficientibus ipsos intrinsecè. Id enim ut accideret, necesse foret, DEVM aut amare, & simul non velle bonum; vel odisse, & simul non velle malum; aut velle quidem, sed neutrum, vel alterum nihilominus non præstare; quorum primum repugnat in terminis, secundum ex conceptu Deitatis. Repugnat similiter, duos inæqualiter aut dilectos, aut odio habitos à DEO, æqualia nihilominus à DEO aut bona accipere, aut mala pati, cum dilectio & odium divinum sit incapax intensiōis aut remissionis. Ergo potest dilectio & abominatio maior aut minor tantum convenire ex parte boni collari, aut mali infligi. Denique repugnat, unum eundemque hominem pro diversis temporibus esse dilectum aut odio habitum à DEO, quin pro iisdem temporibus conferat illi bonum, aut inferat malum speciale maius vel minus. Cum enim omnes actus divini sint essentialiter æterni, ideoque secundum se præcisè correspondeant ex æquo omnibus & singulis temporum differentiis, non possunt ergo ullam sortiri diversitatem, nec ullos effectus formales seu denominationes diversæ imperi i aut ipsi DEO aut creaturis pro diversis temporibus, nisi propter diversitatem effectuum, quos pro illis intendunt ac inducant. Hæc omnia optimè tradit S. Thom. 1. p. q. 20. art. 2. 3 4. Vnde patet DEVM peccatorem non posse incipere diligere, & peccata remittere, nisi mutatione factâ in peccatore. Vnde quod Amesius ab

expe.

experientia hominum remittentium debita & iniuriarum absque collatione divitiarum & iustitia, arguit ad DEVM, nihil proficit: quin potius oppositum inde infertur. Nam iniuria homini ab homine illata nequit deferri aut remitti absque mutatione offendentis aut offensi impossibili cum effectibus, quos inducit iniuria ex sua natura in animo alterutrius ex illis, vel utriusque, utpatet consideranti. Ergo nec iniuria DEO illata remittetur, nisi mutatione facta vel in DEO, vel in homine, vel in utroque. Atqui repugnat omnino mutatio ex parte DEI utpote essentialiter immutabilis. Effectum autem praeipuum iniuriarum gravis in DEVM, scilicet privationem gratiae & gloriae nullus homo potest auferre; neque etiam potest ad aequalitatem compensare iniuriam gravem DEI. Ergo necessaria est voluntas DEI, qua efficaciter tollat illam privationem; quod fit per infusionem gratiae.

IV. Constituimur iusti per obedientiam Christi, sicut omnes filii Adae constituti sunt iniusti per inobedientiam Adami. Sed hoc fit imputatione. Ergo & illud. Huius obiectionis vanitas patet ex dictis §. 2. arg. 1. Peccatum enim actuale imputatur non formaliter sed efficienter omnibus posteris; unde consequenter singuli habent suum peccatum orig. scilicet privationem gratiae, in quo effectum privativo moraliter censetur permanere ipsum actuale peccatum Adami. Similiter ergo Christi obedientia & iustitia effectivè nobis imputatur; unde in omnibus quibus illa applicatur, intrinsecè inhaeret iustitia.

V. Christus factus est nobis iustitia I. Cor. 1. 30. Resp. Efficienter, concedo; formaliter, nego: sicut factus est nobis sapientia non nisi causaliter: formaliter eum esse nobis Sapientiam factum, nemo nisi fatuus dixerit. Et hæc omnino negare non ausus est Amesius. Pertendit tamen, Bellarminum hinc Lutheri-Calvinicis tradere totam causam, ac se amplius non postulare, quàm quod conceditur à Bell.
his

his verbis: Deus propter iustitiam suam non nobis donat & nostra satisfactio non esset absque Christi iustitia, ac si nos iniusti negetur esse iniustus, eamque vult iusto DEI iudicio. Sanè si ita sentiat. Frustra autem priorem tantum eamque ad suam detorsit. Intellectum effectivum

sibi, non reputat. quid hinc conueniat nostra DEVIS, & dispositis remittitis. Quæ repli- quid continet probat, imma- reconciliationem non esse ipsam effectum iusti profectò est huius petitio.

feremus iustitia hinc præsidi- enim Christus ita imputativè beri posset; sed tum satisfaci- suscepit; unde retur: ita &

his verbis : Dicitur Christus iustitia nostra, quia satisfecit Patri pro nobis, & eam satisfactionem ita nobis donat & communicat, cum nos iustificat, ut nostra satisfactio & iustitia dici possit. Hoc modo non esset absurdum, si quis diceret, nobis imputari Christi iustitiam & meritum, cum nobis applicentur, ac si nos ipsi DEO satisfecissemus; modo non negetur esse in nobis præterea iustitiam inhærentem, eamque veram & absolutam esse iustitiam, cui iusto DEI iudicio non debeatur poena, sed gloria. Sanè si ita sentiant adversarii, nobis consentiunt. Frustra autem & ridiculè decerpit sibi Amesius priorem tantum partem assertionis Bellarminianæ, eamque ad suum sensum contra mentem Auctoris detorsit. Intellexit enim sine dubio Bell. imputationem effectivam, non formalem.

VI. *DEVS erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum. 2. Cor. 5. 19.* Sed quid hinc contra Nos? Non imputat nobis delicta nostra DEVS, cum ea propter merita Christi congruè dispositis remittit per infusionem gratiæ iustificantis. Quæ replicat Amesius, nihil urgent, nec novi quid continent non iam expeditum. Vnde enim probat, immaculatam sanctitatem, quæ est effectus reconciliationis nostræ cum DEO per Christum, non esse ipsam nostram inhærentem iustitiam, sed effectum iustitiæ imputativæ, phantasticæ? Mera profectò est hîc iteratio propriæ Thesîs, ac principii petitio.

VII. *Christus factus est peccatum pro nobis, ut nos fieremus iustitia DEI per ipsum. 2. Cor. 5. 21.* Resp. Nihil hinc præsidii imputationi purè extrinsecæ. Sicut enim Christus non est factus peccatum, seu peccator ita imputativè, quasi ipse illa fecerit, & iniquus haberi posset; sed solum imputantur illi quoad debitum satisfaciendi, quod ille ex nutu Patris sponte suscepit; unde ipse non peccator, sed iustus dici meretur: ita & nobis imputatur iustitia eius quoad satis-

satisfaciendi, quod ille ex nunc Patris sponte suscepit; unde ipse non peccator, sed iustus dici meretur. Ita & nobis imputatur iustitia eius quoad satisfactionem, quam pro nobis præstitit, adeoque (ut saepe dictum) *effectivè*; sed non ideo *formaliter* mundi & immaculati haberi possemus, nisi sordibus peccatorum depulsis interius formosa sit anima per donum illud pretiosum, quo divina simus participes natura. Replicæ Amesianæ solvuntur ex dictis ad 3. Obiect. Et sic abunde satisfactum est obiectioni huic, quicquid sit de tribus diversis expositionibus verborum Apostoli (*Iustitia in Christo*) à Bellarmino allatis. Sunt omnes probabiles. Posteriores duæ [quod nempe iustitia nobis inhærens dicatur DEI, vel quia donatur nobis à DEO, vel quia est effectus & imago iustitiæ DEI:] solidæ omnino sunt. Opponit tamen Amesius contra priorem Caiet. & Contar. verba suo sensu intellecta; itemque clausulam, *in ipso*, unâ cum proportionem, (*fecit eum peccatum*) Verum *ly in ipso* aliud non indicat quàm meritum Christi, quo nobis peperit iustitiam inhærentem & gloriam. Proportio verò optima est in eo, quod sicut Christus factus est pro nobis peccatum, i. e. assumpsit similitudinē carnis peccati, ut fieret victima pro peccato: ita nos efficiamur iustitia DEI per similem tropum, quia iustitiam inhærentem recipimus, quæ est iustitia DEI, seu effectus & similitudo quædam iustitiæ DEI. Et sicut Christus non imputativè sed verè participavit similitudinem carnis peccati, cum Verbum factum est caro: ita nos in iustificatione non imputativè, sed verè participamus effectum & similitudinem divinæ iustitiæ, cum iustitiam inhærentem recipimus. Quid hîc non concinnè proportionatum? Vice versa in illa imputatione neo-Evangelica, quam ad nauseam repetit Amesius, nihil veri, nihil concinni, nihil proportionis. Quod verò de

prima

prima expositio
ea quæ in DEO
bra eius, quod ei
membris, non
sed ut sunt unum
ipsa est sententia
men veram ac ra
Hæc ipsa est Qu
conficit ex quo
per pronunciat
veram inhæren
trinsecam, impu
hoc optimè sta
excellencias ali
nus sunt unum
sensu dicimur i
maliter iusti ius
ipse peccatum,
sed quia caput e
esse sua in ord
standum.

illo dilecto. Eph. 1
tiosos nos reddidit
sed & dilectos am
tis callentissim
itanicis glossa
suos per inhæ
iudice Pauli in

sum, & per eun
a quibus non pot
13. 18. 19. Q
proitemur,
(quod solum d
hærentem iust
palea exculca

prima expositione [qua per iustitiam DEI intelligitur ea quæ in D E O est, non in nobis, quia sumus membra eius, quod enim convenit Capiti, convenit etiam membris, non ut sunt membra distincta à Capite, sed ut sunt unum cum capite:] ait Amesius: Hæc ipsa est sententia & fides nostra, quam Bell. impugnat, & tamen veram ac rationi consentaneam impugnat. Resp. Hæc ipsa est Quodlibetica puritanica, quæ quidlibet conficit ex quolibet. Non veram, sed hæreticam semper pronunciavit vestram sententiam, quæ negat veram inhærentem nobis iustitiam, solamque extrinsecam, imputativam, phantasticam statuit. Cum hoc optimè stat, quòd membra possint sui Capitis excellentias aliqua ratione ut sua reputare, quatenus sunt unum cum Capite. Vnde sicut nos in præd. sensu dicimur iustitia in illo, non quòd simus formaliter iusti iustitiâ eius: sic etiam vice versâ dicitur ipse peccatum, non quia formaliter ipse sit peccator, sed quia caput est nostrum, & peccata nostra voluit esse sua in ordine ad satisfactionem pro iis præstandum.

VIII. Gratia sua gratis nos sibi acceptos fecit in illo dilecto. Eph. 1. 16. Resp. cum S. Chrysoft. ibid. Gratos nos reddidit, hoc est, non solum à peccatis liberavit, sed & dilectos amicos effecit. Quis non huic Græci textus callentissimo potius credat, quam universis puritanicis glossatoribus? Formosos ergo & amicos suos per inhærentem iustitiam Christus nos fecit, iudice Pauli interprete optimo maximo.

IX. Annunciatur remissio peccatorum per Christum, & per eum omnis qui credit iustificatur ab omnibus, à quibus non potuerunt per legem Moysi iustificari. Act. 13. v. 18. 19. Quid hic contra Nos? Nunquid rectè profiteamur, nos effectivè per Christum iustificari (quod solum dicit S. Lucas) formaliter autem per inhærentem iustitiam? Replicæ Amesianæ sunt ferè paleæ exculcatæ. Illud valde notandum, quòd cum

substantialiter perfecta est, imò ejusdem planè rationis cum ipsa iustitia & sanctitate habituali Beatorum ac Christi, licet hæc ab illa, graduale latitudine quasi infinitè distet. Nec potest dici *imperfecta*, quasi reddere non valeat animam formosam, DEO gratam, amicam, filiam adoptivam, (hoc quippe apertè repugnat Apostolo passim, & præcipue. 2. Petr. 1. ubi *pretiosum hoc donum* dicitur, quo *reddimur divina consortes natura*:) obstantibus nempe multis defectibus venialibus. Nam & reperitur in infantibus baptizatis iustitia illa infusa absque omni noxa veniali; & in iustis adultis, etsi conjungatur cum lapsibus venialibus, non tamen inde vel extinguitur vel minuitur; sed habent se illa delicta venialia quasi pulveres, quibus non nihil aspergitur species & decor faciei, non tamen tollitur minuiturve vel elegans effigies & proportio membrorum, vel suavitas colorum, ut optimè docet S. Thomas in 1. 2. Quicquid autem sit de actualis iustitiæ imperfectione, de habituali (cujus tantum in hoc puncto habenda est ratio) Objectionem nec hilum valere ajo. Adeò, *puerile illud subterfugium, & Evasio misera, & contradictio turpis, & præiudicium causa sua*, quod Bellarmino affinxit Amesius, in convitiis illorum auctorem recidunt!

XII. *Iniuria sit meritis & iustitiæ Christi, si per inhaerentem iustitiam iustificari dicamur.* Resp. Nihil minus: imò plurimum tribuimus ejus meritis, cum ab illorum virtute & efficacia confitemur iustitiam nostram pendere, uti à Sole radius, qui cum vel maximè sit lucidus intrinsecè, pariter ipse Solis præstantiam commendat. Nec est simile, quòd objicit Amesius de propriis passionibus, quibus si quis diceret *satisfieri iustitiæ divinæ pro peccatorum suorum culpa & pœna*, detraheret Satisfactioni Christi, etsi ab hac illam provenire fateretur. Disparitas patet, quia semper est major contemptus divinæ Majestatis in quovis peccato mortali, quàm honoratio ejusdem

per omnia opera bona puræ creaturæ (etsi dependenter à meritis Christi facta.) Per ea enim opera bona præfertur DEVS à persona infinitè vilioribus infinitè inferioribus se ; quod est obsequium parvum : per peccatum verò postponitur iisdem, qui est contemptus maximus. Vnde cum condignitas satisfactio absolutè indigeat Mediatore dignitatis infinitæ (qui alius esse non potest, quàm HOMO DEVS) detraheret Christi Satisfactioni, qui suam æquaret illi. Sicut autem nihil detrahit, sed excellentissimè commendat gratiam & gloriam Christi, quòd meritis suis intrinsecè justos, sanctos, & gloriosos reddat omnes beatos Angelos & homines; ita & quòd viatores intrinsecè ex iniustis.

XIII. *Occasio superbiæ gloriationis (sicut & desperationis) præbetur hominibus per istam doctrinam de iustificatione ex iustitia inherente.* At cur? Nunquid omnibus justis & beatis, etiam Christi humanitati dicitur illud Apostoli. *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Et, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur.* Vnde optimè S. August. *Eadem gratia fiunt homines Christiani (& iusti) quâ gratia homo Christus factus est DEVS.* Vbi ergo occasio superbiendi potius ex inherente iustitia, quàm se humiliandi ut Mendicabulum? Desperationem verò parere quomodo inherens hæc iustitia possit, non v. d. o, nec ullatenus explicat Amesius. Quæ porro prosequitur usque ad finem huius capitis ex Card. Contareno, non est quod moveant quemquam Catholicorum. Nam sicut Albertus Pighius (quem nescio unde faciat Cardinalem Gerhardus) Antididagma Colonienſe & alii, ita & optimus alioqui ille Gaspar C. Contareno non nihil in errorem à Bucero videtur inductus in Comitibus Ratisbonensibus, quibus interfuit à Pontifice Legatus. Cujus & nepos Iulius Contareno Episcopus Bellunenſis in Concilio Tridentino, eidem errori non nihil adhæsisse legitur, uti & (antequàm post multam conquisitionem & disceputationem ac-

curatam dogm. nentissimus C. hæc nihil momenti cili definitioni. Vnde non dubit rem plenè discuti devotæ mentis nem submisisse si ille de Iustificatione Concil. Tridentinæ logis duobus editione Paris. ad manum habet Veneta 1589. non racum & Ioan. correctus satis reni duriora verum Catholicorum doctolicorum doctrin. in Historia ejus Latina ejus ficina Plantiniana habet, quod si tiam eximiam Theſ. 66. & 67. intervenit pecunia & iustitia per Fidei quela sitne potest merita aliena, maliter.

CAPV

D

Statu cōtrov.

I. Certitudo veritatis. Est objectiva, quæ e-

curatam dogma fidei per suffragia decideretur) eminentissimus C. Seripandus cum quinque alijs. Sed hæc nihil momenti habent contra universalis Concilii definitionem à Sede Apostolica approbatam. Vnde non dubitandum illos ipsos qui primò antea rem plenè discussam dissentiebant, re postea decisâ, devotæ mentis obsequio privatam suam opinionem submisisse œcumenici Concilii decreto. Quod si ille de Iustificatione Contareni tractatus ante Concil. Tridentinum editus, à Parisiensibus Theologis duobus (Hugon. & Aymon nominantur in editione Paris. 1571. quam ab Amesio nominatam, ad manum habeo: Gerhardus p. 694. ex Editione Veneta 1589. nominat Michaëlem Ferre, Franc: Geracum & Ioa. Maldonatum, quod sanè mirum!) correctus satis non est, vel si verba nonnulla Contareni duriora vel obscuriora putarunt posse pati sensum Catholicum, quid hinc, quæso, communi Catholicorum dogmati decedit? Videatur C. Pallavicin. in Historia Conc. Trid. lib. 3. cap. 4. 6. 9. & 11. cujus Latina editio jam appropinquat prælo in officina Plantiniana. Gerhardus nihil hinc diversi habet, quod sit momenti. Vnam tamen Sycophantiam eximiam, sed puerilem, præterire non libet. Theol. 66. & 67. ait: Si Monachorum merita possunt alijs intervenientis pecuniæ applicari; cur non possunt Christi merita & iustitia per Fidem nobis applicari? Dicat Titius, hæc Sequela sitne potius puerilis, an planè stolidi? Omnia merita aliena, si prosunt, prosunt efficienter, non formaliter.

CAPVT SECVNDVM.

De certitudine Iustitiæ.

§. 1.

Status cōtroversie nonnullis prænotatis exponitur.

I. Certitudo est firmitas quædam & immutabilitas veritatis; vel ut alii dicunt, est necessaria veritas. Estque duplex (vel triplex potius.) 1. Objectiva, quæ est connexio necessaria terminorum, si-

ve secundum se, ut, *homo est rationalis*, sive ut sub
sunt principio adequatè certo, ut, *canis Tobia movet*
caudam, posito quòd D E V S revelavit. 2. Cogni-
tionis, seu formalis, quæ est necessaria veritas actus
orta ex certitudine objecti. 3. est cognoscentis, sit-
ma scil. adhesio intellectus alicui objecto. Ame-
sius censet de his magnopere non esse contendendum: quæ-
rit is tamen nodum in scirpo. II. Quadam est
certitudo evidens earum scil. rerum quæ aliquo modo
videntur; cujus primum gradum obtinent prima
rerum principia; secundum conclusiones deductæ;
tertium ea quæ sensibus corporis percipiuntur,
quæ dicitur certitudo experientia. Non esse au-
tem certitudinem idem formaliter quod Eviden-
tia, constat ex separatione harum proprietatum;
nam in actu Fidei divinæ reperitur summa certitu-
do, cum obscuritate veritatis, licet cum evidentia
credibilitatis. Communiter certitudo objecti &
cognitionis solet assignari triplex, scil. 1. *Moralis*,
quæ habetur ex motivis absolutè quidem fallibili-
bus, moraliter tamen infallibilibus, quæ nempe
nullam præbent spem aut formidinem prudentem
de opposito. 2. *physica*, quæ naturaliter est infalli-
bilis, miraculo tamen fallere potest, ut, ignem cale-
facere physice certum est, etiam D E V S possit, sus-
pendendo concursum ad calefaciendum, reddere
factum. 3. *metaphysica*, habetur ex objecto, quod
nec divinitus aliter esse potest, ut certitudo de ho-
mine quòd sit rationalis. Bellarminus ponit præ-
ter certitudinem metaphysicam sed obscuram Fi-
dei divinæ, & Moralem fidei humanæ (absolutè
quidem fallibilem, sed de qua non nisi temerè du-
bitatur) tertium & infimum gradum, quem vocat
conjecturalem, & opinionis potius quàm fidei, quæ
nempe tot signis & conjecturis nititur, ut secu-
rum hominem reddat, & anxietatem, non
tamen formidinem omnem excludat. Vtrum
hæc mereatur nomen Certitudinis, parum nostra
interest;

Cap. interest: dubi-
assentitur, licet
Amesius 1.
anima etiam habet
Scientiam habet
bonus sit Dominus
Fide, Spe, Charitate
tenet est quod an
haberi aliqua
intellectualibus
bus prædicatis
certissimum tamen
specificum plene
scire posse. Nemo
sumus habere
genere, nedum
que quàm certi
physice infalli-
gnitionis aut a
manet, an talis
atingam actu
verò rem super
tè naturali exp
per species alie
fiat? Manifesti
sponte & fatuè
experimentaliter
actibus Fidei,
possit tali gustu
Vasquium con
Amesius, nempe
deterior est: c
quibus veritas
mysteria illa cred
mana eius qui pro
assensu infuso, qu
DEI.] Idiplu
Vasq. 1. 2. Dispe

interest: dubius sanè talis formaliter non est, quia assentitur, licet non absque formidine. Obijcit Amesius 1. *Malè restringi experientiam ad sensus, cum anima etiam habeat suam experientiam, & quasi sensum. Scientiam habet, qui sentit se scire. Gustant fideles quàm bonus sit Dominus. Si ista certitudo nobis concedatur de Fide, Spe, Charitate, & iustitia inharrente, vel sanctificante, non est quod amplius postulemus.* Resp. Ut demus, haberi aliquam experientiam de nostris actibus intellectualibus, eamque certitudinem de aliquibus prædicatis universalioribus ejusmodi actuum; certissimum tamen est nos ultimum prædicatum specificum plerumque non nisi probabiliter cognoscere posse. Nam, ut suprà etiam notavi, non possumus habere evidentiam de actu supernaturali in genere, nedum in particulari & in individuo; adeoque quàm certum & evidens mihi est adeoque Metaphysicè infallibile, me habere aliquem actum cognitionis aut amoris D E I, tam obscurum semper manet, an tale objectum supernaturale spirituale attingam actu supernaturali. Quomodo enim verò rem supernaturalem in substantia, actu merè naturali experimentaliter possem attingere, cum per species alienas & merè naturales & sensibiles id fiat? Manifestis illusionibus Daemonis sine dubio sponte & fatuè se exponit, qui putat se tali gustu experimentalis & sensibili posse ita certificari de suis actibus Fidei, Spei, Charitatis, Iustitiæ &c. ut non possit tali gustui & experientia falsum subesse. Vasquium contra Nos producit fide sibi consueta Amesius, nempe puritanica, aut Græcâ, aut si quæ deterior est: omittit quippe iterata Vasqui verba quibus veritas apertissimè asseritur, nempe, [*sive mysteria illa credat assensu illo, qui nititur authoritate humana eius qui proponit, sive præterea credat illa etiam alio assensu infuso, quem dicunt Theologi proximè niti testimonio D E I.*] Id ipsum sanè est, quod dicimus. Videatur Vasq. 1. 2. Disp. 201. cap. 2. & patebit fraudulenta

truncatio. Objicit dein contra Certitudinem in-
evidentem: *Certitudo Fidei in Scripturis vocatur lux;*
quamvis igitur non habeat evidentiam rei aut rationis;
quia tamen evidentiam habet revelationis, non debet sim-
pliciter vocari obscura. Resp. Hic Amesius proxi-
mè accedit ad stipitem Dannhauveri errorem,
quo aiebat, *Hæc Biblia esse verbum seu revelationem*
DEI esse evidens evidentia summâ, moralis, physica, & me-
taphysica. An fortè facie ad faciem Christus locu-
tus est Amesio aut Dannhauvero, & hunc homi-
nem DEVM esse evidenter cognovit? Vix tolerabi-
lius illis ineptiit Conringius Medicus in suo Exa-
mine. Stupenda sanè, imò stupida persuasio! Non
desunt præstantes Theologi, qui cum C. Lugone
ne quidem in supremo Angelo viatore admittunt
Evidentiam in attestante; & isti terræ filii hanc sibi
tam audacter arrogant! His ergo delitiis explosis,
rectè Bell. III. Statum Controversiæ absque falla-
cia & ambiguitate sic constituit:

¶ *Vtrum debeat aut possit aliquis, sine spe-*
ciali revelatione certus esse, certitudine fidei divi-
na, cui nullo modo potest subesse falsum, sibi remis-
sa esse peccata? Amesius etiam hinc habet quod cap-
pat. Ait, *Certitudo fidei divina sine omni ambiguitate*
& fallacia non ponitur à Bell. Cur verò? Quia non di-
stinguit gradus certitudinis huius, respectu principiorum,
quæ immediate revelantur & conclusiones ex illis eviden-
ter deductas: neque inter certitudinem fidei in sese, & illam
quæ est ex fide, vel in apprehensione, vel in spe. Resp. Prior
distinctio vera quidem est, sed hinc ea opus non ha-
bemus; posterior est distinctio rationis ratiocinan-
tis Puritanicè.

§. 2.

Adstruitur Veritas Catholica.

Lutherus, Calvinusque cum suis docent. i. posse
fideles eam notitiam habere de sua gratia & iustifi-
catione,

catione, ut co-
cata. 2. non so-
hoc de se statu-
turos. 3. Hac
E Catholicis
videtur affirm-
tum Buceti &
in primo tan-
Sed contra h-
est: Non possi-
dinem Fidei c-
ciali revelatio-
VI. cap. 9. C-
testimoniis p-
Prov. 20. 8. S-
purus sum à pe-
detur Vasqui-
probabile; n-
nescit homo utri-
saurum serva-
ori sententia-
Bellarmino a-
tem ex pesti-
sensusque e-
justi & sapier-
tur; illis tan-
sint amore,
affirmare pos-
tam intuem-
tempore ma-
mesii est, què-
tur incerta:)
sione corrupta
firmiter VVit-
one Bellarm-
609. & seqq.

Quæ

12. 15. 21.

11. & x.

catione, ut certâ fide statuant, sibi remissa esse peccata. 2. non solum posse, sed etiam debere omnes hoc de se statuere, alioqui nec fideles, nec iustos futuros. 3. Hac ipsâ fide, & solâ quidem nos justificari. E Catholicis Enchiridion Colonienſe duo priora videtur affirmare, adeoque redolet in hoc fermentum Bucei & Melancthonis. Ambr. Catharinus in primo tantum Luthero-Calvinicis consensit. Sed contra hos omnes errores Veritas Catholica est: Non posse homines in hac vita habere certitudinem Fidei de sua iustitia, nisi DEVS aliquos speciali revelatione dignetur. Ita definit Trid. Sess. VI. cap. 9. Quæ Veritas ex pluribus SS. Scripturæ testimoniis probari solet, Bellarminus affert 1. ex Prov. 20. 8. *Quis potest dicere mundum est cor meum; purus sum à peccatis?* Sed hoc non admodum efficax videtur Vasquio 1. 2. Disp. 200. 4. Transeat ergo, ut probabile, non convincens. 2. illud Ecclesia. 2. 1. *nescit homo utrum odio, vel amore dignus sit; sed omnia in futurum servantur incerta.* Quicquid verò sit de priori sententia (pro qua expositionem aut rationem à Bellarmino assignatam Vasq. videtur repudiare) saltem ex posteriori efficax sumitur argumentum, sensusque etiam juxta Vasq. hic est: sunt reverà iusti & sapientes, qui divinâ ope & auxilio operantur; illis tamen incertum adhuc est, utrum digni sint amore, an odio; nec alterum illorum nobis affirmare possunt, sed ipsis & nobis, qui eorum vitam intuemur, omnia servantur in incertum suo tempore manifestanda. Evasio præcipua hic Amesii est, quòd verba illa (*omnia in futurum servantur incerta:*) non sequantur apud Salomonem, nisi in versione corrupta. Verum hoc Effugium jam dudum firmiter Vitackero præclusit Gretſerus in Defensione Bellarm. Tom. 1. Lib. 2. de V. D. cap. 12. pag. 609. & seqq.

Quæ ad probandum affert Bell. ex Iob. 9. 12. 15. 21. & cap. 31. 14. Item ex Psal. 19. 1. & 1. Cor. 4. 4. non urgeo, quia
 Iiii 4 Vasq.

Vasq. & alij censent non esse omnino efficacia ea testimonia ad intentum nostrum convincendum, etsi probabiliter ijs ita usi fuerint SS. Patres à Val- quio allegari. Probatur igitur 3. ex ijs testimoniis, quæ vel requirunt ex parte nostra varias conditiones ut iustificemur; vel indicant incertum esse, an qui agit pœnitentiam consequatur remissionem; vel admonent, ne simus nimium securi, quasi certi simus de iustitia adepti. Primi generis testimonia sunt Deut. 4. *si in toto corde quaesieris, invenes eam* &c. 2. Paral. 6. Isa. 1. Ezech. 18. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus pecc. &c. Ioan. 13. *Vos amici mei eritis, si feceritis quæ præcipio vobis.* Act. 8. *Si credis in toto corde &c.* Hinc fit hæc planè Theologica demonstratio: Sine fide viva, & pœnitentia seria nemo iustificatur, uti nec Lutheri-Calvinici negare audent (licet reliqua præter fidem tantum necessitate præsentia, non autem efficientia exigant.) At nemo certus esse potest, præsertim certitudine Fidei, se fidem vivam & pœnitentiam seriam habere. In nulla enim Scriptura testimonium habetur ejusmodi de fide & pœnitentia nostra in particulari. Ergo. Amesius. *Demonstratio ista Theologica si firma esset, omnem usum tolleretur Theologia.* In nulla enim Scriptura legitur testimonium de Mahomete, aut de Alcorano eius in particulari, quod debeant damnari: annon igitur possumus esse certi certitudine fidei, abominationes istas esse detestandas? Idemque est de omnibus similibus particularibus, quæ nec in Scriptura, nec in ullo Concilio, aut Papa definitionibus exprimuntur. Resp. Disparitas est hîc nimis luculenta. De conditionibus ad iustificationem necessariis, suorumve actuum supernaturalitate nemo potest habere (citra privilegium specialis revelationis) certitudinem cui non possit subesse falsum: at de exemplis ab Amesio allatis habetur evidentia infallibilis. Evidens enim est Mahumetanos eorumque Alcoranum negare Chri-

Christum DEI
denter (iuncta p
rit condemnabitur
Longe minus
ficam de peccat
ralibus in parti
supernaturalib
possibilitate)

Secundi gen
tur, incertum
sequatur remi
Ioel. 2. 12. Ion. 3
Amesius ope fu
se hoc argumen
titudo disposit
edit id fieri poss
Sed illi, inquit,
habent, aliam h
Simon Magus
& hi qui hab
tudinem de leg
non evadit.

Tertii g
simus nimium
adepta. Prov
12. 1. Pet. 1. 17.
Amesius ex Scri
tem non poni in e
peccatorum in C
stratum est, h
sionis esse no
sumptionem
dei sciret, se
idare, & proba
Apostoli fier
seratudo mor

Christum DEI filium consubstantiali. m. Ergo evidenter (iuncta propositione de fide, *Qui non crediderit condemnabitur.*) infertur, eos esse damnandos. Longe minus requiritur ad certitudinem Metaphysicam de peccatis, damnatione, similibusque naturalibus in particulari, quam de actibus & habitibus supernaturalibus, de quorum existentia (imò & possibilitate) naturalis ratio planè cœcutit.

Secundi generis testimonia sunt, quibus indicatur, incertum esse, an qui agit pœnitentiam consequatur remissionem peccatorum. Dan. 4. 24. Ioël. 2. 12. Ion. 3. 9. Act. 8. 22. *Quis scit: Forsan. si forte.* Amesius ope suæ Hermeneuticæ videns se non posse hoc argumentum (quo præcipuè urgetur incertitudo dispositionis ad justificationem) elidere; concedit id fieri posse in talibus, qualis fuit Simon Magus. Sed illi, inquit, qui fidem vivam & veram pœnitentiam habent, aliam habent dispositionem. Sic est. Sed & Simon Magus potuisset, si voluisset, talem habere: & hi qui habent, non nisi moralem de ea certitudinem de lege ordinaria possunt habere. Ergo non evadit.

Tertii generis sunt illa quæ monent, ut non simus nimium securi, quasi certi simus de iustitia adepta. Prov. 28. 14. 2. Corinth. 10. 18. Philip. 2. 12. 1. Pet. 1. 17. 2. Pet. 1. 10. Dicit (sed non probat Amesius ex Scriptura aut Ratione) illis locis securitatem non poni in eo, quòd certò apprehendamus remissionem peccatorum in Christo; ut taceam quod supra monstratum est, hanc apprehensionem certam remissionis esse non tam hæresin, quàm fatuam presumptionem. Sanè si quis certitudine Fidei sciret, se iustum esse, posset utique se commendare, & probatus esset, quod contra doctrinam Apostoli fieri posse vult Amesius. Item cum certitudo moralis nostræ Iustificationis pendeat ex bonis

bonis operibus juxta Apostolum; ergo non mor-
ut quis justificatus est, habet certitudinem mor-
lem (nedum infallibilem Fidei:) de sua Iustitia &
salute: multò minùs ex solâ Fide pendet certitudo
Iustificationis. Amesius versans se in omnem par-
tem, effugium non invenit, quod non sit in sup-
rioribus jam præclusum.

Testimonia SS. Patrum à Bell. c. 7. pro hac ve-
ritate allata, quia nimis aperta, maluit silentio in-
volvere Amesius. Quid clarius illis S. August. ver-
bis, hom. 35. *Quamdiu vivimus hic, de nobis ipsi non
ipsi judicare non possumus, non dico quid eras erimus, sed
quid hodie simus.* Ita humiliter negat (ex sensu om-
nium Catholicorum) magna illa Aquila, quod tam
arroganter sibi asserunt neo-Evangelici bubones!

Confirmatur idem Ratione. I. Quia non
potest aliquid certum esse certitudine Fidei, nisi
aut immediate contineatur in verbo DEI, aut ex
verbo DEI per evidentem consequentiam dedu-
catur. At in verbo DEI non continetur immedia-
tè particularis illa propositio: [*Talis vel talis homo
verè iustificatus est.*] neque potest ex verbo DEI per
evidentem consequentiam id colligi: quod pro-
batur. Nam ratiocinatio quam quis certitudi-
ne Fidei de sua iustitia ex verbo DEI concluderet,
hæc esse deberet: [*Verbum DEI testatur, omnes
verè conversos ad DEVM. & pœnitentiam seriò agentes,
peccatorum indulgentiam & gratiam obtinere. Mihi
autem evidens est mea vera conversio & pœnitentia. Mihi
igitur certum est certitudine Fidei, me indulgentiam &
gratiam accepisse.*] Sed hujus argumenti assumptio
non solum falsa, sed etiam impossibilis est, nisi
ad sit Revelatio.

Amesius hæc I. ad suam sacram anchoram, (so-
lam & specialem Fidem) confugit, jam supra satis
everfam. 2. ait: *Assumptionem non solus*

possibilem & ver-
esse positum, n
At quomodo
perfectum
est cor hominis
Ego Dominus
patet aditus ad
hominis, qui est
vmb. 2. II.
etiam omnes
liter & quoa
ra omnia;
differentias f
certum est (c
lynceis istis
usque adeo
& citra privi
quod sui act
dei, Spei, C
dem eiusmo
ter omni in
les. Quomo
omnem ord
causam vel e
terit eviden
Et per han
quicquid n
Amesius; i
zii, Medina
veritatem t
planè dispar
larmino, ut
loquitur de
dina de sign
de signis
tis. Ale
dine gratia
lium loqu

possibile & veram, sed etiam in officio omnium fidelium esse positum, ut eam certam & firmam sibi reddant. At quomodo hoc paradoxum probat, contra tam perspicuum Hierem. 17. 9. Effatum: Præcor est cor hominis, & inscrutabile, quis cognoscer illud? Ego Dominus scrutans &c. At: alius quidem non patet aditus ad cor aliorum cognoscendum, sed spiritus hominis, qui est in homine, novit quæ sunt hominis. 1. Cor. 2. 11. Resp. Novit plurimos (imò demus etiam omnes) actus suos internos homo, materialiter & quoad aliqua prædictata penetratu faciliora omnia; omnia etiam intima quoad ultimas differentias específicas, nego, pernego. Nimis certum est (quod iterum iterumque inculcandum lynceis istis bubonibus Luthero. Calvinicis) usque adeò nulli mortalium (de lege ordinaria, & citra privilegium specialissimum) evidens esse quod sui actus sint hîc & nunc supernaturales Fidei, Spei, Charitatis &c. ut nec in universali quidem eiusmodi actus dari sit evidens, imò naturaliter omni intellectui creato sunt planè improbabiles. Quomodo enim id quod in substantia superat omnem ordinem naturæ creatæ, nec habet ullam causam vel effectum in sensus incurrentem, poterit evidentem certitudinem in nobis gignere? Et per hanc perspicuam veritatem evanescunt quicquid nebularum inanissimarum hîc fundit Amesius; inter quas etiam producit dicta Bannezii, Medinae & Alensis, contra Bellarminum & veritatem tam lucidam. Bannez loquitur de re planè disparata, adeoque pueriliter opponitur Bellarmino, ut intuenti prudenti patebit. Bellarminus loquitur de signis veræ conversionis & gratiæ; Medina de signis verè fidelis & Catholici; & uterque de signis non infallibilibus, sed moraliter certis. Alensis denique non nisi morali certitudine gratiæ, ex gustu experimentalium rerum spiritualium loquitur, comparato inter se hæretici

phantasticam suavitatem (qualem maximè hodie jactant *specialis & solius Fidei iustificantis* professores) cum sincera dulcedine, quam percipit anima sancta Catholica. Quid verò hoc ad præsentem controversiam?

II. Nemo tenetur certò credere certitudine Fidei, sibi remissa esse peccata. Nam ejusmodi articulus in nullo Symbolo Fidei continetur, & ejusmodi præceptum in nullo canone Ecclesiastico continetur. Ille enim, quo dicitur, *Credo remissionem peccatorum*, significat, in Ecclesia dari Baptismum in remissionem peccatorum. Amesius opponit pro responsione hunc Syllogismum: *Unusquisque fidelis tenetur illud credere certitudine Fidei, quod DEVS fidelibus promissit. Sed promissit fidelibus quod remitterentur ipsis peccata. Act. 10. 43. Ergo unusquisque fidelis tenetur credere certitudine Fidei sibi remissa esse peccata.* Resp. Falsa est Minor, si sumatur absolute: promissit enim tantum remissionem adultis sub conditione, si se converterint verè, & seriam egerint poenitentiam; de qua conditione impleta non habetur ab unoquoque nisi probabilitas, aut moralis certitudo. Idemque est de remissione pecc. per Sacram. Baptismi & Poenitentiae cum imperfecta dilectione vel contritione. Imò in hoc videtur ex duplici capite nasci incertitudo, nempe ex parte conferentis & suscipientis. Et roboratur hoc argumentum ulterius; quia si ejusmodi articulum Fidei haberemus, sequeretur, omnem hominem, qui peccat mortaliter, continuò fieri hæreticum. Non potest enim qui voluntariè peccat, credere se esse justum, nisi falsum dedita operâ credere velit. Amesius iterum opponit Bellarmino Medinam, sed iterum imperitè, aut malâ fide. Medina rectè ait, *fidelem teneri credere, quod habeat fidem divinam*, (nempe ex parte objecti, non verò ex parte actûs:) & si de hac re dubitat hæreticus est. Quid hîc contra Bellar-

Cap. Bellarminum
sione pecc. &
tio? 2. negat
credit quod est
quodlibet pecca
non possit crede
que hoc An
Quis enim es
nisi qui perti
Et quomodo
sibi remissa e
affectu (uti su
est patens, ut
suis, dum ait
tur, tum dicim
credere, pecca
prorsus est, t
affectu habi
Non potest ex
remissionem
articulus Fid
Hunc enim
discredere, &
to esse parati

IV. N
beant certitud
generare super
perquam per
corr. & grat.
de iustitia vera
nemo eâ malè
tùm ut de inst
Cur enim non
stitiam & virt

IV. DEVS

Bellar.

Bellarminum? Ille de fidei objecto, hic de remissione pecc. & gratia: nunquid præclara contradictio? *2. negat sequelam*, Tum quia non omnis qui non credit quod est credendum, est hæreticus: Tum quia non quolibet peccatum sua natura mortale, facit ut peccator non possit credere peccata sibi esse remissa. Verum utrumque hoc Amesii effatum est perspicue falsum. Quis enim est hæreticus (vel generaliter, infidelis) nisi qui pertinaciter discredidit, quæ credenda sunt? Et quomodo potest nisi impiâ temeritate credere sibi remissa esse peccata, in quibus scit se actu aut affectu (uti supponitur) hære? Veritas hæc tam est patens, ut reipsa tandem illam profiteatur Amesius, dum ait: *Si peccatum actu mortiferum intelligatur, tum dicimus, talem peccatorem non teneri eo tempore credere, peccata sibi esse remissa &c.* At verò idem prorsus est, si de flagranti actu peccati, si de affectu habituali peccaminoso non retractato. Non potest ergo, ut agnoscit Amesius, tunc credere remissionem peccatorum suorum, Ergo hic non est articulus Fidei etiam juxta Luthero-Calvinicos. Hunc enim qualiscunque sit tenemur nunquam discredere, & quoad specificationem omni momento esse parati ad credendum.

IV. Non expedit ordinariè ut homines habeant certitudinem de propria gratia, quia posset generare superbiam, quæ in hoc loco tentationis perquam periculosa est, ut docet S. Aug. lib. de corr. & grat. c. 13. Quod verò Amesius ait, *Idem de iustitia vera, quod de genuina virtute, dici posse, quod nemo eâ malè utatur*; id de utraque verum est tantum ut de instrumento, non autem ut de objecto. Cur enim non posset quis vanè efferri ob veram iustitiam & virtutes quas obtinet?

IV. DEVS revelavit specialiter nonnullis Sanctis
singulari

singulari beneficio, ut constat de SS. Antonio, Francisco &c. & de Apostolis non negat Amesius. Ad quid verò serviret specialis revelatio, si est articulus ab unoquoque firmiter credendus? Ridicula evasio est Amesii, cum ait, revelatum specialiter fuisse Paulo, quod persequeretur Christum, licet omnes qui Ecclesiam persequerentur, debuerint & potuerint illud scire. At ubinam continetur hic articulus Fidei? Et responsio Amesii prorsus non est ad rem.

V. Denique cum omnes ferè hujus temporis hæretici hanc certitudinem jactent, tamen ipsorum sententiâ falluntur plurimi, nostrâ omnes Amesius. *Praclara hæc ratione probare posset Atheus aliquis, nullam omnino certitudinem esse religionis veræ.* Resp. Assertio certa de existentia DEI neminem unum fallit: assertio seu persuasio certa & infallibilis de propria iustitia plurimos ejus certitudinis assertores fallit. Quomodo ergo par est utrobique ratio?

§. 3.

Expediuntur argumenta Lutherò-Calvinica.

Congérant illi multa SS. Script. testimonia; sed in nullo eorum continetur apertè illud dogma novitum, sed ope Quodlibeticæ sive interpretationis, siue Illationis obtinetur. Perlustremus ordine Amesiana.

I. *Vos cognoscetis enim, quia apud vos manet (Spiritus S.) & in vobis erit. Ioan. 14. 17. & ibid. 20. In illa die cognoscetis, quia ego sum in Patre, & vos in me, & ego in vobis.* Quid vero hinc contra Nos? Nam i. absque ulla violentia, sed valde propriè & verè hoc totum accipitur de visione clara DEI trini in altera vita, ut plures SS. PP. intellexerunt.

2. Et si

2. Et si etiam
xere Aposto
Luthero-C
communic
Ostendant
CHRISTI!
nibus fidei
promissa n
mum certit
bare potest
phisticos ca
habet quiv
Spiritus S.
Catholica,
liter certis,

II.
manus Abb
sumus filii
monium si
nostro (ut
oratio, qua
tini) non
seu revelat
pacis inter
sed conje
hic subsidi
vis huius v
fide ingen
pleverimu
Christus A
ritu qua pr
debemus, no
possumus in
supra lib. V
lus peccat
& arrogat

2. Et si etiam de presenti tempore quo in terris vi-
xere Apostoli, ea verba exponantur; quid hoc ad
Luthero-Calvinicos? an omnia illorum privilegia
communicata sunt neo-Evangelicis omnibus?
Ostendant diploma sigillatum summi Pontificis
CHRISTI! 3. Et si gratis daretur, id etiam de om-
nibus fidelibus accipiendum, adhuc illa cognitio
promissa non esset Fidei infallibilis, sed ad sum-
mum certitudinis moralis. Amesius cum nihil pro-
bare potest, vertitur ad convitia & sannas, & so-
phisticos cavillos. Solatium genuinum & solidum
habet quivis Christianus, cum fide divinâ credit
Spiritus S. sua dona largiter effundere in Ecclesia
Catholica, simulque persuasus est ex signis mora-
liter certis, se esse vivum ejus Ecclesiæ membrum.

II. *Accepistis spiritum adoptionis, per quem cla-
mamus Abba Pater, testatur cum spiritu nostro, quod
sumus filii DEI. Rom. 8. 15. 16.* Resp. Sive hoc testi-
monium sit quo ipse Spiritus S. testatur cum Spiritu
nostro (ut interpretantur PP. Græci) sive id sit ipsa
oratio, qua dicimus, *Abba, Pater!* (ut volunt PP. La-
tini) non sit hoc per verbum aliquod expressum,
sed revelationem, sed per experimentum gustûs &
pacis internæ, quæ non parit certitudinem Fidei,
sed conjecturalem, & moralem. Amesius frustra
hic subsidium mendicat à commento Caiet. quam-
vis huius verba patiuntur sensum Catholicum de
fide in generali quod sumus filii DEI, nempe si im-
pleverimus conditionem præscriptam; sicut &
Christus Apostolis dixit: *Vos amici mei estis, si fece-
ritis quæ præcipio vobis.* 2. Quod ait: *Præius certiores fieri
debemus, nos esse filios DEI, antequam DEVM cum fiducia
possimus invocare ut Patrem,* absurda hæresis est jam
suprà lib. V. c. 2. arg. 6. explosa, juxta quam certe nul-
lus peccati mortalis sibi conscius sine temeritate
& arrogancia posset orationem Dominicam
reci-

recitare. Ad quid ergo Dominus docuit nos orare,
Et dimitte nobis debita nostra?

III. Rom. 8. 36. *Certus sum, nullam rem posse nos separare à dilectione DEI in IESU Christo.* Resp. Neque hoc juvat quicquam advertarios. Nam et si Apostolus habuisset pro se infallibilem revelationem de sua perseverantia; an ideo etiam omnes Luthero Calvinici? 2. Neque tamen Apostolus etiam de se ullam fidei certitudinem prædicat, cum ait, certam in Domino spem habeo, persuasum habeo, confido, ut ex verbo Apostoli Græco legunt non tantum SS. Ambr. & Hieron. sed etiam Erasmi & Beza; quo etiam sensu Græcam eam vocem usurpat idem Apostolus c. 15. 14. Hebr. 6. 9. & 2. Tim. 1. 5. &c. sicut animosus miles & ardore belli accensus diceret: Certus & resolutus sum quod nec tela, nec saxa, nec ignes me arcebunt à mœnibus, quin ea conscendam. Sicut ergo falsò nimis & insufficienter ex eo, quod c. 15. 14. dixerit, *Certus sum, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni estis dilectione &c.* colligeret quis, Apostolum fuisse ex fide divina certum, Romanos omnes plenos fuisse dilectione & scientia: ita & hic. Nec interrogationes antecedentes, nec enumerationes malorum gravissimorum, nec gloriatio de superandis illis omnibus, nec usus verbi Græci, fidem divinam evincunt, nisi apud eos, apud quos Hermetia Quodlibetica omnia valet. Omitto Sycophantica Amessii.

IV. Ex 1. Corinth. 2. 12. *Accepimus Spiritum qui ex DEO est, ut sciamus, quæ donata sunt nobis.* Hic iterum non nisi beneficio Quodlibetica stabilitur non tam fides, quam stulta & falsa præsumptio & impostura hæreticorum, recte ait Cornelius in Comment. ejus loci. Loquitur enim Apo-

Apostolus i
quæ data sunt
nos Apostoli
nos, i. e. Ecce
tâ gratiâ Spiritu
ximè quant
sunt in DEO
prædestinati
per sp. eius &
quimur & pr
Fidei: sed m
non est fidei
dum, sed
An porro Ap
tionem de d
sis, illo loco
V. 1.

quisque & sic
Quodlibetica
propria iusti
na, teneor
quicquid in
divina, ita se

Gloriatio post
quod cum sine
quàm hinc
adhibeatur c

tate, an sitis in
divina crede
connexio? M
tinthii de su
examine sin
de sua iustiti
lus: An non co
hoc agebat e
eos propriam

Apostolus ibi in genere de donis, iisque tantum
quæ data sunt Apostolis & Ecclesiæ. q. d. Vt sciamus
nos Apostoli, quibus & quantis donis in genere
nos, i. e. Ecclesiam suam ditavit Christus, scil. quan-
tâ gratiâ Spiritûs S. redemptione, virtutibus, & ma-
ximè quanta gloria: de hac enim egit x. 9. & hæc
sunt in DEO, ut ait x. 11. i. e. DEI libera voluntate &
prædestinatione; & hæc à DEO data esse Ecclesiæ
per sp. eius & revelationem scimus: hæc autem lo-
quimur & prædicamus, ut sequitur, quasi articulum
Fidei: sed me esse ex iis, vel eorum esse participem,
non est fidei, sed coniecturæ; nec publice prædican-
dum, sed secretò sperandum. Vide Cornelium.
An porro Apostoli aliàs habuerint specialem revela-
tionem de donis Spiritûs S. in cuiusque corde diffu-
sis, illo loco non dicitur, nec ad rem nostram facit.

V. 1. Cor. 11. 25. Probet autem seipsum unus-
quisque & sic de pane illo edat. Qua arte, nisi Alchimia
Quodlibetica, hinc eliquabitur certitudo fidei de
propria iustitiâ? An quia, iuxta Regulas Fidei divi-
næ, teneor discutere meam conscientiam, ideo
quicquid in hac deprehendo, credere debebo, fide
divina, ita se habere? O Quodlibeticam!

VI. Eiusdem prorsus farinae est ex 1. Cor. 12.
Gloria nostra hæc est, testimonium conscientia nostra,
quòd cum sinceritate &c. Citiùs ex pumice imbrem,
quàm hinc extundas intentum, nisi Quodlibetica
adhibeatur omnipotens. Vix tolerabilior est

VII. argutatio, ex 2. Cor. 13. 5. Vosmetipsos tem-
tate, an sitis in Fide, Ergo quisque potest & debet fidē
divina credere se esse iustificatum. Quæ hic quæso
connexio? Monet Apostolus ut examinent se Co-
rinthii de sua fide. Esto. At ubi asseritur, quòd ex eo
examine singuli habeant certitudinem infallibilem
de sua iustitiâ? An fortè ex eo, quòd subdit Aposto-
lus: An non cognoscitis, quia Christus in vobis est? At non
hoc agebat ea obiurgatione Apostolus, ut iuberet
eos propriam singulorum iustificationem explora-
re,

re, quasi nempe Christus in cordibus singulorum per fidem iustificantem sit; sed in vobis omnibus simul seu Ecclesia vestra. Videbant enim Corinthii suae Ecclesiae tot miracula, tot gratias & dona collata, ut non possent dubitare, Christum in ea esse & operari. Sensus ergo genuinus hic est: Videmini, o Corinthii, à pseudo-Apostolis infatuati, non habere fidem certam ergo vos, an ita sit. Si enim fidem retinetis, & in ea perstatis, credetis, imò videbitis, Christum (ut praecessit ac sequitur) in vobis esse potentem, potenter per me operari tot miracula &c. Videatur ibi Cornel. imò & Gloss. Ienens. Lutheran. Et quamvis cum SS. Aug. & Hier. hic admittatur, nos certam scientiam habere, quod fidem habeamus: non tamen habent hinc certitudo infallibilis, sed ad summum moralis, an hoc faciamus fide divina, an naturali & humana, an tam serio, firmiter, divine, & ita uti opus est ad iustitiam & salutem.

VIII. Eph. 3. 13. *Per quem habemus fiduciam vel audaciam, & accessum in confidentia per fidem eius.* Resp. Certitudo gignit audaciam; sed ea certitudo non est de iustitia nostra, sed de veritate mysteriorum Fidei. Amesius. *Apostolus disertè dicit, hanc certitudinem esse per fidem Christi. Hanc autem fidem imputari ad iustitiam idem Apostolus ubique docet.* Resp. Hoc ultimum esse haeticam imposturam, xv. Christianis saeculis ignotam, lib. v. ostensum est. Habemus autem confidentiam, audaciam, accessum ad DEVM per fidem Christi, quia hac (sive divina, à parte rei hac in nobis sit, sive humana) animati confidenter accedimus ad thronum gratiae DEI, sicut filius habens persuasum hunc esse suum patrem (etsi nec pater, nec filius habeant certitudinem infallibilem de sua illa necessitudine) fiducialiter ad illum accedit, & beneficia ab eo sibi pollicetur.

IX. Ioann. Ep. 1. cap. 3. 4. & 3. *Fideles dicuntur cognoscere, & scire, & testimonium habere in se de gratia DEI.*

DEI. Resp. Ex iis vocibus non concluditur certitudo
fidei divinæ, sed qualiscunque notitia. Nec sermo
est in omnibus illis locis de fide & persuasione spe-
ciali singulorum fidelium, ut somniant neo-Evan-
gelici; sed sententiæ illæ omnes generales sunt, nec
affirmant de omnibus & singulis infallibiliter ve-
rum, quod in communi loquendo de fidelibus de-
siderabat & sperabat Apostolus. Sicut B. Paulus cum
loquitur de predestinatis, ferè se nper ita loquitur,
quasi certus esset, non solum se, sed etiam illos om-
nes, ad quos scribit, in numero electorum fuisse,
quia scilicet id cupiebat & sperabat; sive Apostoli ex
speciali privilegio infallibiliter fuerint certificati de
sua iustitia, perseverantia & predestinatione, sive
non, de quo non omino constat. Nam ex illo 1. Cor.
9. *ne dum aliis prædicavero ipse reprobus efficiar*, cum S.
Greg. & aliis probabiliter colligit Cornelius, Apo-
stolum non habuisse infallibilem certitudinem de
sua predestinatione & salute æterna. Sycophantatur
strenuè Amestius cum hîc ait: *Hoc unum hic satis ostendit*,
quàm perdita sit hac Pontificiorum causa, quàm ut
tantantur, sanctissimos Apostolos post abundantiam Spiritus
& omnis gratiæ in ipsos effusam, negant potuisse cum certi-
tudine respondere quæstioni illi, quàm Christus proposuit Pe-
tro adhuc tyroni, Simon Ioannis diligis me? Cui ta-
men Petrus iam tum (procul dubio verè) respondebat. Cer-
tè Domine, tu nosti quòd amem te. Meras verò has
esse calumniās & mendacia patet ex dictis. Nec
affirmamus, nec negamus absolutè de Apostolis
illam fidei certitudinem infallibilem, cum ex verbo
DEI liquidò nobis non constet. Cum Petrus post
resurrectionē Christo interroganti respondit. Tu scis,
quia amo Te; nihil est quod leviter prober, Petrum cer-
titudine fidei asseverasse amorē suū esse supernatu-
ralē, cum præsertim iam ex lapsu suo cautior factus,
merito suspectos haberet interiores proprios actus,
de quibus ante passionē tam audacter pronunciabat.
quod

quod eventus docuerat falsum fuisse. Verbo, facile & certò homo in se deprehendit actum fidei, spei dilectionis; an hic supernaturalis sit, quomodo (citra revelationem specialem) certò cognoscet, cum vel ipsa possibilitas eiusmodi actuum supernaturalium ignota sit Naturæ?

V. 2. Pet. 1. Satagite, ut certam vestram vocationem & electionem faciatis. Cur enim verò ly per bona opera, omisit Amesius, nisi ut falleret? Vt ut de hoc sit, vocationem suam & electionem æternam ad salutem in se obiectivè quomodo quis reddat certam, cum præcedant nostram fidem & opera? Præstat ergo fides, quæ per dilectionem ferventer operatur, fiduciam moraliter certam de propria iustificatione & salute. Sed quid hinc præsidii neo-Evangelicæ præsumptioni de sua speciali fide? Sanè hinc vel maximè evertitur. Fides enim illa specialis, & iustificatio imputativa præcedunt operationem bonam, iuxta Amesium, ut suprà observavimus cap. 1. §. 4. arg. 9. Quomodo autem id quod sequitur iustificationem & fidem specialem de propria iustificatione, potest illam certam reddere? An opera bona fidelium maiorem faciunt certitudinem apud Luthero-Calvinicos, quàm ipse actus fidei specialis, in quo tamen iidem omne suum solatium firmissime defigunt?

XI. Sanctissimi viri, qui in Scriptura laudantur, Abraham, David, Paulus, & alii similes de gratia DEI certis fuerunt per fidem. Resp. Pauci illi & eximii viri fortassis peculiari revelatione certi fieri meruerunt de gratia, quam apud Dominum invenerunt, ut patet de Abrahamo ex Gen. 22. Amesius 1. Per istiusmodi fortasse omnia argumenta in qualibet causa possent eludi. Resp. Amesius fide sibi consueta recitavit verba Bellarmini, qui expresserat etiam Abel, Henoch, non autem Davidem & Paulum. De duobus ergo prioribus cum ex verbo DEI non constet, quòd habuerint de sua gratia revelationem, meritò

Cap. 3. Resp. temperavit sua
Fortassu. Amesius
fuisse de gratia
nitudo non fuisse
dub. 3. Resp.
probabiliter ita
babilissime & t
equivoco labo
eundem respo
velatorum, di
accidentaria
privatæ. Vide
Amesius 3. Bel
tendit, imò sibi ip
vel Paulum vel
nem aliam de gr
lem. Resp. Me
cap. 9. in Resp.
tura dum Sanct
tia revelatione
mendat & eo
certos reddit,
quàm illis, A
de certitudine q
eiusdem Fidei
duplicatam H
necicio almæ
Apostolus, S
cens: Nihil
tua sum; qui eni
meum, ne dum
XII. C
promissionum
& conditiona
applicatur un
ditionata sit ab
stolus exigit.
quis citra sp
tem.

temperavit suam assertionem Bellarminus per ly
Fortassu. Amelius 2. Si ex peculiari revelatione certè
fuisse de gratia, tum (ex Pontificiorum sententia) illa cer-
titudo non fuisset Fidei. Sic enim Bannez 2. 2. q. 1. a. 1.
ad b. 3. Resp. Etsi pauci cum Bannezio parum
probabiliter ita sentiant, longè tamen plures pro-
babilissimè & ferè certò ostendunt, Bannezium in
equivoco laborare, & esse Fidei habitum realiter
eundem respectu omnium obiectorum obscurè re-
velatorum, differrè que tantum formalitate aliqua
accidentaria assensum revelationis Catholicæ &
privatæ. Vide Suar. de Virr. Theol. Disp. 3. Sect. 10.
Amelius 3. Bell. sine ulla certitudine hanc revelationem ob-
tendit, imò sibi ipsi contradicit. Nam antea cap. 9. negavit
vel Paulum vel Ioannem Apostolos sanctissimos certitudi-
nem aliam de gratia DEI habuisse, quàm coniectura-
lem. Resp. Mendacium hoc esse patebit legenti illud
cap. 9. in Resp. ad 13. arg. Generaliter autem Scrip-
tura dum Sanctos (quibus specialem de propria gra-
tia revelationem non memorat factam esse) com-
 mendat & eorum iustitiam & virtutes laudat, nos
certos reddit, quibus id utilissimum erat potius
quàm illis, Amelius. Cum Scriptura certos nos reddat,
de certitudine quam Sancti habuerunt, hoc facit, ut nos per
eiusdem Fidei vestigia incedamus. Rom. 4. 12. Resp. Hanc
duplicatam Hæresin Apostolo affingit Amelius be-
neficio almæ suæ Quodlibeticæ. Nihil simile docet
Apostolus, sed potius oppositum suo exemplo, di-
cens: Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustifica-
tus sum; qui enim me iudicat, Dominus est: castigo corpus
meum, ne dum aliis predicavero, reprobus efficiar.

XII. Certitudo gratiæ & salutis nititur veritate
 promissionum DEI. Resp. Promissiones sunt generales
 & conditionatæ. Amelius. Fides est conditio, qua posita,
 applicatur universalis promissio singulis, & ex con-
 ditionata fit absoluta. Resp. Sit ita de Fide quam Apo-
 stolus exigit, nempe, qua per dilectionem operatur. At
 quis citra specialem revelationem novit infallibi-
 liter

liter, se credere, sperare, poenitere, diligere DEVM & proximum sicut oportet? Vide dicta supra §. 2. arg. 1. in fine.

XIII. Scriptura tribuit Fidei plenissimam certitudinem. Rom. 4. Heb. 10 & 1. Jac. 1. sicut & Spei. Heb. 9. Quis Catholicorum dubitat de ea? Specialis vero illa Fides Lutheri-Calvinici XV. sæculis Ecclesiæ Christianæ incognita habet plenissimam certitudinem pestilentissimi erroris. Nimis verum est, (secusà revelatione privatâ) Iustificationem singulorum non esse obiectum Fidei divinæ, sed præsumptionis hæreticæ, ut clarè supra evicimus. Nec est quod horridam asperitatem huius effati aliqua ratione mitigemus: non enim Apostolica phrasi & sensui adversatur, sed hæreticæ tantum Glossæ Novantium. Crambe quam hîc reponit, de particularibus propositionibus, de hoc Papa, hoc Concilio generali &c. iam explosa est lib. 5. cap. 2. ad Th. 21. Porro ad Spem quod attinet, Ea non solum non exigit, sed nec ferre potest ex parte intellectus certitudinem absolutam. Nam quod certò scimus nos habituros, non propriè speramus, sed simpliciter expectamus. Quæ obijcit Amesius, ad quæstionem de nomine potius spectant. De re ipsa nimis clarè constat, actum Spei propriè dictum non habere essentialiter & infallibiliter connexam ipsam consecutionem boni sperati, alioquin omnis vel semel sperans vitam æternam posset de ea esse inamissibiliter securus; cuius vanissimæ præsumptionis absurditatē, mirū est Puritanos non palpare.

XIV. Valde absurda est illa doctrina, quæ perpetuam dubitationem, hesitationem, & fluctuationem docet. Sit ita! Sed sic debere fieri; non doctrina Catholicorum, sed impostura hæreticorum est. Amesius. 1. Satis absurditatis est in eo quod docent Pontificii, perpetuū dubitandum esse de perseverantia & electione. Resp. Et hæc obesa calumnia est. An Amesius, quia non habuit infallibilem de suo Patre, suæ fide coniugis &c. sed ad summum moralem certitudinem, aut opinionem verisimilem, ideò perpetuò dubitavit,

Cap. anxiusque ha
Astron? Sa
iuxta moniti
am operantur
dia & auxilio
cum hæc nost
solliciti sunt,
bat modo no
quotidie per
& electionem
Spem certissi
anxius & du
speret de sua
quo mortife
se iuxta Apo
qui nos iudicet
super Solem
minis fugiun
communem
re quidem o
nietatem, & i
catur (propri
si parti assent
habere opini
qua si careat
ta. Non est a
adiunctam fo
cit posse form
proficit in C
actus, sed etia
bius est de grat
gratias agere.
Bellarmini. Et
scientia infal
nionem prob
lem habet
idemque ob
inter homin
alteri fidere.
anxi-

anxiusque hæsitet, an esset adultera si ius, aut corniger
 Aſæron? Sanè Catholici sapientiſſimè faciunt, qui
 iuxta monitū SS. Apoſtolorū, cum metu & tremore ſua-
 m operantur ſalutē; eò quòd licet in divina miſericor-
 dia & auxilio certiffimam ſpem collocent, tamen
 cum hæc noſtram cooperationem requirat, meritò
 ſolliciti ſunt, ne fortè divina gratia eo quo oportebat
 modo non respondeant, ideòque ſatagunt, ut
 quotidie per bona opera certam faciant vocationem &
 electionem ſuam. Hic verò Timor optimè ſecum
 ſpem certiffimam compatitur; nec verè & propriè
 anxius & dubius formaliter eſt ille, qui licet bene
 ſperet de ſua diſpoſitione, nihilque ſibi conſcius ſit,
 quo mortiferè Numen offenderit, meminit tamen
 ſe (iuxta Apoſtolum) non in hoc iuſtificatum eſſe, cum
 qui nos iudicet Dominus ſit ille, cuius oculi lucidiores
 ſuper Solem pervident ea, quæ etiam ſpiritum ho-
 minis fugiunt. Veriſſimè igitur pronunciavit Bell,
 communem Catholicorum ſententiam non tolle-
 re quidem omnem formidinem, tollere tamen an-
 xietatem, & ipſam etiam dubitationem, ſi dubius di-
 catur (propriè ſcil. & formaliter) qui non audet alte-
 ri parti aſſentiri. Tenetur quippe omnis Catholicus
 habere opinionem probabilem de ſua Iuſtificatione,
 qua ſi careat, hoc ipſo voluntariè eſt in malo ſta-
 tu. Non eſt autem neceſſe ut opinio ſemper habeat
 adiunctam formidinem actualem de oppoſito; ſuffi-
 cit poſſe formidare; & ita quòd magis homo indies
 proficit in Charitate, magis etiam deficit non modo
 actus, ſed etiam potentià formidandi. Ameſius. Du-
 bius eſt de gratia, qui non poſteſt ex conſcientia gratia DEO
 gratias agere. Sed hoc nemo Pontificius poſteſt ex ſententia
 Bellarmini. Ergo. Reſp. Propoſitio falſa eſt, ſi de con-
 ſcientia infallibiliter certa loquatur. Nam qui opi-
 nionem probabilem, aut certitudinem mora-
 lem habet, non eſt dubius circa unum
 idemque obiectum; alioqui fatendum eſſet omnia
 inter homines eſſe dubia, nec ullum debere
 alteri fidere. Perquàm falſa eſt etiam aſſumptio.
 Nun-

Nunquid honestè gratias agimus D E O & hominibus ob beneficia, de quibus obtentis non infallibilem, sed moralem certitudinem, imò opinionem tantum habemus?

§. 4.

Gerhardina subtilitates librantur.

Non libet omnes eius imaginarias antilogias lustrare, cum vix aliquid protulerit, quod non abunde cum Amesianis discussum sit. Tantum pauca specimina illationum ingeniosarum producere libet.

Th. 84. sic arguit; 3. Si fidem certissimam, quæ dubitationem prorsus excludat, habere oportet de divinis promissionibus, etiam in particulari, utique ex promissione Evangelica de gratuita peccatorum remissione propter Christum, de eadem per Fidem certi esse possumus. Resp. Vbi Gerhardus eiusque Socii ostenderint promissionem singulis absolute factam, vires dabunt argumento.

Th. 92. Qui legem DEI perfecte implere potest, ille etiam potest esse certus de gratia DEI & sua salute. Renati (docente Bellarmino) legem DEI perfecte implere possunt. Ergo possunt esse certi de sua gratia & salute. Resp. Propositio suâ debilitate corrumpitur, quam Gerhard nec probat, nec probare potest. Potest utique perfecte quis implere præceptum dilectionis Dei super omnia, etsi non habeat evidentiam, aut certitudinem infallibilem de suo actu supernaturali. Etsi simplex fuerit, hoc ipsum ignorabit anima mea, aiebat S. Iob. Quod si in intuitiva oculorum sæpe contingit, ut communem rationem coloris perspicue, specificam verò minimè cognoscamus: quanto facilius idem eveniet in actibus internis, spiritualibus, supernaturalibus, ut ultima eorum & specifica prædicata haud infallibiliter, sed probabiliter, aut (si multum) mo-

moraliter certus de Gratia, ca-

Th. 94.

tia. Vbi p-

relinquitur l-

possunt esse cer-

no est inger-

baptizatus &

illa ipsa, de

tum tantum

verum. San-

nisi moraler

tentione ba-

Th. 96.

Professionem

sua solertia i-

ligionem profes-

nihil pœna tem-

Puerilis illa

(quæ supponit

tem dispositio-

titudinem in-

ergo in his al-

scendi propri-

poralis remi-

bilibus conj-

Th. 99.

salutis certitudo

à Diabolis torq-

in hac vita &

arrogatio po-

Rabulæ ad p-

Theologiæ t-

Th. 103.

ta) nihil aliud

certa opinio.

mutabilitas v-

ique fallacib-

mo-

moraliter certò deprehendamus? Vide Suar. lib. IX. de Gratia. cap. 11. & 12.

Th. 94. *Vbi nullum peccatum, ibi est perfecta iustitia. Vbi perfecta iustitia, ibi nullus dubitationi de gratia relinquitur locus. Ergo ad minimum recens baptizati possunt esse certi de gratia DEI.* Resp. Hæc argutio est ingenii abortientis informis embryo, non baptizatus & innominatus: Secunda propositio est illa ipsa, de qua est tota disputatio, & nos oppositum tantum-non-ad-oculum demonstramus esse verum. Sanè recens baptizatus non potest habere nisi moralem (ad summum) certitudinem de intentione baptizantis, etsi cætera omnia paterentur.

Th. 96. & 7. ex eo, quòd Catholici dicunt, Professionem Religionis esse instar Baptismi, pro sua solertia infert Gerhard: *Ergo ad minimum isti Religionem professi certi esse poterunt de Gratia DEI, cum nihil pœnæ temporalis ipsis persolvendum restet &c.* Resp. Puerilis illatio ex pœnæ temporalis remissione (quæ supponit in Monasticen professio antecedentem dispositionem ad Iustificationem) arguere certitudinem infallibilem de justificatione. Non est ergo in his alia quàm in cæteris iustis ratio cognoscendi propriam Iustitiam. Ipsi enim pœnæ temporalis remissio æquè ac justificatio ex signis probabilibus conjicitur.

Th. 99. *Quanta, inquit, absurditas est, maiorem salutis certitudinem tribuere animabus, quæ in Purgatorio à Diabolis torquentur, &c. quàm piis & verè credentibus in hac vita &c.* Resp. Suggestere hæc Gerhardi arrogatio posset amplam materiam alicui indocto Rabulæ ad persuadendum errorem rudi vulgo: apud Theologiæ tyrones etiam, nil nisi sibilos mēreretur.

Th. 103. *Hæc certitudo coniecturalis (à Bell. asserta) nihil aliud est, quàm implicatio contradictionis, ac incerta opinio. Quia ea certitudo non est firmitas & immutabilitas veritatis, sed nuda opinio solis coniecturis inque fallacibus superstructa.* Resp. Gerhard pueriliter
Kkkk nuga-

nugatur, Certitudo illa infimi gradus, sine dubio non habet firmitatem & immutabilitatem supremam (Metaphysicam) certitudinis; habet tamen aliquam humano scilicet modo; nisi forte Gerhard nunquam firmiter assensus fuerit, atque exploratè & immobileriter verum crediderit, extitisse olim Aristotelem, Ciceronem, Augustinum, Concilium Nicænum 318. Patrum, Lutherum habuisse thori sociam Catharinam Boram, & similia sexcenta. Et tamen ejusmodi omnibus quis dubitet posse subesse falsum? ejusdem pueril tatis est, quod Th. 106. ait: *Vbi non excluditur omnis formido, ibi nec anxietas &c.* Mirum est si homo iste præ anxietate noctu dormire potuerit, cum juxta sua principia de omnibus moraliter tantum certis debuerit anxius esse!

CAPVT TERTIVM.

De certitudine Electionis.

Quæstio est, *An fidelis absque speciali revelatione statuere possit ac debeat, se esse ex numero electorum? Pontificii negant, nos affirmamus, ait Amesius*

Hæc Calvinica assertio, (non tam hæretica, quam fatua) tum verbo DEI, tum manifestæ rationi adversatur. Quid apertius istis verbis, Rom. 11. *Tu fide stat, noli altius sapere, sed time, ne forte & tibi non parcat.* 1. Co. 10. *Qui stat, videat, ne cadat.* Apoc. 3. *Tene quod habes, ne forte alius accipiat coronam tuam.* 2. Ioan. *Videte, ne perdatis quæ operati estis.* Ps. 2 *apprehendite disciplinam, ne pereatis de via iustæ, &c.* Hæc & similia sine dubio dicuntur fidelibus. At si hi certi sunt per suam specialem fidem de electione ad gloriam, merito ridebunt omnes ejusmodi admonitiones timorem incutere volentes, quia infallibiliter securi sunt de sua salute. Amesius quidem ait, ea Scripturæ dicta non exhortari veros fideles ad timorem reiectionis, sed ad *Majestatis divinæ reverentiam, ad sollicitam peccati cautelam,*

telam, & ad iram divinam adversus peccata tremorem. Verum hæc Glossa Puritanica nimis aperte contradicit textui sacro. Et si enim 1. Cor. 10. 12. dicatur, *qui se existimat* (seu ut Amesius interpretatur, *qui videtur*) stare; & ita possit utcumque ad externam Fidei professionem torqueri: tamen Rom. 11. nimis clarè dicitur, *Tu fide stas*, is ipse tamen qui à parte rei fide stat, jubetur timere lapsum adeoque reprobationem finalem. Verissimè ergò dixit Bell. Si vera esset evasio Calvinicorum, Spiritus S. hortaretur electos ad infidelitatem, cum horratur ad timorem amittendæ salutis. Quèmadmodum enim si quis admoneret fidelem, ut timeret, ne fortè non sit verum, Christum esse DEVM, ad impietatem eum sine dubio impellere videretur: ita prorsus Spiritus S. (quod blasphemum est cogitare) ad impietatem provocaret electos, dum hortatur, ut timeant, ne fortè excindantur, ne pereant de via iusta, ne amittant coronam suam. Manifestum hinc est, timorem amittendæ salutis juberi aut suaderi à Spiritu S. Manifestum non minùs est, timorem amissionis, cum infallibili certitudine adeptionis non posse componi. Ergo & manifestum, neminem citra specialem revelationem suæ electionis, infallibiliter de hac certum esse, quod erat demonstrandum. Amesius, ut videretur quòquo modo suis Tyronibus enervasse Bellarminum, ea quæ maximè ad rem faciunt, & in quibus tota vis rationis est, suaviter omisit. Tertiam sanè probationem è Scripturis, quæ docent, salutem pendere à conditione operum. Matth. 5. & 19. Rom. 2. 2. Tim. 2. &c. non nisi aperta falsatione verborum Bellarmini, ac mox subiecta calumnia enervavit, ut conferenti utraque patebit. Neque enim operæ videtur pretium in re tam manifesta immorari diutius. Sed videamus absurdi dogmatis VNICVM Amesii fundamentum. Illud nempe Apostoli Rom. 8. *Quos vocavit, hos iustificavit, & glorificavit*. Mirum sanè est quòd, omisis quatuor

tuor aliis Bucer & Calvini fundamentis, hoc *Remnitiano* nitatur Calvinista, quod ipse non aliter quàm illustri mendacio fulcit, dum responsurus solutioni Bellarminianæ [quod nemo possit scire qui sint vocati & iustificati secundum propositum:] ait: *Nemo certè unus potest omnes tales scire (quis dubitat?) sed efficaciter vocatos posse scire se esse vocatos secundum propositum DEI, nec Bell. negare ausus est: & Apostolus tam clarè docet, ac si Solis radio scripsisset, dum ad consolationem fidelium hoc proponit, & applicat postea ad semetipsum, cum aliis fidelibus ex certa & invincibili persuasione. N. 31. 32. 34. 37. 39. Satis etiam apparet ex y. 21. omnes diligentes DEVM esse etiam vocatos secundum propositum & 2. Tim. 1. 9. omnes vocatos ex gratia, ex proposito etiam vocari. Resp. Si phrasi hyperbolica hujus Cretensis uti libeat, dicendum erit, hæc Amesiana mendacia esse Solis radio scripta. Quàm impudenter Bellarmino affingit, quod constat eum ut hæresin reprobasse! Quod ope Quodlibetica sue artis subiciat hæretico suo errori verba illa Apostoli, monstratum est prox. cap. 2. §. 3. Obj. 3. Nimirum omnes etiam Puritani nepotes & discipuli sunt magni illius Patriarchæ & Doctoris, qui conceptis verbis pronunciavit: LEGES INTERPRETANDI VERBI DEI NON PATIOR!*

CAPVT QVARTVM.

De certitudine perseverantiæ Sanctorum.

Questio est, An verè fideles possint esse certi de sua perseverantia? Pontificii negant, Nos affirmamus, ait Amesius.

Scripturæ testimonia tot & tam perspicua sunt, ut mirum sit, potuisse in mentes hominum ejusmodi errorem cadere. Ezech. 18. *Cum averterit se in viam à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, morietur in illa. Quid clarius? Quomodo, quæso, avertitur iustus à iustitia, si fide*

si fide solâ iustitiam non potest tinguere non potest. *si fide solâ iustitiam non potest tinguere non potest. si fide solâ iustitiam non potest tinguere non potest. si fide solâ iustitiam non potest tinguere non potest.*

II. Matt.

qui autem persequuntur me, persequantur etiam me. Ergo non omnes meos. Quodlibet multi professi sunt, non charitatem eorum. Tit. 1. 1. Resp. dicit Textus A. tis non magis casus. Verum perseverantem natorum ut sic est tamen ide Charitatis, sive credunt & diligunt enim lib omittit & ce

III. 2. C.

reprobis efficiar. certitudinem

si fide solâ justificatur, & fides semel concepta extinguî non potest? Amesius. *Clarius multò & efficacius esset ad propositum, si ibi ageretur de iustitia DEI per fidem in Christum, & ab illa fideles aliquando avertere sese absolute affirmaretur. Sed cum de iustitia factorum legali modò agatur, & absolute nihil affirmetur de aversione ab illa, nihil ex illis verbis clarè concludi potest.* Resp. Veritas nihil aliud indè concludi permittit: Quodlibetica autem cavillatio etiam oppositum. Iustitia, de qua Propheta loquitur, sine dubio non est tantum externa, legalis, Pharisaica; sed vera, interna, ex meritis Christi etiam in V. T. obrenta. Sive enim avertat, sive non avertat se homo ab illa externa & pharisaica iustitia, semper morietur, juxta illud Christi: *Nisi abundaverit iustitia vestra plusquàm Scribarum & Pharisaorum, non intrabitis in regnum cælorum.* Ergo morte æterna morietur qui steterit & non avertit se ab illa iustitia externa.

II. Matth. 24. 13. *Refrigescet charitas multorum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Ergo non omnes justî perseverant & salvantur. Amesii Quodlibetica etiam hîc invenit effugium. Ait, *Ipsi multi professionem charitatis Christianæ habebunt, sed non charitatem & fidem electorum DEI, cuius mentio fit Tit. 1. 1.* Resp. Amesius suâ Glosâ aperte contradicit Textui Apostolico. Nuda professio charitatis non magis est charitas, quàm caseus ligneus est caseus. Verum quidem est, charitatem & fidem non perseverantem usque ad finem, non esse prædestinatorum ut sic, (hæc enim perseverat infallibiliter) est tamen idem specie actus & habitus Fidei & Charitatis, sive perseveret sive non. Ergo qui verè credunt & diligunt in hac vita possunt deficere. Cum enim liberè credant & diligant, liberè possunt omittere & cessare.

III. 2. Cor. 9. 27. ait de se Apostolus, *ne forte reprobis efficiar.* Ergo non fuit Calvinista; hi enim certitudinem fidei habent, se reprobos fieri nullâ

ratione posse. Amesius. *Apostolus omni modo cavebat, ne predicatione sua redargueretur sua vita. Sit ita! at cavebat multò amplius, ne reprobus (seu reprobatus à DEO) efficeretur.*

IV. Gal. 5. *Evacuati estis à Christo, qui in lege iustificamini, à gratia excidistis. Quomodo possent evacuati à Christo & à gratia excidere, si in Christo & in gratia verè nunquam fuissent? Hoc sanè tam perspicuum est fieri non posse, ut Amesius nihil habuerit quod obtenderet. Quid enim ad rem facit & ad argumenti vim elidendam; quòd illis qui iustitiam quaerunt in Lege, professio Christi non possit prodesse? Hoc quidem verum est; sed cum hoc stat, posse quem sic excidere à gratia.*

V. Heb. 6. 4. *Qui illuminati gustaverunt etiam donum caeleste, & participes facti sunt Spiritus S. gustaverunt nihilominus bonum DEI verbum, virtutesq; saculi venturi, & prolapsi sunt &c. Hæc Solis radiis scripsit Apostolus, ut meritò sciscitetur Bell. Quid hîc dici potest? Non defuit tamen Quodlibeticæ Amesianæ quod diceret. Ait: *Apostolus ipse satis clarè ostendit, quòd ista non sit descriptio verè iustificatorum dum non illa, sed alia declarat esse salutis adhaerentia, v. g. inter qua veram fidem nominat x. 12. 2. Non affirmat Apostolus, eos de quibus loquitur esse prolapsos, sed contra persuasus fuit, v. 9. 10. Ridiculum sane effugium! Quasi verò quaestio hîc esset, an Hebræi ad quos ista scribit Apostolus, ita fuerint prolapsi! Loquitur universaliter Apostolus, de quibuslibet à vera iustitia prolapsis, docetq; impossibile (hoc est, difficillimum & rarissimum) esse ut reventur. Puritani autem directè negant ipsam prolapsionem possibilem. Possentne apertius Apostolo contradicere?**

VI. 2. Pet. 2. 21. *Melius illis erat non agnovisse viam iustitia, quàm &c. Contigit illis illud veri proverbii, canit reversus ad suum vomitum, & sus lota ad volutabrum suum. Poterátne clarius explicari vera prolapsio? Nam qui revertitur ad suum vomitum, certè antè vomuerat, & vo-*

& vomendo periturus reverti ad se, & lota verè canes & sues. Hæc beta Puritanica ter lotis & purgatis deles et si non emularentur quod possunt fieri si ad volutabrum perspicua evincentur. VII. Angel bantur: Sic etiam etiam ceteri fi-

re? Amesius. quia neq; Angel tia N. T. in Christi iustificati: quia quirebat ad hoc Evasio partim & tamen etiam menti. Si enim centes & recte deficere, qua lapsu depresso mortali?

VIII. Saul solum peccavit creditur. Amesius fuisse coram Deo cum ibid. ait vir de filiis Israël in Israël boni Saul etiam etiam perversitatem, vel ex fo enim illis Scripturæ ad rem

& vo-

& vomendo pectus purgaverat; & sus lota non dice-
retur reverti ad volutabrum luti, nisi de illo antè exis-
set, & lota verè fuisset. Amesius. *Veri fideles non sunt
canes & sues. Hac igitur sunt intelligenda (juxta Quodli-
beta Puritanica) de hominibus non regeneratis, sed de levi-
ter lotis & purgatis per professionem puram.* Resp. Veri fi-
deles etsi non essent canes & sues, nec illis verè assi-
milarentur quamdiu perseverant in justitia; tamen
possunt fieri similes cani revertenti ad vomitum, & sui
ad volutabrum, ut verba utriusque Apostoli nimis
perspicua evincunt.

VII. Angeli multi in principio à justitia prolabe-
bantur. Sic etiam primi nostri Parentes. Quidnì ergo
etiam ceteri fideles & justi possint à justitia defleste-
re? Amesius. *Hac exempla non faciunt ad rem. At c. 12
quia neq. Angeli, neq. primi parentes nostri fuerunt sub gra-
tia N. T. in Christo per fidem iustificati. Neq. revera fuerunt
iustificati: quia non prasterant conditionem quam lex re-
quirebat ad hoc ut iustificarentur coram DEO.* Reso. Hæc
Evasio partim falsa, partim etiam hæretica assumit;
& tamen etiam illis admis-
sis non evadit vim argu-
menti. Si enim Angeli & homo usquequaque inno-
centes & recti potuerunt à justitia semel obtenta
deficere, quanto magis posteritas Adami, hujus
lapsu depressa & debilitata quandiu vivit in carne
mortali?

VIII. Saul justus erat 1. Sam. 9. 2. & tamen non
solum peccavit, sed etiam reprobus & damnatus
creditur. Amesius. *Non constat Saullem unquam iustum
fuisse coram DEO.* Quid ergo sibi vult Spiritus S.
cum ibid. ait: *Erat Saul electus & bonus, & non erat
vir de filiis Israël melior illo?* Sanè vel nullus erat
in Israël bonus & justus (quod quis credat?) vel
Saul etiam erat verè talis, imò optimis par. Quan-
ta perversitatis autem sit huius Puritani fycophan-
tia, vel ex solo hoc paradi-
gmate relucet. Omis-
sis enim illis Scripturæ verbis, quæ unicè aut præci-
pue ad rem faciebant, affingit Bellarmino qua-

si ridiculè *Santum iustitiam* probavit ex eo, quòd ibidem dicitur elegans, & ab humero sursum versùs altior omni populo; quod Bellarmino nec in mentem, nec in stylum venit, ut legenti patebit. Hoc scilicet est enervare Bellarminum, & tyrones gregarios docere, quomodo ex solis lapidibus ex rivulis *DEI* collectis Goliath illum sternant! Sed necdum satis imposturarum & mendaciorum:

IX. David omnium consensu fuit iustus, & tamen quis negare potest, eum è gratia & iustitià excidisse? Amesius. *Maximum Davidis peccatum fuisse nihil dubitamus. Sed tamen non fuit maius gratia DEI superabundante, Cum autem peccati eius meritum non fuit impedimento gratia DEI, quo minus daretur ei respiciencia, nulla ratio cogit affirmare, eum à gratia DEI penitus excidisse, aut etiam principio illo privatum fuisse, ex quo efficax humiliatio & imploratio remissionis profuxit.* Resp. Meras chimæras fabricat hic Puritanus! Nonne omnis peccans mortiferè perdit omnem iustitiam erga *DEVM*? nonne *DEVS* odio habet iniquum æquè ac iniquitatem? anne odium & gratia seu amicitia *DEI* simul pro eodem instanti temporis esse queunt respectu ejusdem hominis? An qui sponte se reum facit æternæ damnationis, adhuc simul iustus & gratus *DEO* est? Quod *DEVS* ob peccata mortalia non reprobaverit finaliter Davidem, facit quidem ut potuerit per pœnitentiam cum *DEO* in gratiam redire: sed non facit, ut lapsus non sit lapsus ex se lethalis, & ut iustus ejusmodi sit certus de sua perseverantia in iustitia. Sed Amesius omnis talis gratiæ privatio nō est mors animæ magis, quàm (ut de Salomone statim subdit) grave deliquium animæ pauci est excidere à vita. Equidem, ut tueatur tam paradoxam thesin, prima Christianismi principia negare non erubescit, Quòd anima quæ peccaverit ipsa moriatur, gratiæ scilicet divinæ.

X. Petrus lethaliter peccavit negando Christum. Amesius. *Hoc quidem nos non negamus. Sed Bell. non ausus est dicere (quod tamen debuit*

ut nos feriret) Quidni ausus? omni gratià eum Christum xisset, æternam gratiam, potè liberè, quam trina fuit finit Bell. l. 4. c. internam. negat Christus post acceptum gratiam, & alio gratia, non interruptione mectus.

XI. Potest actum infidelitatis facit actum nam efficitur & reus mortis, per o cans, & effusum. *Ultimum hoc actum mendum omni praesidio Non est hoc sed pura put intellexit hoc cupiscentiæ quæ plenè d catum plen DEI affirmat nus &c. (qu des. 3. hæref Fide justifica ro. Calvinic Fides justifi*

ut nos feriret) Petrum planè excidisse à gratia. Resp. Quidni ausit dicere quod res est? Excidit prorsus omni gratia Petrus per eam negationem, & nisi eum Christus denuò oculis misericordiae suae aspexisset, aeternum periisset. Quod verò receperit denuò gratiam, potius probat, quod amissam recuperarit liberè, quam liberè perdidit. Negatio itaque illa trina fuit sine dubio lethalis lapsus, licet verè dixerit Bell. l. 4. de R. P. c. 5. eum non perdidisse fidem internam. Nam etiam qui corde retinet, sed ore negat Christum, graviter delinquit. Quod autem post acceptum Spiritum S. habuerit perseverantiam, & aliquid amplius, scilicet confirmationem in gratia, non purgat ejus negationem à lethifera interruptione justitiae primae, ut insulsè objicit Amesius.

XI. Poterit is qui habet Fidei habitum facere actum infidelitatis. At secundum Scripturas, qui facit actum infidelitatis, perdit etiam habitum: nam efficitur simpliciter infidelis, & inimicus DEI, & reus mortis aeternae. Et ex doctrina adversario- rum, per omne peccatum excutitur fides justificans, & effunditur ex corde Spiritus S. Amesius. r. *Ultimum hoc quod narratur de doctrina nostra, est purum mendacium, quod nunquam effutivisset Bell nisi omni praesidio veritatis in hac argutia destitutus.* Resp. Non est hoc purum mendacium Bellarmini, sed pura puta calumnia Amesii. Sine dubio enim intellexit hoc Bellarm. non de quovis motu concupiscentiae etiam involuntario, sed de peccatis quae plenè deliberata sunt. Esse autem omne peccatum plenè deliberatum expulsum Charitatis DEI affirmavit Lutherus, Melancthon, Calvinus &c. (quorum dicta recitat Alph. à Castro. x. Fides. 3. haeresi) & Charitatem indivulso nexu cum Fide justificante connexam esse, contendunt Luthe- ro. Calvinici communiter. Simul ergo expelluntur Fides justificans cum Charitate necessario, juxta

eorundem adversariorum principia. Idipsum nuper aperte docuit Ioa. Musæus Ienensis Lutheranus Disp. 1. de Ecclesia, Th. XV. Verba ejus recitavi in Antimusæi qu. 2. §. 1. Ait: *peccatis contra conscientiam Fidem & Sp. S. excuti, & sic desinere esse membra Ecclesie.* Amelius 2. *Sine summa vel ignorantia, vel impudentia, non potuit Bell. affirmare, quemlibet actum infidelitatis excutere habitum Fidei, efficere hominem infidelem & inimicum DEI secundum Scripturas, quod probat exemplis Sara, Gen. 18. Moses & Aaron, Num. 20. Zacharie, Luc. 1. & Thoma Apostoli, Ioan. 20.* Resp. Amelius pro more suo etiam hic desperata suæ causæ remedium quærit in convitiis & mendaciis. Assertio Bellarmini est certissima apud omnes fideles, quod nempe formalis & completa infidelitas (de qua solum quæstio est) sit gravissimum peccatum mortale, cum DEVM mendacem faciat, estque inter præcipua peccata quæ dicuntur fieri ex malitia. Exempla non sunt ad rem, Sara leviter hæsavit, non obstinatè; quod ad formalem & completam Infidelitatem requiritur. Moses & Aaron ex nimia perturbatione non nisi venialiter peccarunt, ut disertè affirmat S. Aug. q. 19. in Num. & L. 26. contra Faust. c. 16. ac plerique DD. cum eo, quantumvis eam incredulitatem morte temporali DEVS punierit. Zacharias non nisi leviter hæsavit, absque ulla pertinacia. Thomas à mortifera pertinacia difficilius excusatur, quàm ceteri Apostoli, quibus Marc. ult. incredulitatem & duritiam cordis Christus exprobravit. Hoc certum, illos non ex malitia sed perturbatione & fragilitate humanà peccasse. Nihil ergo omnia illa effugia proficiunt contra liquidam Veritatem.

XII. Infantes omnes per Baptismum verè justificantur; & tamen postea multi eorum cum adoleverint, gravissime peccant. Amelius *De singulis infanibus baptizatis censendum est ex iudicio Charitatis, quod verè iustificentur; sed de omnibus collectivè, non potest*

patest hoc certe de fidelibus ad vel apparentem Scriptura cū affirmat, si Sicut enim argumtum non facit Ergo. Vbi quod nullum dat verò cur Prudentes, quod infantes, qui iustificatos cum molli excusant.

XIII.

tot admonitiones DD. ad populum solliciti sint? Dimitte nobis & libera nos a timore, & recedat Novatianos a maximam habentem; Vni respondet? & ipsum roget quid hoc est

XIV.

senon potest quomodo speret, se vultus nihil si & cum videat etiam contra alterum significamus præsentem cognitione vultus gratia. Responde

pateat hoc certò affirmari. *Quicquid sit, nostra defensio est de fidelibus adultis.* Resp. Multi hic novi errores, nulla vel apparens evasio! Nonne universaliter loquitur Scriptura cum juxta Quodlibeticam Puritanicam) affirmat, fideles esse de sua perseverantia certos? Sic enim arguitur: Qui natus est ex DEO, peccatum non facit. Infantes baptizati nati sunt ex DEO. Ergo. Vbi quæso excipiuntur infantes? 2. Iudicium nullum datur ipsius Charitatis. Secundùm hanc verò cur Prudentia potius judicabit singulos illos infantes, quàm omnes illos baptizatos collectivè justificatos esse? Implicantur hic errores suprà Tomo III. excussi.

XIII. Si iusti non possunt peccare, quorsum tot admonitiones Apostolorum, Prophetarum &c. DD. ad populum DEI, ut timeant, ut caveant, ut solliciti sint? Quorsum ipse Dominus orare jussit. *Dimitte nobis debita nostra: ne nos inducas in tentationem: & libera nos à malo?* Quorsum poenitentia, absolutio, & reconciliatio lapsorum defenditur contra Novatianos, si iusti peccare non possunt? Amelius maximam huius argumenti partem enervavit omit-tendo; Univerſim autem ex SACCO unicum hoc responſat? *Quærat Bellarminus ex illo qui hoc affirmat, & ipsum roget, Quorsum admonitiones &c.* Nunquid hoc est Magistraliter enervare Bellarminum?

XIV. Si præſens gratia & justificatio vera esse non poteſt, niſi quis certus ſit de perseverantia, quomodo fieri poteſt, ut ullus ſani cerebri certò ſperet, ſe verè juſtum eſſe, cum de futuris eventibus nihil ſibi certi, niſi temerè polliceri poſſit? & cum videat quotidie ſe & alios in varia peccata, etiam contra conſcientiam labi? Amelius. *Hoc eſt alterum ſegmentum Bell. non noſtræ ſententiæ.* Nos non dicimus præſentem gratiam veram eſſe non poſſe, ſine certa cognitione vel perseverantia, vel etiam præſentia ipſius gratiæ. Resp. Amelius non in Bellarmino, quàm

sibi ipsi contradicit. Mendacem oportet esse memorem, juxta parcemiam. Nonne ferè toto cap. 1. huius libri contra Nos contendit, Debere omnem justum certitudine Fidei cognoscere & affirmare suam iustificationem? Hoc verò hîc, cum aliud non suppeteret effugium, apertè negat. Concludimus itaque rem totâ hoc Syllogismo: Iuxta Luthero-Calvinicos nemo justificatur sine fide justificante, quæ omnibus est præcepta. At hæc fides Luthero-Calvinicos justificans docet 1. *Omnem verè fidelem esse certum de sua iustitia.* suprâ cap. 2. *certum de sua prædestinatione.* cap. 3. *certum de sua perseverantia,* hoc ipso cap. 4. Ergo juxta Luthero-Calvinicos nemo justificatur, nisi per fidem de his tribus certus sit, cum fides justificans sit omnibus præcepta. Iam ulterius sic: Quod divinitus potest esse falsum, (imò quod de facto ut plurimum, aut semper falsum est) non potest cadere sub præceptum aut necessitatem medii. Atqui si non in omnibus, saltem in plurimis Calvinicis credita illa certitudo Iustificationis, Prædestinationis & perseverantiz manifestè est falsa, uti nec ipsi negare possunt. Ergo ea certitudo triplex in credendo non cadit sub præceptum, aut necessitatem medii ad salutem. Ergo est execranda tanquam hæresis absurdissima & pestilentissima. Quod validissimè Confirmatur ex eo, quod à Bell. expressum cautissimè reticuit, (& ita more suo enervavit) Amesius, nempe, unum ex erroribus Ioviniani fuisse, (ut referunt S. Hier. l. 2. contra Iovin. & S. August. hæres. 82.) *justos post Baptismum non posse peccare; & si fortè peccent, eos quidem sufficere lotos aquâ. Spiritum autem gratia minimè recepisse.* Quid aliud nostri Paritani? Aurea sunt verba & clarissima S. Augustini, quibus hanc præsumptuosam securitatem prostravit l. de corr. & gr. cap. 13. *Quis ex multitudine fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivitur, in numero prædestinatorum se esse præsumat, quia id occultari opus est in hoc loco, ubi sic cavenda est elatio, ut*

etiam per Sa-
zaretur Ap-
perditionis,
dilectionem
& fideliter
uquam eis
pro suo ab-
ritar, Bel-
gè maxima
illa qua tra-
se, ut vix u-
jam locus
hæresin. 3.
Bell. attig-
quid vani
ex SS. Scri-
aqua, qua
fons aqua s-
35. 38. Qu-
Ioan. 3. 9.
quoniam se-
niam ex De-
cap. 2. S. 3.
ficulnea-
lia dicend-
Calvinos
nantur, c-
Gallia &
clesiam p-
per lavac-
juxta Cal-
lientem in-
Et quot
am Ponti-
teriatum
tum, qu-

etiam

etiam per Satanae angelum ne extolleretur, tantus colaphizaretur Apostolus? -- Credendum est, quosdam de filiis perditionis, non accepto dono perseverantia in fide quæ per dilectionem operatur, incipere vivere, & aliquandiu justè & fideliter vivere, & postea cadere, neq; ex hac vita priusquam eis id contingat auferri. Audiamus jam quæ pro suo absurdo Dogmate producat Amesius. Queritur, Bellarminum argumenta Calvinica, ex parte longè maxima scientem præterysse & celasse: paucula etiam illa quæ tradit tam ieiunè proposuisse & tam misere soluisse, ut vix ullam hinc relinquat materiam disputandi. At jam locus & tempus est, ut Puritanus probet suam hæresin. Si meliora habuit argumenta, quàm quæ Bell. attigit, cur non produxit? Si non habuit, ut quid vanissimè oggannit? Profert autem hæc tria ex SS. Scripturis. I. ex Ioan. 4. 14. *Qui biberit ex hac aqua, quam ego dabo, non sitiet in æternum, sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* II. ex Rom. 8. 35. 38. *Quis nos separabit à Charitate? &c.* III. ex Ioan. 3. 9. *Qui natus est ex DEO, peccatum non facit, quoniam semen illius in eo manet & non potest peccare, quoniam ex DEO natus est.* At 2. testimonium jam supra cap. 2. §. 3. Obj. 3. expeditum est. Reliqua duo planè ficulnea tela sunt, ac planè puerilia, si non infantilia dicenda potius sint, eò quod ab innumeris inter Calvinos baptizatis infantibus validissimè prosterantur, cum quotannis ex ejusmodi baptizatis in Gallia & alibi è Calvinì grege ad Catholicam Ecclesiam plurimi se recipiunt. Nunquid infantes illi per lavacrum regenerationis (aut quòquo modo juxta Calvinicos) accepere aquam illam Iustitiæ salientem in vitam æternam? nunquid nati sunt ex DEO? Et quot eorum peccant gravissime ad idolomaniam Pontificiam transeundo? Prò, quàm male materiaturum est hoc Luthero-Calvinicum commentum, quod undique rimas agit!

CAPVT QVINTVM.

De discrimine Legis & Evangelii.

Orditur more suo Amesius à calumnia, quæ eò foedior hîc est, quod hanc ipsam *Calumnia* notam Bellarmino inurere planè sycophantice conatur. Sic enim ait: *Fundamenta quedam iacturus Bell. doctrina Pontificia de iustitia operum, quam actuale appellat, non minùs calumniosè quàm insidiosè differit, primò de Lege, Evangelio, libertate Christiana, & operum necessitate, de quibus tamen quia nullum controversiæ statum rectè formavit, non possumus nos aliter disputare, quàm animadversiones nostras apponendo iis quæ ab ipso profertur, & sunt alicuius momenti.* Quàm splendide suos Tyrones hîc fallat Amesius abundè constabit, si genuinam Bellarminianæ Tractationis seriè n hîc pertexamus, quam ipse fraudulenter intervertit in multis, quæ nempe enervare per puram omissionem opportunius se posse credidit.

S. I.

Quòd Hæretici huius temporis negent bonorum operum necessitatem.

Multi ipsorum aliud loquuntur, aliud sentiunt. Sunt enim qui clament, injuriam Lutheranis fieri, cum dicuntur opera bona, tanquam ad salutem necessaria, contemnere, Ita Conf. Aug. art. 20. queritur. Ita Melanchthon, Brentius, Calvinus, imò & ipse Lutherus in lib. de visit. Saxon. docent opera bona esse faciendâ: & aliquo modo indicant esse necessaria, cum affirmant, veram fidem non esse, quæ non parit bona opera, & quæ Charitatem comitem non habet. Quicquid verò sit de modis loquen-

Cap.
loquendi,
pleraque,
nino existi
nulla bona
diat. Quo
triarchæ,
sic DEVS d
cap. de Bap
in Serm. d
suam men
cus. P
mate, q
natura suâ
Assert. art
& c. 14. S
& tamen
runt etia
tari, ac p
videntur.
Babyl. om
evadent d
stere, quia
cipere fidu
semper est
si hoc esse
cum Fide
revera po
nus & se
possunt e
mine Le
rum con
angelium
lutem, &
angelium
ulla cor
la cond
rum dif

loquendi, si excutiantur scripta & dicta Lutheri pleraque, itémque eorum principia, videntur omnino existimare, posse hominem salvari, etiamsi nulla bona opera faciat, nec mandata divina custodiat. Quod probatur 1. è dictis Lutheri eorum Patriarchæ, in lib. de libert. Christiana, Et in Sermon. sic DEVS dilexit mundum &c. Et de captiv. Babil. cap. de Bapt. Item in Comment. ad c. 2. ad Gal. Item in Sermon. de Missa privata & alibi passim, ubi ita suam mentem explicuit, ut vix excusationi sit locus. Probatur 2. ex illo communi eorum dogmate, quòd omnia justorum opera sint ex natura suâ peccata mortalia, ut patet ex Luthero in Assert. art. 31. 33. & 36. ex Calvin. l. 3. Inst. cap. 12. & c. 14. §. 9. Nam si bona opera sunt peccata mortalia, & tamen propter fidem non imputantur; certè poterunt etiam mala opera propter fidem non imputari, ac per hoc non nocere: neque erit causa cur vitentur. Atque hoc est quod dicit Luther. de capt. Babil. omnia peccata in momento à Fide absorberi. Nec evadent dicendo, mala opera non posse cum Fide consistere, quia qui habet propositum peccandi, non potest concipere fiduciam remissionis peccatorum, & ideo fides vera semper est cum Caritate coniuncta: Contra est, quia si hoc esset verum, non possent etiam opera bona cum Fide consistere: sunt hæc enim (juxta ipsos) revera peccata mortalia, & tantum nomine tenuis & secundum quid bona. Quomodo ergo possunt esse necessaria? Proba ur 3. ex discrimine Legis & Evangelii. Nam ex doctrina eorum communi hoc interest inter Legem & Evangelium, quòd Lex proponit justitiam & salutem, cum conditione Legis implendæ, Evangelium proponit justitiam & salutem sine ulla conditione, sed absolutè, aut cum sola conditione Fidei. Et hinc deducunt alterum discrimen, quòd Lex terreat, Evangelium conso-

consoletur. Ita Lutherus passim. At si Evangelium nullam requirit conditionem obedientiæ, sed est sola Fide contenta, certè qui nihil boni faciet, consentaneè ad Evangelium viver. Quòd si dicas, Evangelium non requirit conditionem operum; Fides tamen requirit, non enim erit Fides nisi pariat bona opera; hinc sequetur aut Fidem non esse conformem Evangelio, aut hoc saltem mediatè requiret conditionem operum. Quomodo enim Fides, si requirit opera, non erit potius ex Lege, quàm ex Evangelio? aut si Evangelium requirit Fidem & hæc requirit opera, nonne etiam consequenter Evangelium requireret opera? Quare vel inane est discrimen, quod frequentissimè tradunt inter Legem & Evangelium; vel coguntur dicere, absolute nulla bona opera necessaria esse ad salutem; & consolationem magnam ex Evangelio percipere ac iustificari salvari que eos, qui voluntariè in sceleribus perseverant.

Probatum idem 4. ex libertate Christiana, quæ juxta ipsos consistit in hoc, quòd homo justus sit liber à debito Legis implendæ coram DEO, ac per hoc omnia opera jam sunt indifferentia. Quod necessario colligitur ex alio principio, quo docent, Legis impletionem esse etiam justis penitus impossibilem. Nam si Lex impossibilis est, nisi tollatur debitum eius implendæ, omnes damnabit. Ne ergo justī damnentur, ab eius jugo & debito liberantur. Ita docent Luther. l. de libert. Christi. & in Epist. ad Gal. in Sermon. de Mose: Calvinus l. 3. Inst. c. 19. § 2. 4. & 7. Quid ad hæc omnia Amesius? Silet. At nunquid hic rectè formatus est status controversiæ? nonne argumenta Bellarmini tam robusta, ut nec extremo digito attingere sit ausus Amesius? Si quid in iis omnibus calumniæ, cur non vindicavit? cur silentio suo approbavit & confirmavit?

V
doctrinam
missiones
prænotan
1. pro doct
runt; & i
N. T. qua
& lex Fide
videatur i
do, i. e. p
num confu
tionem lim
ordinem a
tur, nec fu
catione in
ricordiæ
in prima ill
sti & Apo
tum faciat
vangelii co
facit Scrip
sti, regni f
rum respec
gloriæ. R
strum neg
necessari
strinam E
libros N. T
initio præ
nis & hæ
toto fere
quæ in N
3. ait. I

§. 2.

Refutatur falsum discrimen Legis & Evangelii.

Vt probetur, in Evangelio contineri etiam doctrinam Operum & Leges varias, eiusque promissiones requirere conditionem Legis implendæ, prænotandum est, duobus modis sumi Evangelium, 1. pro doctrina, quam Christus & Apostoli prædicarunt; & in N. T. libris continetur. 2. pro Gratia N. T. quæ & Lex scripta in corde, & Spiritus vivificans & lex Fidei dici solet, quamvis nomen *Evangelii* non videatur in Scripturis usquam accipi nisi priori modo, i. e. pro Doctrina. Amesius 1. queritur Bellarminum confudisse hic omnia, eo quod nullam habuerit rationem limitationis eius, quæ iuxta Apost. Rom. 1. 17. dicitur ordinem ad iustificationem. Sed hoc voluntariè fingitur, nec fundatur nisi in illo Commento de Iustificatione imputativa per solam fidem specialis misericordiae supra excusam. 2. ait multipliciter peccare in prima illa acceptione Evangelii pro doctrina scil. Christi & Apostolorum. Primo quod in sua descriptione tantum faciat mentionem authorum, & librorum quibus Evangelium continetur, non vero descripserit per subiectum, uti facit Scriptura, cum vocat Evangelium filii DEI, Christi, regni salutis & gratiae, vel per effecta & fructus, quorum respectu dicitur, Evangelium salutis, vitae, pacis & gloriae. Resp. Hæc omnia dici verè posse, nemo nostrum negat: sed cur ad præsentem disputationem necessario dici debuit? Secundo ait. Malè restringi doctrinam Evangelii ad doctrinam Christi & Apostolorum & libros N. T. cum eadem doctrina quoad essentiam fuerit ab initio prædicata, uti testatur Paulus Gal. 3. 8. Resp. Inanis & hæc est querela. Satis constat inter omnes in toto ferè V. T. aut figurari obscure, aut promitti ea, quæ in N. T. per Evangelium Christi exhibentur. 3. ait. In secundo sensu Scholasticos omnes uno spiritu à

Bell.

*Bell. erroris argui & refutari, cum omnes Evangelium ap-
pellent Legem novam, evangelicam. Sed hæc est Veritas
Puritanica. Anne ideo erroris arguit, qui rem ipsam
probat & modum quoque loquendi non impro-
bat, etsi dicat, non videri in eâ significatione accipi
nomen Evangelii? Quod addit, absurde restringi
Scholl. & Bell. gratiam N.T. ad dona DEI nobis inhærentia,
cum propriè & passim significet gratuitam DEI misericor-
diam; absurda calumnia est, fundata in hæresi de
iustitia imputativa. Sine dubio omnes Catholici
fatemur, dona vocationis, iustificationis & glorifi-
cationis supponere & fundari in æterna & interna
DEI misericordia gratuita. Omnia ergo Amesii effu-
gia nihil ad rem faciunt.*

Afferimus itaque rectissimè contra Luth-
ero-Calvinicos, In Evangelio contineri Leges pro-
priè dictas, comminationes, & promissiones cum
conditione obedientiæ, non minùs ac in V. Lege. De
Legibus patet ex c. 5. Matt. ubi CHRISTVS Dn. con-
firmat, explicat & perficit Legem Moïsis de homici-
dio, adulterio &c. De terroribus & comminationi-
bus, patet ex eodem sermone Christi, item ex Matt.
22, 23. 25 Marc. 9. Luc. 12. De conditione Obedientiæ
in promissionibus æquè manifestum est. Tum ex
eod. cap. 5. Matt. *Nisi abundaverit iustitia vestra &c.*
Tum ex Matt. 19 *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.*
&c. Amesius. *In libris hæc omnia contineri nulla causa est,
sive magnoperè contendatis, quia neminem habent contra
sentientem. Deserunt in hoc puncto iuniores Puritani
suos Patriarchas, Lutherum, Calvinum, Brenzium,
quorum verba recitat Bell. si Amesio fides adhiben-
da sit. Verùm rem ipse præclare conficit ita, ut cum
ob nimiam perspicuitatem SS. Script. testimonio-
rum negare non posset in N. T. Leges, commina-
tiones, & promissiones conditionatas contineri;
beneficio tamen almæ Quodlibeticæ quod verbis
dat.*

dat, re ipsa tolli
prescribantur, t
gratia à Christo in
Nunquid etia
prescribebantur
nenda, recupe
benedictiones
primò illicere
qualemcunque
nec potest, om
in quocunque
medium acqui
tia & amicitia
quoad Commina
Lege, sive Natu
que vana est eva
esse partes Evange
inducet mortem se
promissiones sub
hac quatenus
missam, & quæ
missa vel donatio
prias Legis, poster
ta, ubi meritis
huius distinctio
tur, meritum
hæc locum in

Afferitur ver

Illud p
lium, quo
perfectam.
in Lege, ut arb
1. 2. qu. 107.

dat, re ipsa tolli. Ait ergo. *Quamvis in N.T. quadam
prescribantur, tamen non tam ut opera, quam ut media
gratia à Christo instituta, prescribuntur.* Futilis Glossa!
Nunquid etiam in Lege Naturæ & Mosaicâ, opera
prescribebantur ut media gratiæ obtinendæ, reti-
nendæ, recuperandæ? Etsi enim carnalibus etiam
benedictiones temporales fuerint propositæ, ut iis
primò illicerentur ad observantiam mandatorum
qualemcunque exteriorum: negari tamen nec debet
nec potest, omnem legum divinarum obligationem
in quocunque statu intentam principaliter fuisse ut
medium acquirendæ, retinendæ, recuperandæ Gra-
tiæ & amicitie divinæ. Vnde 2. par est ratio etiam
quoad *Comminationes & terrores* in quocunque statu &
Lege, siue Naturæ, siue Scripta, siue Evangelica; adeo-
que vana est evasio Amesi hic, quâ ait: *Illas non magis
esse partes Evangelii, quàm pars est Medicina, quod medicus
inducet mortem secuturam ex medela neglectu.* 3. Quoad
promissiones sub conditione obedientie frustra distinguit in
hac quatenus est causa iuris quod habemus ad rem pro-
missam, & quatenus est adiunctum seu effectus rei pro-
missæ vel donationis eius; priori modo ait illas esse pro-
prias Legis, posteriori modo locum habere illas in regno gra-
tiæ, ubi meritis nostris nullus relinquatur locus. Vanitas
huius distinctionis apparebit infra, cum monstrabi-
tur, meritum nostrum æquè ac Christi omnino ha-
bere locum in regno gratiæ.

§. 3.

Afferitur verum discrimen Legis & Evangelii.

Illud primò interest inter Legem & Evange-
lium, quod inter doctrinam inchoatam &
perfectam. Continetur enim Evangelium
in Lege, ut arbor in semine, ut ait S. Thomas
1. 2. qu. 107. & S. August. 1. 6. de Civit. DEI.
c. 26. ait

c. 26. ait Test. *vetus esse occultationem Novi, & hoc esse revelationem Veteris.* Amesius. *Hæc non est differentia inter Legem factorum & promissionem seu Evangelium.* Resp. *Esto! sed est tamen differentia inter Doctrinam V. & N. Test. quod hîc suscepit probandum Bell. quod dum ex Alex. Alense impugnare satagit Amesius, illis ipsis confirmat. Sanè inficiari non potuit, contineri in utroque Testamento Mysteria, Promissiones & Præcepta, quibus Fides, Spes, Charitas respondent, ut luculenter monstrat Bell.*

Alterum discrimen, quod Lex per Moysen data est, qui Legislatores tantum fuit: Evangelium per Christum, qui non solum Legislatores, sed etiam Redemptor. Proinde Lex venit sola in doctrina sola: Evangelium non solum sed cum gratia. Itaque qui Legem per Moysen acceperunt, doctrinam tantum acceperunt, ut instructi per Legem inter virtutes & vitia discernere; qui verò per Christum Evangelium acceperunt, præter doctrinam etiam gratiam acceperunt. ut non modò illa discernere, sed etiam ut iustitiam diligerent, & odio haberent iniquitatē. Amesius. *Hoc unum discrimen esse non negamus; sed neque præcipuum est, sicut apparet (Puritanis per conspicienda Quodlibetica legentibus Apostolum) Rom. 10. 5. Gal. 3. 11. 12. neque rectè à Bell. explicatur: nec denique adversus nostram causam facit quicquam.* Verum cur nihil horum vel apparenter probat Amesius? Nimirum satis est huic homini dixisse, & monuisse, etiam idem de reliquis differentiis, quas ex his duabus derivat Bell. Ita enervatur scilicet!

Tertium discrimen est, quod Lex Moysi tantum genti, Lex Christi omnibus data fuit. Quartum, quod Lex umbram & figuras rerum futurarum magna ex parte complectitur; Evangelium ipsum corpus & veritatem exhibet. Quintum, quod Lex Moysi adveniente Christi lege mutanda erat; Christi autem legi nulla alia succedere debet. Sextum, quod Lex Moysi ostenderit morbum & ad quærendum

rendum Meo
habet iustific
gratia Fidei &
gulatores simu
virtute in virtut
moris & Serv
illa gravis &
sit. Tria hæc p
do, tria reliqu
Discrimen pr
operum nece
ut eam potius
monstret. C
bene operan
coniunxit, ni
discimus esse
impleamus
approbavit,
enervavit.

In quo

Adver

sint in consc
beant non p
Nos autem c
21. docemus C
ros ab obligat
eam quam H
sed profanam
li voluntaria
licentia calum
rationem habu
DEO. Nos onim
regula ac direct
omnis mandati

rendum Medicum excitavit; lex autem Christi vim habet iustificandi, ita ut cum doctrina detur etiam gratia Fidei & Charitatis, adeoque noster Legislator simul cum lege dedit benedictionem, ut eamus de virtute in virtutem Ps. 83. Septimum, quod illa sit Timoris & Servitutis; hæc Amoris & Libertatis. Quod illa gravis & importabilis, hæc iugum suave & onus leve sit. Tria hæc postrema discrimina oriuntur ex secundo, tria reliqua ex primo. Est verò circa secundum Discrimen præcipuè observandum, quòd usque adeò operum necessitatem ab Evangelio non removeat, ut eam potius ad Evangelium maximè pertinere demonstret. Quorsum enim cum Evangelio gratiam bene operandi & Legis ipsius implendæ Christus coniunxit, nisi ut quod per literam legis Evangelicæ discimus esse faciendum, id per Spiritum & gratiam impleamus? Amesius hæc omnino vel tacite approbavit, vel per puram omissionem, de more curavit.

§. 4.

In quo consistat Christiana libertas?

Adversarii in eo ponunt, ut nulli legi subiecti sint in conscientia & coram DEO, & Christum habeant non pro Legislatore, sed pro Redemptore. Nos autem cum Conc. Trid. Sess. VI. cap. 19, & 20. & 21. docemus Christianos & iustificatos non esse liberos ab obligatione præceptorum DEI & Ecclesiæ, & eam quam Hæretici prædicant, non esse Christianam sed profanam libertatem, & veriùs peccati ac diaboli voluntariam servitutem. Amesius. *Tam atrox est ista licentia calumniandi, ut auctor eius in testimonio nullam rationem habuisse videatur legis & conscientia suæ coram DEO.* Nos enim agnoscimus, omnes Christianos subiectos esse regulæ ac directioni, imperio ac obligationi legis moralis & omnis mandati divini officium nobis aliquod imponentis; sed verè

verè fideles liberos nihilominus esse credimus à Iustificatione per legem quærenda à condemnatione eius expectanda, ab exactionis eius rigore & terrore? & hac libertas illa est, quam Pontificii, ex iustitia sua presumptione & intolerabili gratia contemptu, recusant oblatam. Resp. Nulla hic Bellarmini, sed Amesii calumnia reflexa est atrocissima, non tam in Bell. quàm omnes Catholicos. Itaque I. Vel Amesius loquitur de se & pauculis sibi adherentibus, & sic deserit Lutherum & Calvinum, (quorum verba locis suprà assignatis à Bell. recitata, sunt solis radio scripta:) vel calumniatur Bellarminum apertissimè, tanquam falsò tribuentem Lutherò & Calvino eorundemque discipulis, quod ipsi conceptis verbis docuere. *Sola Fides necessaria est*, ait Luther, *cætera OMNIA liberrima, neque præcepta amplius neque prohibita &c.* Similia habet Calvin. I. c. Anne etiam ista, suo more, interpretari audeat. Quod liberica effrons? At quis tam fungus, ut falsimoniam non palpet & calumniam? His ergo commentis & calumniis explosis, vera Libertas Christiana ex Evang. & Apostolicis literis, tribus in rebus sita est; in libertate à peccato, & morte, à iugo Legis naturalis atque moralis, quâ fitur Lex nobis non dominetur tanq. servis imminens flagello, sed ut imperet liberis, non adimendo Legi vim obligandi, sed addendo hominibus Charitatem illam libenter implendi, iuxta illud Apostoli: *non estis sub Lege, sed sub Gratia: iusto non est lex posita &c.* Sub Lege enim dicitur esse, qui à Lege agitur ut servus; in lege est, qui secundum legem agit ut liber. Neque his habuit quæ opponeret Amesius.

CAPVT SEXTVM.

De necessitate Operum ad salutem.

Adver.

Cap. 6
Adve

non sint nece
ut non habe
sint merita,
cimus opera
salutem, etia
litem, merit
Operibus non n
habeant relatio
tem (ut loquu
disponentis ad j
menti confirma
ulla opera nostr
& salutis. Ver
dò Veritati, s
modo enim
esse effectus
dispositiones
piscendam,
ditionis ad ha
Catholica. n
tionata, certè
si quis salvus
suis admittit C
alia enim sunt,
Resp. Vt dem
hominem po
ex India vene
conditio inve
promissoris pr
talem & meri
versali contrar
vita æterna in j
ex conditione
tante.] Q
victores notant

Adversarii in eo conveniunt ut opera bona non sint necessaria, nisi necessitate praesentiae, ita ut non habeant ullam relationem ad salutem quasi sint merita, causae, conditiones &c. Nos autem dicimus opera bona homini iusto esse necessaria ad salutem, etiam ratione efficientiae, quia efficiunt salutem, meritorie scilicet & moraliter. Amesius ait, se Operibus non negare omnem relationem ad salutem; cum habeant relationem adiuncti consequentis & effecti ad salutem (ut loquuntur) adeptam, & adiuncti antecedentis ac disponentis ad salutem adpiscendam, atque etiam argumenti confirmantis fiduciam ac spem salutis, sed negamus ulla opera nostra causam esse posse meritoriam iustificationis & salutis. Verum e mentis illae relationes non modo Veritati, sed sibiipsis quoque repugnat. Quomodo enim bona opera huius vitae libera possunt esse effectus salutis aeternae? aut qui possunt esse dispositiones ad iustificationem aut gloriam adpiscendam, & tamen non habere relationem conditionis ad hanc? Probatum ergo absolute Veritas Catholica. 1. Si promissio vitae aeternae est conditionata, certe necessarium est implere conditionem, si quis salvus fieri velit. Sed verum prius. Ergo Amesius admittit Conclusionem, sed negat efficientiam operum: alia enim sunt, inquit, conditiones praeter causam efficientem. Resp. Ut demus, esse aliquas tales conditiones extra hominem ponendas, ut si dicat promissor, Si navis ex India venerit, donabo tibi centum aureos: at si conditio involvat actiones liberas in obsequium promissoris praestandas, quis neget efficientiam mortalem & meritoriam? Nimis falsum est & praxi universali contrarium, quod addit Amesius: [Promissio vitae aeternae in sese non suspenditur ex operibus, tanquam ex conditione vitam efficientem, sed viaturos notante.] Quid, quae, est haec conditio viaturos notante? nonne posuit tenebras latibulum suum?

suum? II. Si iustus non est liber ab obligatione Legis divinæ, nisi eam impleat, non salvabitur. Sed verum prius. Ergo. Amesius negat Sequē am. Eadem enim ratione, ait, concludere libet neminem salvari posse, qui vel minimum peccatum veniale admittit: Talis enim longe non implet, Sed libet quidem ita ineptē concludere Amesio non tamen ideo licet; quia vel illa conditio (Si vis ad vitam ingredi serva mandata.) intelligitur de præceptis tantum sub mortali obligantibus; vel si intelligatur de impletione conditionis, qua nihil maculatum quavis labe veniali admittitur ad vitam æternam, impletur satis si lapsus veniales ante ingressum cœli deleantur.

II. Probat ex Hebr. 10. 36. ubi Patientia dicitur necessaria, ut reportemus promissionem, i. e. in relatione ad salutem. Patientia autem est actus virtutis distinctus à Fide. Amesius frustra concedit relationem, & negat meritoriam, ut ex dictis patet. Flagitiosa autem Quodlibeticæ actus est, cum ait liquidum apparere ex contextu, patientiam istam esse nihil aliud, quam constantiam in fiducia. Ita Quidlibet ex quolibet liquidum fit! Similiter perseverantia in dilectione & Sanctificatione 1. Tim. 2. 14. dicitur necessaria, sine qua mulier salvari non potest. Hic sanè est conditio onerosa liberè à muliere ponenda, ut salvetur, ac proinde meritoria. Et efficientiæ huius moralis explicita mentio fit in illo Phil. 2. 12. Salutem vestram operamini. Ridiculè Amesius negat efficientiam operi, concedit operanti. Nonne operans efficit ut Quod, opus ut Quod? Similiter dicitur 2. Cor. 10. Tristitia operatur pœnitentiam in salutem stabilem. Ergo pœnitentia efficit salutem stabilem, meritorie & moraliter, ubi universaliter dictum est de promissione sub conditione actus honesti liberè ponendi, qui sine dubio meretur rem promissam; quod maximè verum est in patientia tribulationum, quæ pondus æternæ gloriæ operatur iuxta 2. Cor. 4. 17. Et cum Rom. 8. ait Si tamen compatimur, ut & conglorificemur. &c. illa collatio passionum ad glo-

gloriam, & declarat, esse quirendam illam Amesius, Non re nullam tali operamini excessum nisi solum infirmitatē committit multiplicem libenter fatentem dem operis ex fuitas ad salutem fessio fit ad salutem possidete regnum luculenter ostendit causam æternam hardina vel conclusis, aut tantum memorari. Opera bona habetius substituitur tionem? Omnis missum est prævia &c. ad hoc omnis universa meritoria & meritoria affirmare liquis Dux, meritis non deberi opera sunt tantum pueriles ineptiæ.

III. Probatrum dissimulatio pro Nobis; aut certe.

IV. Probat, & opera non sentit, ut fructus

gloriam, & excessus unius ad alterum, manifestè declarat, esse aliquam vim in opere patientiæ ad acquirendam illam gloriam. Falsum est, quod ait Amesius, *Negationem illam paritatis manifestè declarare nullam tali operi vim causæ meritoria inesse.* Ex hoc enim excessu præmii supra dignitatem ipsius meriti solum infertur, non esse meritum ex rigore iustitiæ commensuratum præmio, sed intervenire multiplicem & magnam liberalitatem DEI, quod libenter fatemur, ut cap. seq. magis patebit. Eadem operis externi (supra fidem internam) necessitas ad salutem evincitur ex illo Rom. 10. *Ore confessio fit ad salutem*; & ex Matth. 25. *Venite benedicti & possidete regnum*; *Esuri vi enim, &c.* ubi ratio redditæ luculenter ostendit, opera bona esse aliquo modo causam æternæ salutis. Effugia Amesiana & Gerhardina vel coincidunt cum superioribus jam præclusis, aut tam inania sunt, ut vix mereantur commemorari. Quid enim est aliud cum contendunt, opera bona habere se *ut via ad finem*, nisi phrasis alterius substitutio, quæ facilius patitur æquivocationem? Omne opus liberum honestum cui promissum est præmium, sine dubio est causa, medium, via &c. ad hoc obtinendum. Anne ergo quia non omnis universim VIA habet se pariter ut causa meritoria & medium efficax, etiam in præsentī negotio affirmare licebit? Hac insulsi tate probaret iniquus Dux, militibus suis cruoris & vitæ suæ prodigiis non deberi promissum præmium, quia heroica opera sunt *tantum via*, non causa meritoria. Apage pueriles ineptias!

III. Probationem ex XII. Testimoniis SS. Patrum dissimulavit Amesius, fortè quia nimis aperta pro Nobis; aut quia noluit apertè ipsis contradicere.

IV. Probatur Ratione, quia si Fides sola salvaret, & opera non essent necessaria nisi ratione præsentis, ut fructus & signa Fidei; sequeretur Fidem salva-

salvari posse etiam si careret omni bono opere, & conjuncta esset omnibus vitiis & peccatis. Hoc autem consequens est manifestè falsum. Ergo. Negat Amesius Sequelam Majoris hypotheticæ, quam ait manifestè falsam, eò quod supponere Fidem vivam conjunctam omnibus vitiis & peccatis, sit fingere Fidem simul vivam & mortuam; & fingere hominem cum omnibus vitiis & peccatis salvatum, sit fingere, hominem cum perditione salvari. Resp. Chimæram hinc agnoscimus nos Catholici, sed protrusam à cerebro Luthe- ro Calvinico, non à nostro. Fides illa specialis & sola Luthe- ro Calvinica est viva, ut supponitur ab ipsis; est & mortua, quia ipsa existens SOLA sine co- operatione Charitatis just. fiat. Hinc ita argui- mus: Actio quæ sola ponit absolute effectum, non potest exigere coexistentiam cujuscunque alterius actionis. Atqui Fides Luthe- ro Calvinicorum potest sola ponere absolute effectum Iustificationis. Ergo eadem non potest exigere coexistentiam Cha- ritatis. Major pater inductione; nec unquam da- bunt adversarii aliquam instantiam, extra calum hinc controversum. Et ratio à priori evincit intentum. Ad quid enim actionis præsentia sine efficientia conducet? Quid proderunt laboranti sexcenti spe- ctatores otiosi? Adde, quicquid sit, An à parte rei, fides possit ab operibus separari, vel non; saltem ra- tione separari posse, clarissime evincit Bell. (nec pro- vocatus diffidetur hoc Amesius:) Cum enim ipsi dicant, Fidem & Opera habere se ut causam, & ef- fectum, ut arborem & fructus, ut ignem & calorem: quidni ergo intelligi possit causa sine effectum, arbor sine fructu, prius sine posteriore? Vnde verissima est illa hypothetica, Si Fides sola salvaret, id præstaret, etiam si bonis omnibus operibus esset vacua, & cum omni genere peccatorum conjuncta. Gerbar- dus nihil novi hinc profert nisi quod Th. 30. & 42. fla- gitiose affingit Bellarmino distinctionem Lutheri- cam inter necessitatem præsentis & efficietis. puri- ter verò ab infantibus arguit ad adultos, th. 21. & 28.

CAPVT

CAPV

De

Hæretici

possibilem ho

Legem DEI

bilem per aux

Charitatis in

Amesius. Nos

homini, Adam

non iis qui in Ch

inchoatam tanta

gratia in ista vit

observent, Nos a

facile & parvo

Bell. c. II. Hæ

Amesius, sed

ad rem nostra

stus impeccab

coelis perfectè

versia (princi

quoad omnes

ligantes) coll

videtur inten

Vtrum homin

possint ita Leg

rum (sive sing

non modò ne

verè iusta dici

tendunt aper

de libert. Chr

Calvinus l. 3.

cis 15. 21. tit. d

laudabilia opera

Quod Opus M

arbitrio, cap.

invisum libellu

te, sed Canon

CAPVT SEPTIMVM.

De Observatione Legis.

Hæretici docent, legem divinam esse planè impossibilem homini, etiam iusto. Catholici docent, Legem DEI iustis hominibus absolutè esse possibilem per auxilium gratiæ DEI, & spiritum Fidei & Charitatis in ipsa iustificatione nobis infusum. Amesius. Nos non docemus, Legem esse planè impossibilem homini, Adamo puta ante lapsum, & postea Christo, nec non iis qui in Christo perfectè sanctificantur; sed de aliis qui inchoatam tantum sanctificationem habent, ex ordinaria gratia in ista vita dispensatione ut Legem divinam perfectè observent, Nos dicimus, hoc fieri non posse; Pontificii autem facile & parvo negotio fieri posse, hæc enim sunt verba Bell. c. II. Hactenus controversiæ statum exposuit Amesius, sed perquam fraudulentè. Quid enim ad rem nostram facit Adamus ante lapsum, Christus impeccabilis usquequaque, omnes beati in coelis perfectè sanctificati? Deinde non est controversia (principaliter saltem) de impletione legis quoad omnes omnino leges (etiam sub veniali obligantes) collectivè sumptas, quod tamen unice videtur intendere aut supponere Amesius; sed, Vtrum homines iustificati, & gratiâ DEI adiuti possint ita Legem divinam implere, ut opera ipsorum (sive singula seorsim, sive omnia conjunctim) non modò non sint appellanda peccata, sed etiam verè iusta dici mereantur? Peccata debere dici, contendunt apertis verbis à Bell. recitatis, Lutherus l. de libert. Christiana, & in Assert. art. 2. 31. 32. & 36. Calvinus l. 3. Inst. c. 14. §. 9. Melanchthon in Locis 1521. tit. de pecc. Omnia hominum, quantumvis laudabilia opera, planè vitiosa esse. & morte digna peccata. Quod Opus Melanchthonis Lutherus lib. de Servo arbitrio, cap. 1. pronunciavit paucis annis post, esse invictum libellum, suo iudicio, non solum immortalitate, sed Canone quoque Ecclesiastico dignum. Hæc

ergo absurda non tam hæresis, quàm fatuitas Procerum vestrorum est, quam hîc Bellarminus flagellat & profligat. Puduit, credo, Amesium, candidè rem exponere sine fūco. Possumus ergo quæstionem hanc compendifacere, & Amesiana effugia & argumenta, tanquam à scopo ferè aberrantia paucis expedire, si Notetur, Bellarminum loqui de iustitia actuali & impletione Legis eà, quæ absolutè iustum pro statu viæ & vitæ huius, & observantem mandatorum DEI denominat eum, qui nullum transgreditur præceptum sub peccato lethali obligans. Fatemur enim omnes cum Trid. Conc. Sess. VI, cap. XI. & can. 23. citra speciale privilegium nullum iustum in via posse evitare omnia collectivè peccata venialia, etiam si singula disjunctivè possit. Hi verò leves, subreptitii, & moraliter inevitabiles lapsus nec tollunt, neque minuunt Iustitiam seu gratiam habitualement sanctificantem; neque etiam inficiunt & commaculant omnia & singula opera bona iustorum, cum possint, gratiâ DEI largiter aspirante, plurima fieri omnibus numeris absoluta & perfecta. Ad hoc quippe non requiritur, ut fiant cum intensione & fervore summo possibili, cum nulla lex talem intensiōem summam (utpote impossibilem) exigere possit, adeoque si exigeret optimas quasque actiones, esset lex ipsa pessima, utpote inobservabilis, adeoque nulla. Hoc ergo posito; Probatur assertio Catholica

I. Ex Matth. 11. *Iugum meum suave est, & onus meum leve.* 1. Ioa. 3. *Mandata eius gravia non sunt.* Ergo lex seu iugum DEI facile portatur, & mandata eius parvo negotio custodiuntur. Et certè quis dubitat eos servare mandata DEI, qui eum diligunt? ut constat ex Ioa. 14. 23. Rom. 15. 8. Et quamvis dilectio huius vitæ respectu alterius beatæ imperfecta sit; tamen si vera & efficax sit, tanta saltem est, ut adimplendis præceptis graviter obligantibus suffi-

Ca
sufficiat. Vn
servasse mand
non concupisc
Elizabertha, I
tis ac Apostol
mat S. Augusti
Dubitare non po
c. 6.) nec DE
nec DEO ad adin
aliquid esse. E
quo firmissimè cr
bilia non potuisse
bus quid agamus
quippe facilia s
via est.

II. Proba
mo facere plus
to magis pote
probatum & à
rum vindicatur
præcepta essen
ac per hoc præc
tipi non possit
vitare non pote
rabilis, sequere
deliorem & stu
amicis tributur
let; & leges fer
das. 4. Christus
in nobis. Rom. 8
causa salutis ater
poteft, ista om
do iustificati Spi
suos profert, qu
um, castitas &c.
cusatur à Lege,

sufficiat. Vnde Scripturæ docent aperte, aliquos servasse mandata de dilectione ex toto corde, & de non concupiscendo, ut de Davide, Iosia, Zacharia, Elizabetha, Paulo &c. idemque est de aliis Prophetis ac Apostolis. Idem cum SS. PP. passim affirmat S. Augustinus, Præcepta DEI esse possibilea. Dubitare non possum, (ait lib. 2. de pecc. mer. & rem. c. 6.) nec DEVM aliquid impossibile homini præcepisse, nec DEO ad adiuvandum, quo fiat, quod iubet, impossibile aliquid esse. Et lib. de nat. & gratia, c. 69. Eo ipso, quo firmissimè creditur DEVM iustum & bonum impossibile non potuisse præcipere, hinc admonemur, & in facilibus quid agamus, & in difficilibus quid petamus. Omnia quippe facilia sunt charitati, cuiusmodi Christi sarcina levata est.

II. Probatur idem Rationibus. 1. Potest homo facere plus quàm DEVS præcipiat. Ergo multo magis potest implere præceptum. Antec. fusè probatum & à cavillationibus Luthero-Calvinicorum vindicatum est Tomo II. lib. 4. cap. 2. 2. Si præcepta essent impossibilea, neminem obligarent, ac per hoc præcepta non essent præcepta, cum contemni non possit, quomodo quis peccet in eo quod vitare non potest. 3. Si lex Domini esset inobservabilis, sequeretur, DEVM omni tyranno esse crudeliorem & stultiorem, quippe qui ab ipsis etiam amicis tributum exigeret, quod nemo solvere posset; & leges ferret, quas sciret à nemine observandas. 4. Christus passus est, ut iustificatio Legis impleretur in nobis. Rom. 8. & factus est omnibus obedientibus sibi causa salutis æternæ. Hebr. 5. At si Lex impleri non potest, ista omnia erunt frustranea. 5. Omnes verò iustificati Spiritum S. habent. At Sp. S. fructus suos profert, qui numerantur Gal. 5. Caritas, gaudium, castitas &c. Qui verò hos fructus habet, non accusatur à Lege, quippe qui eam implet, unde sub-

dicitur, adversus huiusmodi non est Lex; quia scilicet lex non habet, in quo accuset eos, qui sunt præditi Caritate &c. 6. Omnes iustificati ex DEO nati sunt. 10a. 1. 1. Pet. 2. 1. 10a. 4. *Qui autem ex DEO natus est, non peccat, sed Legem implevit.* Quod intellige de Lege graviter obligante & necessaria ad consequendam salutem. Hæc apertissima Script. testimonia, & in ijs fundatæ rationes perspicue convincunt intentum; nec quicquam proficit Amesius vanis suis effugiolis, quæ ex suprâ notatis evanescent.

Objicitur 1. Act. 15. Lex Moſis dicitur *ingum importabile.* Resp. Lex moralis, remota ceremoniali Iudaicâ, non est jugum importabile habenti Caritatem, & gratiam DEI, sed *ingum suave & onus leve*; & lex ceremonialis Iudaica iunctâ morali jugum est gravissimum, ita ut importabile dici possit. Quamvis enim per gratiam DEI portatum fuerit nonnullis, tamen recte dicuntur etiam illi portare non potuisse, quod non sine magno labore & sudore potuerunt. Hanc solutionem Amesius dissimulat, in qua vis tota; ideoque frustratur de conjunctione aut præcisione LL. cerem. & moral.

II. iuxta Apostoli argumentationem Gal. 2. *Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus, quæ scripta sunt in libro Legis.* Atqui nemo potest totam Legem servare. Ergo maledictus omnis, qui ex operibus Legis, i. e. qui, ut Legi subiectus, ex ipsius observatione iustificationem querit. Resp. Minor illa affingitur Apostolo, cum sic subsumi deberet: Atqui nemo suis viribus, sine Fide & gratia Christi, servare potest totam Legem. Vnde Cornel. in Comment. ejus loci recte notat, ita magis dialecticè disponi argumentum Apostoli: Quicumque violat aliquam legem, est maledictus à Lege, Atqui omnes qui sub Lege sunt, seclusi à Fide & gratia Christi, legem violant. Ergo omnes qui sub Lege sunt sunt maledicti. Hi vero qui sunt in fide & gratia Christi non sunt sub Lege, sed supra Legem cogentem, terrentem, puni-

Cap. nientem &c. Thoma, qui quitur de ijs sectabantur non tantum in iurium, dum a genti, qua nihil ex tota Epistola quod tam citate veritate Evangelium enim aliud in 2. 3. cap. 4. X. nipotenti nihil perspicua veritas docet (quod rum pseudo- præparationem III. Ro. non inventio. cupiscentia & Replica Amesius licet contrarium soluta est. IV. Iacobi In multis offendit DEI non est positum. Sicut nulla datur violare Legem & liberè omni ergo saltem si fice sufficiens bendam innem sufficiens plenè delibet etiam est respon esse peccata secundum q

nientem &c. Amesius 1. frustra opponit glossam S. Thomæ, qui revera nobis non contradicit, sed loquitur de ijs qui sub Lege sunt, & Legis justitiam sectabantur. 2. Calumniatur, cum ait, *Bellarminum non tantum in Apostolum, sed etiam in Spiritum S. esse injurium, dum argumentationem tribuit Ipsi Galatas corrigenti, quæ nihil ad ipsos pertinebat.* At contrarium patet ex tota Epistola, qua Galatas graviter objurgat, quod tam citò sinant se à pseudo-Apostolis transferri à veritate Evangelii Christi ad justitiam Legis. Quid enim aliud inculcat Apostolus c. 1. v. 6. cap. 3. v. 1. 2. 3. cap. 4. v. 9. 11. 17. 19. &c. Sed Quolibet ita omnipotenti nihil est non pervium! Etiam Bellarmini perspicua verba in alium sensum versat. Vbi enim is docet (quod Amesius affingit) *Galatas*, aut eorum pseudo-Apostolos omnimodam innocentiam fecisse preparationem ad remissionem peccatorum?

III. Rom. 7. 18. *Velle adiacet mihi, perficere autem non invenio.* Resp. Loquitur Apostolus de actu concupiscentiæ sine consensu, quod non est peccatum. Replica Amesii, de moribus involuntariis materialiter contrariis Legi DEI, jam supra lib. 2. cap. 3. soluta est.

IV. Iac. 3. 2. 2. Ioa. 1. 1. *Nemo est sine peccato, &c. In multis offendimus omnes.* Quid hinc? Ergo Lex DEI non est possibilis? Non sequitur hoc: imò oppositum. Si enim lex non esset observatu possibilis, nulla daretur ejus transgressio. Quid enim est violare Legem, quam libere ponere quod lex vetat, & libere omittere, quod ipsa præcipit? Habemus ergo saltem physicam potentiam, sive auxilia physice sufficientia ad implendam totam legem, & habendam innocentiam omnimodam; moraliter autem sufficientia ad vitanda omnia etiam venialia plenè deliberata, ut l. 3. cap. 2. ostensum est. *Solida* etià est responsio Bellarmini cum dixit, Venialia non esse peccata simpliciter, sed tantum imperfecte & secundum quid, nempe in ordine ad finem ultimum, à quo

quo non avertit simpliciter, ideoque in Scriptura peccatores & peccatum absolute sumptum stat pro principali analogato, mortali scil. quo solo avertitur homo à suo ultimo fine. Et in ordine ad hunc rectè etiam Bell. cum S. Thoma dixit, veniale esse potius prater, quàm contra Legem DEI. Si enim hoc non accipiat in ordine ad finem ultimum, verum non esset, ut bene etiam agnoscit Tannerus Disp. IV. qu. 5. num. 40.

CAPVT OCTAVVM.

De Operum bonorum imperfectione.

Amesius. *Questionem ita proponit Bell. quasi Opera bona (iuxta nostram sententiam) ex natura sua essent peccata mortalia; quod est falsissimum: Sed ipsemet in Conclusionem primi argumenti satis ostendit, non ignotum sibi fuisse, quid hac in re doceamus; Opera scil. bona inferiorum, dum adhuc sunt in statu imperfectionis, esse imperfecta, & in sese peccato maculata. Hoc illud est, quod in hac causa Nos affirmamus, & Bellarminus negat. Quàm hoc sit splendidum mendacium Amesii, jam patet ex prox. capite, ubi ex Lutheri, Calvini, ac præcipue ex Phil. Melanchthonis apertis verbis (Canone Ecclesiastico dignis, si Lutheri credimus) Sole meridiano clariùs ostensum est, verissimum esse, quod Amesius falsissimum pronunciat. Illos enim Patriarchas Neo-Evangelicos, non verò eos qui tunc fortè necdum concepti erant, novissimos Novatores, qui que paria audendi æquo jure (vel injurià potius) cum suis Magistris gaudent, impugnandos sibi sumpsit Bellarminus. Quanquam & hæc ipsa Amesii moderatio à veritate adhuc longissimè abest, ut ex dicendis constabit.*

Probatur ergo assertio Catholica I. ex SS. Scripturis. Iob. 1. *In omnibus his non peccavit Iob labiis suis &c. Et ne de labiis, non verò de corde id accipiat, in* cap. 2.

cap. 2. dicitur
à malo, &
tatis testim
ei contrad
VS innocen
dini sua, id e
Rabbinoru
logi longè
militer Dav
121. non fo
censebat,
posse subfi
infirmitat
fuisse. A
expositione
quæ si sola
utunque:
non hostes
tetur inno
Christus:
tum lucidu
dum fuerit,
lucidum totu
ubi sine du
genere suo
tiis; quale
torum, nec
mesius hîc
dein subji
quodlibet
1. Cor. 3. s
veræ Fidei
habeant vir
des pretiosi
sunt. Au
obryzum
pides preti
probatur, i

cap. 2. dicitur à DEO, *vir simplex & rectus, & recedens à malo, & adhuc retinens innocentiam.* Sed hoc Veritatis testimonium Amesius nihil curat, imò aperte ei contradicit, dum damnat peccati, quem ipse DEVS innocentem pronunciavit. *Maledixit, inquit, dñi sua, id est peccavit.* At quorum est hæc Glossa nisi Rabbīnorum & hæreticorum? SS. Patres & Theologi longè aliter. Videatur Pineda in c. 3. lob. 2. Similiter David Ps. 7. 9. & 6. 1. & 17. 21. & 25. 2. & 118. 121. non solum opera sua justitiæ nomine ornanda censebat, sed etiam in iudicio DEI confidebat ea posse subsistere; alioqui petens *judicari secundum iustitiam suam*, damnationem pro absolutione quaessisset. Amesius frustra confugit ad C. Contareni expositionem, quæ tantum agit de verbis Psal. 17. quæ si sola essent, fortè sustineri posset ea expositio utcumque: at in reliquis locis directè DEVM & non hostes suos alloquitur, ac coram illo se proficitur innocenter & iuste egisse. 3. Matth. 6. ait Christus: *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit: & Luc. 11. Si ergo corpus tuum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit Te:* ubi sine dubio describit opus perfectè bonum ex genere suo, & ex intentione, aliis que circumstantiis; quale opus sanè Veritas pronunciat lucidum totum, nec ullam habens partem tenebrarum. Amesius hîc quasi stupens interrogat: *Ergo quid?* ac dein subjicit tria effugia & Glossas tam insulas & quodlibeticas, ut pigeat referre. 4. Iuxta Apostolum 1. Cor. 3. sunt quædam opera supra fundamentum veræ Fidei ædificata adeò bona, ut nihil omnino habeant vitii, adeoque velut *aurum, argentum, lapides pretiosi in igne divini iudicii probantur & subsistunt.* Amesius ait: *Aurum ipsum non semper est obryzum.* Quis nescit? At illud quod æque ac lapides pretiosi igne divini iudicii probatur, & approbatur, ideoque subsistit, quis ausit negare obryzum?

zum? 5. Iac. 3. dicitur: *In multis offendimus omnes.* Hic filet Amesius. 6. Passim Scriptura hortatur ut non peccemus. Ergo non in omnibus operibus necessario peccamus. Ad quid enim exhortari ad impossibile? Amesius ait, *Eandem Scripturam testari, neminem esse qui non peccet.* Sic est, at nulla hic contradictio, ut constat ex dictis cap. prox. 7. Eadem testatur, *Opera iustorum placere DEO*; quod certè verum non esset, si forent peccata mortalia, aut etiam quòquo modo vitiosa. Amesius ait: *Non placere suam dignitate, sed in Christo.* Estote Placent sanè quia sunt opera filii adoptivi DEI, quæ valorem trahunt ex meritis Christi. Peccata certè nec in Christo placere DEO possunt. 8. Opera iustorum absolute vocantur bona. Matt. 5. 1 Tim. 6. Tit. 3. Eph. 2. At si essent pecc. mortalia, dicenda essent potius mala quàm bona. Malum enim est ex quocunque defectu, absolute bonum non nisi ex integra causa, ut cum S. Dion. DD. comuniter, Amesius nihil ad rem dicit.

Probatur II. ex SS. Ambr. Hier. August. Greg. Bern. &c. luculentis testimoniis à Bell. relatis; sed quorum Amesius nec verbo mentionem fecit.

Probatur III. Ratione gemina. Prior est, quia si opera bona iustorum essent omnia vitiata & corrupta, ita ut pecc. mort. ex natura sua dici deberent; id sine dubio vel ex innata Concupiscentia, vel ex defectu dilectionis DEI, vel ex admisione pecc. venialium nasceretur: (istas enim causas adversarii reddere solent.) At nihil horum contaminare potest opera iustorum bona. Ergo. Non 1. quia concupiscentia ipsa non est peccatum formaliter, nisi ei consentiatur: sed est infirmitas, ut cum S. Aug. l. de perf. iust. dictum est lib. II. Nec 2. quia minor fervor dilectionis, est quidem defectus, sed non culpa, ut docet S. Aug. l. de Spir. & lit. cap. ult. unde & habitualis Caritas viatorum licet comparata Caritati bea-

Cap. beatorum appellatur 59. &c. Ne operibus & ipsa exp. contrariatur. Am. tera Ratio. storum oper. stificamur peccata. per peccat. peccati? 2. rat; nihil m. fecerat au. cata morta. cia, pro ei. expectare. DEVS pecc. bis velle & bona oper. demptori. mundaret. aliqua pec. posse fieri. mos: Om. pecc. mort. lum pecc. sunt pecc. manifesta non bona. viemus DI. & Diaboli. mesius, au. mendacio sibi parare

beatorum sunt imperfecta, absolute tamen perfecta appellatur 1. Ioan. 2. & 5. & à S. Aug. l. 1. de Christ. c. 59. &c. Neque 3. Tum quia non necessario singulis operibus admiscetur veniale pecc. ut docent I. P. & ipsa experientia: Tum quia pecc. veniale non contrariatur absolute Caritati, sed tantum eius fervori. Amelius præter inania verba nil reponit. Altera Ratio ducitur ab absurdis. 1. quia si omnia iustorum opera essent pecc. etiam opus Fidei, quo iustificamur, & oratio qua petimus remitti nobis peccata. At nonne absurdissimum est, hominem per peccatum justificari, & querere remissionem peccati? 2. quomodo alias Apostolus dicere poterat; *nihil mihi conscius sum*: nullumne bonum opus fecerat? aut ignorabat, illa ipsa bona opera esse peccata mortalia? & nonne maior adhuc fuisset audacia, pro eiusmodi operibus, i. e. pecc. mortalibus expectare à iusto Iudice coronam iustitiæ. 3. quia ipse DEVS peccaret mortaliter: ipse enim operatur in nobis velle & perficere, ut testatur Apostolus, quoties bona opera facimus. 4. ingens injuria fieret sic Redemptori, qui juxta Tit. 1. *dedit semetipsum, ut nos mundaret sibi populum acceptabilem &c.* 5. sequeretur aliqua pecc. mortalia esse bona opera; adeoque posse fieri hos Luthero-Calvinicis dignos Syllogismos: Omnia bona opera sunt faciendâ. Aliqua pecc. mortalia sunt bona opera. Ergo. Item, Nullum pecc. mort. est faciendum. Omnia bona opera sunt pecc. mortalia. Ergo. 6. denique implicatur manifesta contradictio. Erunt enim opera bona & non bona; digna præmio & pœna; & per ea serviemus DEO & Diabolo, & simul erimus filii DEI & Diaboli. Nec apparenter hæc solvere quivit Amelius, ac ideo consultissimum putavit, palpabili mendacio statim in limine quæstionis effugium sibi parare, ac statum quæstionis pervertere.

Objicit I. *Tota vita fidelium indiget remissione peccatorum.* Ps. 31. Resp. Non hoc Psalmista eo loco vel apparenter dicit, sed Glossa **Calvini** comminiscitur; cujus mirum est, non puduisse adhuc Amesium, cum oppositum ex Psalmis Dividicis clare ostenderit Bellarminus.

II. Ex Psal. 142. *Non intres in iudicium cum servo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Resp. 1. Iuxta S. August. in Comment. ejus loci, homo coram DEO justificari non posset, quia ex se justitiam nullam habet, sed si quam habet ex DEO habet. 2. juxta SS. Aug. in l. de perf. Iust. Hieron. in epist. ad Ctesiph. & Greg. M. in eum Ps. refertur hoc dictum ad pecc. venialia, sine quibus in hac vita esse non possumus. Non verò hinc sequitur, omnia nostra opera esse peccata, etsi absque omni peccato vivere nequeamus. 3. juxta SS. Hilar. Hier. Arnob. Euthym. Bernard. &c. sensus est, non posse hominem justificari, si comparetur ad DEVM; non quod non sit in homine justitia vera, si absolute consideretur; sed quia tanta est puritas & sublimitas justitiæ DEI, ut omnis hominum & Angelorum justitia, cum ea comparata, esse injustitia videatur; sicut etiam stellæ in se clarissimæ, tamen coram sole continuo tenebescunt. Amesius vult *amplius aliquid indicari in ipso textu*, Ne intres &c. Sed cur audiremus Glossatorem Puritanum musteum, qui ipsius quoque S. Augustini interpretationes in alienum sensum pervertere satagit?

III. *Non est quisquam justus in terra, qui faciat bonum & non peccet.* Eccl. 7. 21. Resp. Plus hinc non habetur, quam justos viatores aliquando cadere & peccare venialiter, juxta illud Prov. 24. *Septies in die cadit iustus.* Verba prorsus inania reponit Amesius; qui & planè omittit illud quo Bell. agebat ex Isa. 64. (*quasi pannus menstruatus est universa iustitia nostra*) planè triumphare sibi videri hæreticos, cum eum locum semper in ore habeant. Agnovisse igitur viderut, rectè

rectè à Bellarmino, cum locum etiam Lutherus

tu nomen tuum bita nostra:

opere peccatorum.

mus, Amesius

aliquid reponit

Resp. 1. Retineat

Nam Christus

quam impetret

cepturos quod

peti aliquid

conservatio

ni opere non

non veniam

quæ bonis

nobis debita

mus, si reme

nis, venialibus

Amesius, e

lanchrionis

bono opere.

plenum non

re est hæretic

levit. can. 6. 7

tius Concilii

suprà.

C A

De

Affertio

nem justum

caciter ex lac

rectè à Bellarmino ostensum esse propter tres rationes, eum locum nihil ad rem pertinere; annuente etiam Luthero ac Calvino.

IV. De eo quod oramus quotidie, *Sanctificetur nomen tuum: Fiat voluntas tua: Dimitte nobis debita nostra*: infertur à Luthero, nos omnes in omni opere peccare, quia non petimus quod non habemus. Amesius hoc argumentum valde mutilavit, & aliquid reponere conatus est ad rem non faciens. Resp. 1. Retorqueri in adversarios rectissime potest. Nam Christus non docuit nos petere, quæ nunquam impetraturi essemus; imò promisit nos accepturos quod peteremus. Resp. 2. Potest omnino peti aliquid etiam quod jam habemus, nempe ejus conservatio & incrementum. Resp. 3. Non pro omni opere nostro (pro multis enim gratias agimus, non veniam petimus) sed pro venialibus delictis, quæ bonis operibus miscentur, dicimus, *Dimitte nobis debita nostra*. Amesius. Hoc idem est quod nos dicimus, si removeatur vox illa plena mortalis præsumptionis, venialibus. Resp. Splendide hîc primò mentiri Amesium, constat ex dictis Lutheri, Calvini, Melancthonis, qui mortale pecc. asserunt in omni bono opere. Deinde *veniales* aliquas culpas dicere, plenum non est mortalis præsumptionis, sed negare est hæreticæ impietatis, ut constat ex Concil. Milvit. can. 6. 7. & 8. & S. August. qui eos nomine totius Concilii composuit, &c. Videatur lib. 2. cap. 1. supra.

CAPVT NONVM.

De Operum Iustificatione.

Affertio Catholica est, Operibus bonis hominem justum magis justificari, quod 1. probatur efficaciter ex Jac. 2. 21. ubi clarè dicitur: *Abraham nōne*

ex operibus iustificatus est? Insulse & iniquè Calvinus cum suis hoc detorquet ad declarationem tantum, seu signa & indicia iustitiæ. At oppositum evincit exemplo Abrahami & Rahab, dum expressis verbis affirmat Apostolus, immolatione filii sui iustificatum Abrahamum, & Rahab protectione exploratorum Iosue, perinde atque Fide (etiam ex Lutheri Calvinicorum sententia) iustificamur, nempe non concomitanter tantum, & per modum signi, sed causativè & meritorie. Nec contradicit Iacobo Paulus, ut docet S. Aug. in Pl. 31. & lib. 83. quæst. 76. cum dicit unus, iustificari hominem per Fidem sine operibus; & alius dicit, inanem esse Fidem sine Operibus; quia ille dicit de operibus quæ Fidem præcedunt; iste de iis, quæ Fidem sequuntur; sicut etiam ipse Paulus multis locis ostendit. Sed Amesius convitiando & calumniando facile se hinc expedit, dicens: Huiusmodi sophismata tam ridiculè contexta in ludibrium Scripturæ, repetitione & detestatione satis refutantur. Deinceps producit aliam conciliationem, Cajetanis è commentis (suprà semel pro semper repudiatis tanquam excentricis:) quin & in ultima editione Batavica allegat Vafq. in 1. Disp. 89. cap. 8. ubi, inquit Amesius, videtur gravi censura quasi notare Bellarminum, quod hunc in modum Iacobum à Paulo disjungit per distinctionem primæ & secundæ iustificationis &c. Sed Vafq. eam inter Catholicos diversam conciliandam rationem duos Apostolos, nulla censura notat in 1. 2. Disp. 210. cap. 8 (mendosè enim in Amesio allegatur) utpote in re ad Fidem non pertinente, sed probabilem Scripturæ interpretationem concernente, suo more varias opiniones Theologorum disceptat, suamquæ exponit & cæteris præfert. Ut ergo tota hinc apparens inter Apostolos antilogia pariter concilietur, & effugia hæreticorum præcludantur, breviter dicendum cum Bell. hic, Pererio in c. 4. Rom. & Tannero n. 187. Apostolum ad probandum

dum quod n
& Gratia C
Pauli) argu
braham, et si
operibus, fac
minus peccat
gratia poteru
probat Aposto
dem de Abra
tum iustitie p
ex gratia; se
re ipsa non un
aut facere pot
cit. cap. Rom.
in tota ea (uti
ribus, opponit
idemq; est iust
tura, seu Leg
quidem in ra
dicitur, nos n
prima iustifica
agit) sive de se
mam veluti à
quæ dissipant
batur

II. Ex Ec
veteris usq; ad
ratio: quia n
fius h c tran
vini esse futile
ra iustificari u
Quodlibetica

III. R
iustitia in san
agitur de
Romanis sup
augmento.

dum quod nullus iustificetur à peccatis per opera sine Fide & Gratia Christi facta (quod erat principale intentum Pauli) argumentari à minori ad maius hoc modo: Si Abraham, etsi iam antea iustificatus, non tamen ex eiusmodi operibus, facta accessione iustitie, iustificatus est; multò minus peccatores ita iustificari per acquisitionem primæ gratiæ poterunt. Sed prius est verum, ut ibid. ex Gen. 15. probat Apostolus. Ergo &c. Itaq; loquitur Apostolus quidem de Abrahamo iam iustificato, eumq; negat augmentum iustitie per opera acquisivisse; sed non agit de operibus ex gratia; sed de operibus sine gratia Christi factis quæ aut ipsa nonnunquam fecit Abraham peccando venialiter, aut facere potuit. Unde sub conditione loquitur Apostolus cit. cap. Rom. Si Abraham ex operibus &c. Equidem in tota ea (uti etiam ad Galatas) epistola, iustificari ex operibus, opponit Iustificationi per fidem & gratiam Christi; idemq; est iustificari per meritum operum, ex viribus nature, seu Legis sine gratia factorum, adeoq; nullo modo ne quidem in radice gratiâ iustificari. Quo sensu verissimè dicitur, nos non ex operibus iustificari, siue loquamur de prima iustificatione (de qua Apostolus alioqui ex instituto agit) siue de secunda, à qua exemplo Abrahami ad primam veluti à minori ad maius argumentatur &c. Per quæ dissipantur facile Amesianæ offuciæ. Pro-
batur

II. Ex Eccl. 18. Non impediaris orare semper, & ne veteris usq; ad mortem iustificari, additurque aptissima ratio: quia merces Domini manet in æternum. Amesius h. c. transiit, taciteque agnovit Evagationem Calvini esse futilem, quæ voluit legendum esse, ne differat iustificari usq; ad mortem. Nempe iuxta dictatus Quodlibeticæ!

III. Rom. 6. Exhibete membra vestra servire iustitie in sanctificationem; ubi sine dubio non agitur de prima sanctificatione, quam in Romanis supposebat Apostolus, sed de ejus augmento. Amesius non habet quod opponat præter

præter suam hæresin de Iustitia extrinsecè imputata, quam excussimus jam suprà cap. I.

IV. 2. Cor. 7. *Emundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Domini:* ubi docet Apostolus per mentis & corporis puritatem proficiendum esse quotidie ad maiorem iustitiam & sanctificationem. Est sanè hoc et maximè ad rhombum, licet non ad rhombum imputationis Lutheri-Calvinicæ.

V. 2. Cor. 9. *Augebit incrementa frugum iustitiæ vestrae,* additque opportunè Apostolus ex Pl. III. *Dispersit dedit pauperibus: iustitia eius manet in sæcula sæculi.* Sciscitatur Amesius: *Ergone iustificat elemosina?* Resp. Quidni, si fiant, ut oportet, ex affectu Caritatis?

VI. Ioa. 14. 23. *Qui diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum.* Hæc nova dilectio post impleta mandata, quid est nisi dilectionis, ac ita iustitiæ augmentum? Amesius, *Est complacentia & delectatio in benedicendo, & benefaciendo piis.* Resp. Hæc glossa Quodlibetica nec tantillum laedit argumentum.

VII. Apoc. ult. *Qui sordidus est, sordescat adhuc; & qui iustus est, iustificetur adhuc.* At qui magis sordescunt, per mala opera & nova peccata sordescunt. Igitur & qui magis iustificantur, per bona opera & novam obedientiam iustificantur. Amesius confugit ad declarationem iustitiæ Calvinicæ. Sed hæc est violentia Quodlibetica!

